NYELVI JOGAINK ÉS LEHETŐSÉGEINK

Útmutató és tájékoztató a nyelvtörvény gyakorlati alkalmazásához kárpátaljai magyaroknak

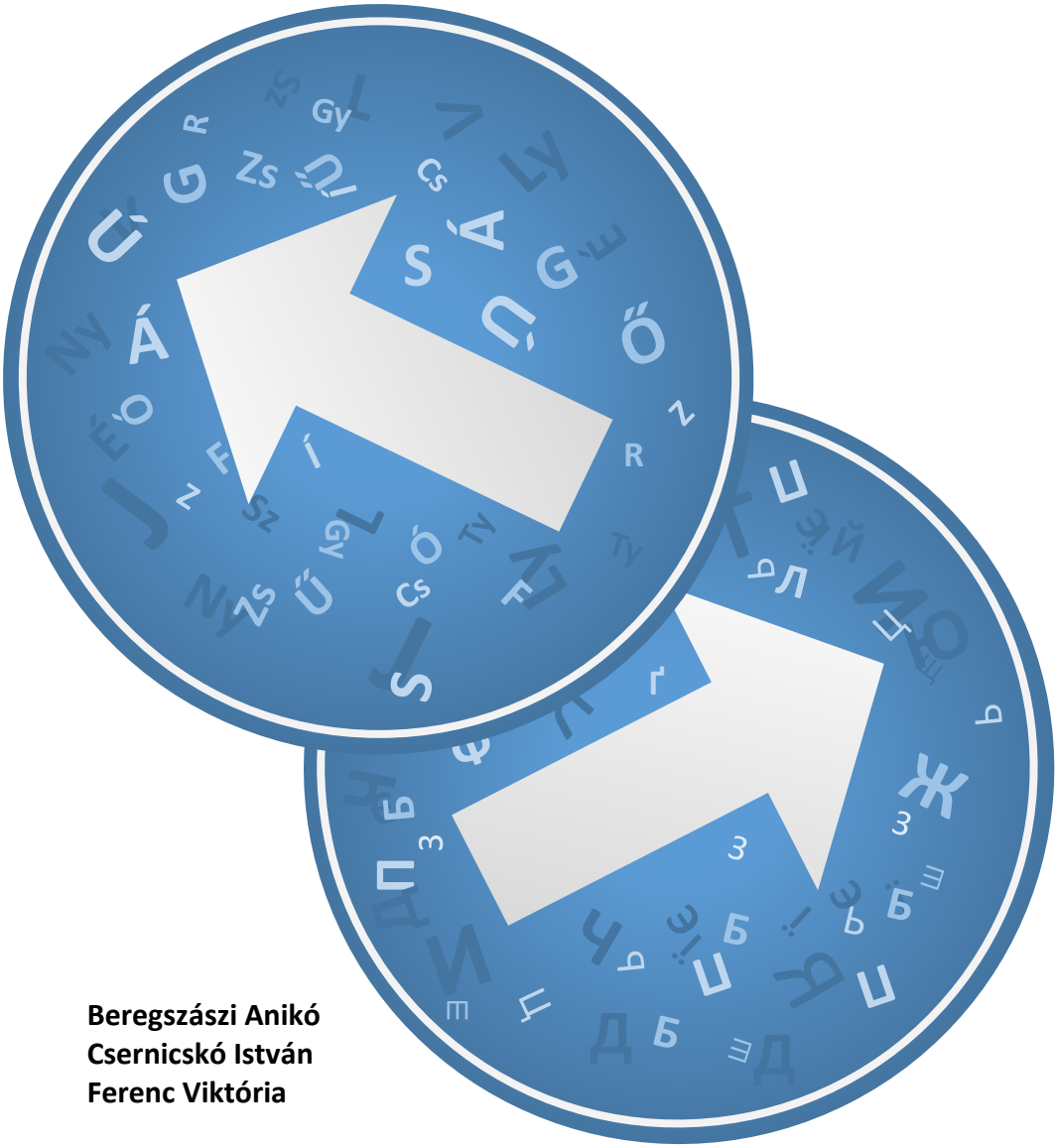

Beregszászi Anikó
Csernicskó István
Ferenc Viktória

NYELVI JOGAINK ÉS LEHETŐSÉGEINK
Útmutató és tájékoztató a nyelvtörvény gyakorlati alkalmazásához kárpátaljai magyaroknak

Írták:
Beregszászi Anikó
(II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Beregszász)

Csernicskó István
(II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Beregszász)

Ferenc Viktória
(Nemzetpolitikai Kutatóintézet, Budapest)

Lektorálta:
Tóth Mihály
(Ukrajna Nemzeti Tudományos Akadémiája Koreckij Állam- és Jogtudományi Intézete, Kijev)

Nagy Noémi
(MTA Nyelvtudományi Intézet,
Budapest; Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar)

Kiadja:
Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.

ISBN 978-963-89595-7-7

A kiadvány a 2014. április 7-i jogállapotokat tükrözi.

Miért készült ez a kiadvány?

A nyelvet a használat élteti. A kisebbségi nyelvek számára (mint amilyen a magyar nyelv Kárpátalján) a használat lehetőségét az állam által biztosított jogi keret teremti meg. Pontosabban fogalmazva mégsem önmagában csak ez: sok múlik ugyanis az állampolgárok jogismeretén és tudatos hozzáállásán is a jogok érvényre juttatása terén.

Az olvasó egy olyan útmutatót, tájékoztatót tart a kezében, amely a szlovákiai, erdélyi és vajdasági magyarok nyelvi jogairól szóló kiadványok sorát gazdagítja, egy eddig hiányzó láncszemet pótol az egészből. Az eddigi nyelvhasználati útmutatók elkészítését az motiválta, hogy a kisebbségi állampolgárok sokszor azért nem élnek nyelvi jogaikkal, mert nem ismerik pontosan azokat, és arról sem rendelkeznek megbízható ismeretekkel, hogy a hatóságok milyen kötelezettségeket vállaltak ezen a téren.

Ha nem ismerjük nyelvi jogainkat, és nem használjuk az anyanyelvünket a lehető legtöbb helyzetben, a nyelv visszaszorul, s talán a gyermekeink, unokáink számára már nem lesz természetes, hogy Kárpátalján a magyar nyelvhasználatnak történelmi hagyományai, intézményrendszerei vannak. Ezért döntöttek úgy a kiadvány szerzői, támogatói, hogy egy rövid, közérthető formájú nyelvhasználati kisokost készítenek kifejezetten a kárpátaljai magyar nyelvhasználók szempontjaiból feldolgozva az érvényes nyelvhasználati szabályozást.

Kiadványunkban útmutató jelleggel, lépésről-lépésre szeretnénk megválaszolni azt az általunk összegyűjtött több mint száz kérdést, amely az élet egyes területein a nyelvhasználóban felmerülhet. Mellékletként megtalálható füzetünkben a hatályos 2012-es nyelvtörvény magyar és ukrán nyelvű verziója is. Az egyes témáknál pedig szögletes zárójellel utalunk arra, hogy a vonatkozó szabályozás a törvény melyik paragrafusában található. Például a szövegben szereplő [7.3.] tehát azt jelenti: az adott helyen tárgyalt kérdést a nyelvtörvény 7. cikk 3. pontja/bekezdése szabályozza.

A kiadvány elkészülését a szerzők, lektorok, szerkesztők hozzáértő alapos munkáján kívül, a budapesti Nemzetpolitikai Kutatóintézet, a beregszászi Hodinka Antal Intézet és II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola gyümölcsöző együttműködéseként is értelmezhetjük.

Mit jelent az, hogy „regionális vagy kisebbségi nyelv”?

A parlament döntése alapján – a ratifikálásáról szóló törvénnyel – Ukrajna jogrendjének részévé vált a Regionális vagy kisebbségi nyelvek európai kartája. Az Európa Tanács egyik legismertebb nemzetközi dokumentumának meghatározása szerint a „regionális vagy kisebbségi nyelvek” kifejezés alatt azon nyelvek értendők, „amelyeket valamely állam adott területén az állam olyan polgárai hagyományosan használnak, akik az állam fennmaradó népességénél számszerűen kisebb csoportot alkotnak, és amelyek különböznek ezen állam hivatalos nyelvétől/nyelveitől”. Nem tekinthetők azonban ilyen nyelveknek a bevándorlók nyelvei és a hivatalos nyelv(ek) nyelvjárásai.
Gyakorlatilag a fentivel azonos meghatározás található az állami nyelvpolitika alapjairól szóló hazai törvényben is, mely szerint a regionális vagy kisebbségi nyelv „az a nyelv, amelyet hagyományosan használnak az állam egy bizonyos területén az adott állam polgárai, akik olyan csoportot alkotnak, amely szám szerint kisebb, mint az adott állam többi lakossága, és/vagy különbözik az adott állam hivatalos nyelvétől (nyelveitől)”. [1.]
Mivel a magyar nyelv hagyományosan, több évszázada használatos Kárpátalja jelentős részén; ez a nyelv különbözik az államnyelvtől; Kárpátalján a magyar anyanyelvűek (nemzetiségüktől függetlenül) állampolgárai Ukrajnának, akik nem bevándorló, hanem őshonos kisebbségi közösséget alkotnak, a jogszabályok értelmében Ukrajnában a magyar nyelvre alkalmazható a „regionális vagy kisebbségi nyelv” fogalom.

Mely nyelvekre terjed ki az állami nyelvpolitika alapjairól szóló jogszabály?

A törvény – a még 1989-ben elfogadott és 2012-ig hatályos nyelvtörvénnyel (Закон України про мови в Українськiй РСР) vagy a nemzeti kisebbségek védelméről szóló, 1992-ben hozott törvénnyel (Закон України про національні меншини в Україні) szemben – nem a nemzeti kisebbségek nyelveinek védelméről szól, hanem Ukrajna azon állampolgárainak nyelvi jogait foglalja össze nemzetiségi hovatartozástól függetlenül, akiknek anyanyelvére kiterjed a jogszabály hatálya.
A törvény pontosan megnevezi azt a 18 nyelvet, melyek a hatálya alá tartoznak, s ezeket – a Regionális vagy kisebbségi nyelvek európai kartájára hivatkozva – regionális vagy kisebbségi nyelveknek nevezi. Ezek a következők: orosz, belarusz, bolgár, örmény, gagauz, jiddis, krími tatár, moldáv, német, görög, lengyel, roma (cigány), román, szlovák, magyar, ruszin, karaim és krimcsak. [7.2.] Más nyelvek nem rendelkezhetnek regionális vagy kisebbségi nyelv státusával az országban.
(Az Ukrajna által is ratifikált Regionális vagy kisebbségi nyelvek európai kartája 1. cikkelyének ii. bekezdése úgy határozza meg a *regionális vagy kisebbségi nyelvek* fogalmát, hogy leszögezi: ezek olyan nyelvek, „amelyek különböznek ezen állam hivatalos nyelvétől/nyelveitől, azonban ez nem foglalja magába sem az állam hivatalos nyelvének/nyelveinek dialektusait, sem a bevándorlók nyelveit”. A nyelvtörvény szerint a „regionális vagy kisebbségi nyelv” olyan nyelv, „amely tradicionálisan használatos az állam meghatározott területén az ország állampolgárai által, akik olyan csoportot alkotnak, mely számszerűleg kisebb, mint az állam egyéb népessége, és/vagy eltér az adott állam hivatalos nyelvétől/nyelveitől”. [1.] Az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény elfogadásáig Ukrajnában a ruszint nem ismerték el önálló nyelvként, hanem az ukrán egyik nyelvjárásaként tartották számon. Azzal azonban, hogy a jogszabály a törvény hatálya alá tartozó regionális vagy kisebbségi nyelvek között említi a ruszin nyelvet, az ukrán állam jogilag elismerte az önálló ruszin nyelv létezését.)
A törvény tehát nem a nemzeti kisebbségek, hanem nemzetiségtől függetlenül az állampolgárok nyelvi jogait helyezi előtérbe. Ukrajna lakosságának jelentős része esetében a nemzetiség és az anyanyelv nem feltétlenül esik egybe. Például az ukrán nemzetiségűeknek 11,49%-a orosz anyanyelvűnek vallotta magát a legutóbbi népszámlálás idején.

Ukrajna lakossága anyanyelv és nemzetiség szerint a 2001-es cenzus adatai alapján

NEMZETISÉG ÉS ANYANYELV	FŐ	%
ukrán nemzetiségű ukrán anyanyelvűek	31970728	66,27
orosz nemzetiségű ukrán anyanyelvűek	328152	0,68
ukrán anyanyelvű nemzeti kisebbségek	278588	0,58
UKRÁN ANYANYELVŰ ÖSSZESEN	***32577468***	***67,53***
orosz nemzetiségű orosz anyanyelvűek	7993832	16,57
ukrán nemzetiségű orosz anyanyelvűek	5544729	11,49
orosz anyanyelvű nemzeti kisebbségek	735109	1,52
OROSZ ANYANYELVŰ ÖSSZESEN	***14273670***	***29,59***
kisebbségek, akiknek anyanyelve és nemzetisége megegyezik	1129397	2,34
kisebbségek, akik valamely más kisebbség nyelvét tekintik anyanyelvüknek	260367	0,54
KISEBBSÉGI ANYANYELVŰ ÖSSZESEN	***1389764***	***2,88***
UKRAJNA ÖSSZESEN	**48240902**	**100**

A nemzetiség és anyanyelv egybeesése Ukrajnában a 2001-es népszámlálás adatai alapján

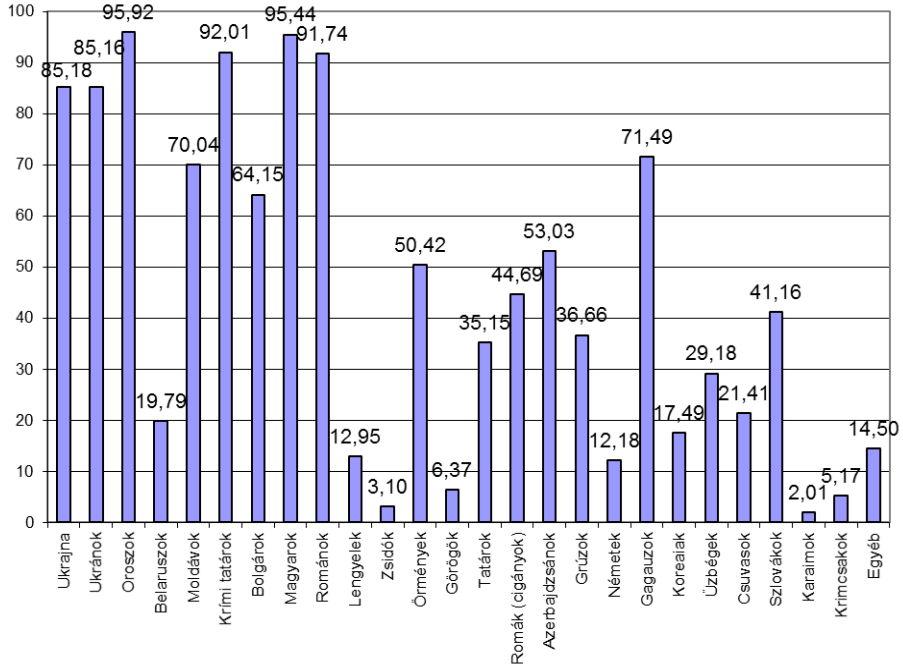

A 2001-es népszámlálás adatai alapján nemzetiségi alapon Ukrajna polgárainak 22,18%-a (10 699 209 fő), anyanyelv szerint viszont 32,47%-a (15 663 434 személy) tartozik a kisebbségiek közé. Azzal tehát, hogy a jogszabály – ellentétben az 1989-ben elfogadott és 2012 augusztusáig hatályos korábbi nyelvtörvénnyel – nem a nemzeti kisebbségek nyelveit védi, hanem a regionális vagy kisebbségi nyelveket anyanyelvként beszélő polgárok nyelvi jogait, jóval szélesebb körre terjed ki a hatálya.
A törvényben megnevezett 18 regionális vagy kisebbségi nyelv anyanyelvi beszélőinek száma 15.318.855 fő, s ezzel Ukrajna lakosságának 31,75%-át teszik ki. Azoknak a nyelvi kisebbségeknek a nyelvi jogait (akik az ország lakosságának 0,30%-át alkotják), melyek anyanyelve nem tartozik az állami nyelvpolitika alapjairól szóló jogszabály hatálya alá, Ukrajna nemzeti kisebbségeiről hozott törvénye védelmezi.

Ukrajna lakosságának anyanyelvi összetétele a 2001-es cenzus adatai alapján

anyanyelvként megnevezett nyelvek:	fő	%
ukrán	32 577 468	67,53080
orosz	14 273 670	29,58831
belarusz	56 249	0,11660
bolgár	134 396	0,27859
örmény	51 847	0,10748
gagauz	23 765	0,04926
krími tatár	231 382	0,47964
moldáv	185 032	0,38356
német	4 206	0,00872
lengyel	19 195	0,03979
cigány	22 603	0,04685
román	142 671	0,29575
szlovák	2 768	0,00574
magyar	161 618	0,33502
karaim	96	0,00020
jiddis	3 307	0,00686
görög	6 029	0,01250
krimcsak	21	0,00004
egyéb nyelv	143 142	0,29672
nem adott meg anyanyelvet	201 437	0,41756
Ukrajna összesen	48 240 902	100,00

Ukrajna nem ukrán és nem orosz anyanyelvű lakosainak száma a 2001-es népszámlálás adatai szerint

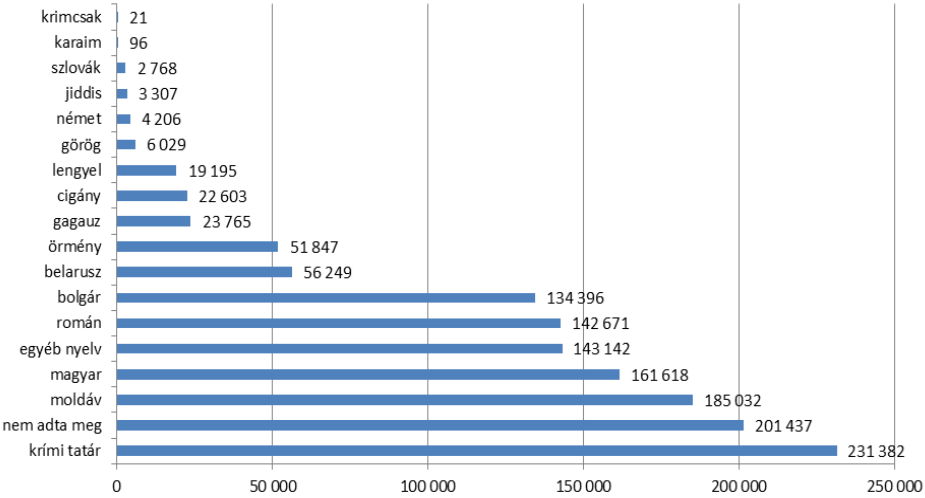

A magyar nyelv vonatkozásában azért is figyelemre méltó az, hogy a jogszabály nem a nemzetiség, hanem az anyanyelv alapján biztosítja a nyelvi jogokat, mert Kárpátalján a magyar anyanyelvűek száma és aránya jóval magasabb, mint a magyar nemzetiségűeké. A 2001-es népszámlálás során Kárpátalján 151.516 magyar nemzetiségű, illetőleg 158.729 magyar anyanyelvű személyt regisztráltak. A magyar ajkúak száma tehát 7.213 fővel magasabb volt, mint azoké, akik magyar nemzetiségűnek vallották magukat.

A kárpátaljai magyar anyanyelvűek között természetesen a legnagyobb azoknak a száma és aránya, akik egyben a magyar nemzetiséghez tartozónak is tekintik magukat: 147.056 fő, azaz a magyar anyanyelvűek 92,6%-a. Ám a magyar anyanyelvi beszélői között 1,2% (1.851 személy) az ukrán, 5,5% (8.736 fő) a cigány, 0,4% (645 ember) a szlovák, 0,1% (150 polgár) a német, 0,2% (291 fő) pedig egyéb nemzetiséghez tartozott.

Hol hatályosak a törvény regionális vagy kisebbségi nyelvekre vonatkozó rendelkezései?

A törvény szerint azoknak a közigazgatási egységeknek (megye, járás, város, városi típusú település, falu) a területén, ahol a jogszabály által felsorolt 18 kisebbségi nyelv közül egy vagy több anyanyelvi beszélőinek aránya a legutóbbi népszámlálás hivatalos adatai alapján eléri a 10%-os arányt, beszélői élhetnek a jogszabályba foglalt nyelvi jogaikkal. [7.3.]

A magyar nyelv milyen területen rendelkezik a regionális vagy kisebbségi nyelv státusával?

A törvény egyértelműen kimondja, hogy a felsorolt 18 nyelv mindegyike – így természetesen a magyar is – Ukrajna egész területén rendelkezik a regionális vagy kisebbségi nyelv státusával. [7.2.] A törvényben megnevezett 10%-os határ átlépése nem a regionális vagy kisebbségi nyelv jogi státusát adja meg az egyes nyelveknek, hanem azt, hogy az adott közigazgatási

egység területén hivatalos nyelvként használható számos funkcióban.
A magyar tehát egész Ukrajnában regionális vagy kisebbségi nyelv, ám beszélői nem minden közigazgatási egység területén élhetnek a törvény minden rendelkezésével, csak ott, ahol a magyar anyanyelvűek legalább a lakosság 10%-át alkotják.

Milyen feltételek esetén használható a hivatalos funkciókban egy közigazgatási egység (megye, járás) vagy település (város, városi típusú település, falu) szintjén a magyar?

Ha egy közigazgatási egység (megye, járás, város, városi típusú település vagy falu önkormányzata) területén a legutóbbi népszámlálás hivatalos adatai szerint a magyar anyanyelvűek aránya eléri vagy meghaladja a 10 százalékos határt, akkor a törvény rendelkezései automatikusan, a helyi tanácsok külön ez irányú határozata nélkül is hatályosak. [7.3.] [7.6.] [7.7.]
A képviselőtestületeknek csupán arról lehet döntést hozniuk, hogy milyen mértékben alkalmazzák a törvényt, illetve a jogszabály gyakorlati alkalmazásának módjáról, az ehhez szükséges lépésekről, azok anyagi hátterének megteremtéséről foglalhatnak állást.
Az adott közigazgatási egység képviselőtestülete azokban a kérdésekben jogosult (ám nem köteles) dönteni, melyeket a törvény a hatáskörébe utal; például az adott nyelv alkalmazásáról a helyi államhatalmi és önkormányzati szervek munkájában, ügyintézésében és okmányaiban [11.1.], saját hirdetményei, értesítései, pecsétjei, cégpapírjai kétnyelvűsítéséről [11.5.] [11.6.] stb. A jogszabály számos rendelkezése a tanács külön határozata nélkül is kötelezően életbe lép, s az államhatalmi szerveknek ezeket alkalmazniuk kell. [7.7.]

Minek alapján határozzák meg egy közigazgatási egység területén a lakosság anyanyelvi összetételét?

Az ország, a megyék, a járások és a települések lakosságának nemzetiségi és anyanyelvi összetételét a népszámlálások (cenzusok) hivatalos eredménye alapján határozzák meg. [7.4.]
Népszámlálásokra általában tízévenként egyszer kerül sor. Ezek során meghatározzák a népesség számát, nemzetiségi és anyanyelvi összetételét, végzettségi szintjén, lakáskörülményeit, stb.
Ukrajnában legutóbb 2001-ben szerveztek népszámlálást, s amíg nem rendeznek újabb cenzust, és ennek eredményeit nem hirdetik ki hivatalosan, az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvényt ennek a 2001-es népesség-összeírásnak az adatai alapján alkalmazzák.
A 2001-es cenzus során a népszámlálási adatlap 7. kérdése mérte fel a népesség nyelvi ismérveit. Ezen belül kérdeztek rá az adatközlők anyanyelvére. A következő népszámlálás során a 9. kérdésblokk vonatkozik majd a lakosság nyelvi jellemzőre. Ezen belül a 9.1. kérdés a válaszadó anyanyelvére (ukránul: рідна мова) kérdez majd rá.
A soron következő, már többször is elhalasztott, s 2013-ban egy kormányrendelettel 2016-ra halasztott népszámlálás nagyon jelentős a kárpátaljai magyar közösség számára. Ez a cenzus lesz az alapja legalább egy évtizeden át (a következő népszámlálásig) nyelvi jogaink érvényesítésének. Nem mindegy tehát, hányan valljuk magyar nemzetiségűnek, illetve magyar anyanyelvűnek magunkat! Ez ugyanis nem csupán egy statisztikai adat, hanem anyanyelvhasználati és nemzetiségi jogainknak egy nagyon lényeges mutatója is egyben. Ha például a 2001-es cenzushoz képest és a soron következő népszámlálás során a magyar anyanyelvűek aránya több településen éri el a 10%-ot, akkor még több helyi önkormányzat hivatalaiban nyílik lehetőség a magyar nyelv hivatali használatára; ám ha a magyart anyanyelvként beszélők aránya 10% alá csökken Kárpátalján vagy valamelyik járásban, településen, ott a magyar

nyelv használatának jogi lehetőségei jelentősen szűkülhetnek.
Azt tehát, hogy egy megyében, járásban, városban vagy községben milyen a lakosság anyanyelvi összetétele, a hivatalos népszámlálási adatok alapján állapítják meg a hatóságok. A 2001-es ukrajnai cenzus hivatalos eredményei, a lakosság anyanyelvi összetételére vonatkozó adatsorai (országos, megyei, járási és települési bontásban) elérhetők Ukrajna Állami Statisztikai Szolgálatának internetes honlapján: http://www.ukrcensus.gov.ua/ukr/notice/news.php?type=2&id1=21.
Az egyes megyei, járási és települési önkormányzatok tehát a megadott hivatalos honlapon tájékozódhatnak arról, hogy területükön milyen volt a lakosság anyanyelvi összetétele a legutóbbi ukrajnai népszámlálás alapján, s az itt közölt adatok jogalapot, sőt: bizonyos vonatkozásokban kötelezettségeket teremtenek az önkormányzatok (tanácsok) számára a törvény alkalmazására. A képviselőtestületeknek nem kell tehát hivatalos igazolásokra vagy egyéb dokumentumokra várniuk a lakosság anyanyelvi adatai kapcsán, hanem a statisztikai hivatal által közölt adatokat kötelező használniuk. (Lásd a törvény X. részének 4. pontja utolsó bekezdését!)

Mit ért a jogszabály az *anyanyelv* fogalom alatt?

Az állami nyelvpolitika alapjairól hozott törvény értelmezése szerint az anyanyelv „az első nyelv, melyet az egyén korai gyermekkorában elsajátított”. [1.] A jogszabály egyértelműen kimondja, hogy minden állampolgárnak joga van ahhoz, hogy szabadon megvallhassa nyelvi hovatartozását, és meghatározhassa, melyik nyelvet (vagy akár nyelveket) tekinti anyanyelvének. [3.1.]
Ahhoz is joga van az állampolgárnak, hogy megváltoztassa nyelvi azonosságtudatát. [3.1.] Ez azt jelenti, hogy ha például a korábbi népszámlálások alkalmával valakit ukrán, orosz vagy más anyanyelvűként regisztráltak, ez nem kötelezi őt arra, hogy a soron következő cenzus alkalmával ehhez tartsa magát; joga van ahhoz, hogy ezúttal magyar (vagy más) nyelvi hovatartozást (anyanyelvet) adjon meg a népszámlálási adatlapon.

Mit mutatnak a 2001-es népszámlálás anyanyelvi adatai Ukrajnában?

Ukrajnában legutóbb 2001-ben rendeztek népszámlálást. Ennek hivatalos adatai szerint Ukrajna lakosságának valamivel több, mint kétharmada (67,53%-a) az államnyelvet, tehát az ukránt tekinti anyanyelvének.
Ha az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvényben szereplő határt tartjuk szem előtt, akkor megállapítható, hogy országosan csak az orosz anyanyelvűek aránya haladja meg a törvényben megszabott minimális, 10%-os határt. Az orosz anyanyelvűek aránya Ukrajnában 29,59%.
Az Alkotmány 133. cikkelye értelmében Ukrajna közigazgatásilag 24 megyére, 1 autonóm köztársaságra, valamint Kijev fővárosra és Szevasztopol városra tagolódik. A 24 megyéből 11-ben haladja meg *az orosz anyanyelvűek* aránya a 10%-ot. Emellett Kijevben és Szevasztopolban szintén magasabb *az orosz ajkúak* aránya 10%-nál.
A Krími Autonóm Köztársaságban *az orosz* és *a krími tatár* anyanyelvűeké egyaránt több, mint 10%.
Csernyivci megyében *a román beszélői* érik el a 10%-os küszöböt.
A *magyar* anyanyelvűek aránya Kárpátalján csaknem 13%.

Regionális vagy kisebbségi nyelvek Ukrajnában a megyék szintjén a 2001-es cenzus hivatalos adatai alapján

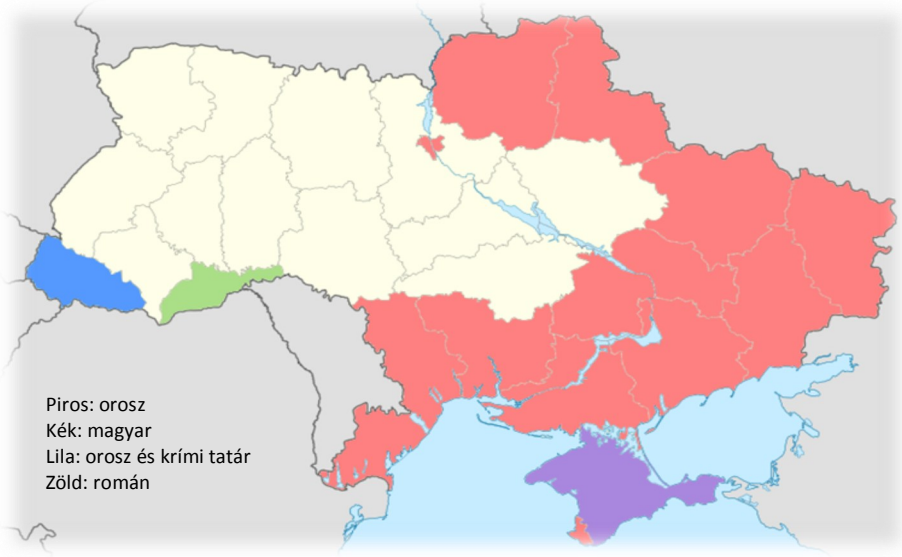

Milyen volt Kárpátalja lakosságának anyanyelvi összetétele a 2001-es népszámlálás adatai alapján?

Kárpátalján a lakosság legnagyobb része (81,00%-a) ukrán anyanyelvű. A magyar ajkúak aránya 12,65%, az oroszt tekinti anyanyelvének 2,90%, a románt 2,57%, valamilyen más nyelvet 0,88%.

Kárpátalja lakossága anyanyelv alapján a 2001-es népszámlálás eredményei alapján

Anyanyelveként nevezte meg:	fő	%-ban
ukrán	1 009 544	80,47
magyar	158 729	12,65
orosz	36 412	2,90
román	32 224	2,57
ruszin	6724	0,54
cigány	2 990	0,24
szlovák	2 575	0,21
német	1 850	0,15
belarusz	597	0,05
bolgár	63	0,01

örmény	290	0,02
gagauz	12	0,00
moldáv	366	0,03
lengyel	130	0,01
jiddis	85	0,01
görög	10	0,00
egyéb nyelv	1 719	0,14
nem adott meg anyanyelvet	294	0,02
Összesen	1 254 614	100,00

Kárpátalján belül a ***román*** anyanyelvűek aránya 2 járásban (Técsői, Rahói), illetve 7 helyi önkormányzat (Bila Cerkva, azaz Tiszafejéregyház, Vodicja, azaz Kisapsa, Hlibokij Potyik, azaz Szorospatak, Szerednye Vogyane, azaz Középapsa, Gyibrova, azaz Alsóapsa, Aknaszlatina és Topcsinó) területén (összességében 10 helységben) éri el a jogszabályban megszabott határt.
3 városban (Ungvár, Munkács és Csap) az ***orosz*** ajkúak aránya is eléri a törvényben meghatározott arányszámot.
A ***szlovák*** anyanyelvűek aránya mindössze az ungvári járási Őrdarma községben éri el a jogszabály által meghatározott minimális arányt.
A ***németet*** anyanyelvként beszélők aránya csupán 2 községi tanács területén (Alsóschönborn és Pósaháza) haladja meg a 10%-os arányt, s emellett két további településen is, ám ezek olyan községi tanácshoz tartoznak, melyek területén összességében nincs meg a legalább 10%-nyi német ajkú lakos.
Figyelemre méltó, hogy az ungvári járási Szerednyén és a munkácsi járási Domboki községben a ***cigány (roma)*** nyelvet anyanyelvnek valló lakosok aránya magasabb, mint 10%.
Bár a ***ruszin*** nyelvet a 2001-es cenzus idején csupán az ukrán nyelvjárásaként határozták meg, 2 helyi önkormányzat (Hánykovica és Nelipino, azaz Hársfalva a Szolyvai járásban) területén (összesen 4 településen) a ***ruszin*** anyanyelvűek aránya is legalább 10%-os.

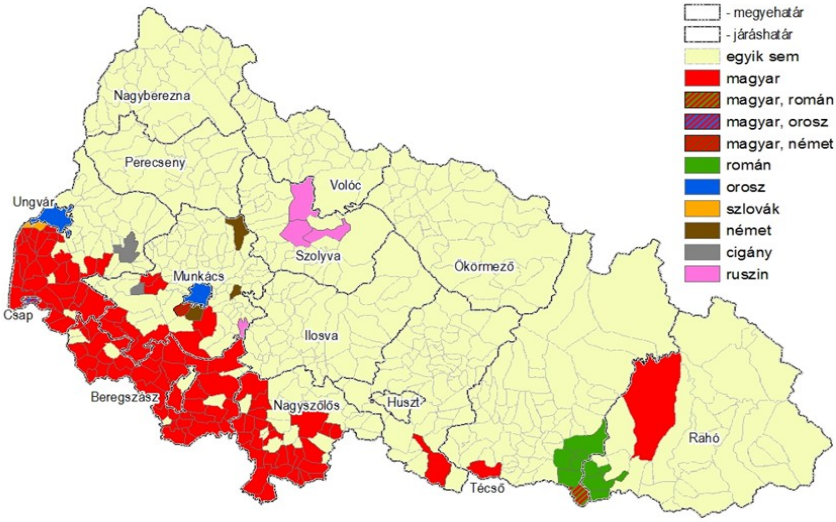

A magyar anyanyelvűek aránya hol éri el a törvény által meghatározott 10 százalékos határt?

Kárpátalján a magyar anyanyelvűek aránya 12,65%.

A megyei szint mellett a magyar anyanyelvűek aránya 4 járásban (Beregszászi, Munkácsi, Nagyszőlősi és Ungvári), 2 megyei alárendeltségű városban (Beregszász, Csap), 2 járási székhelyen (Nagyszőlős, Técső), valamint 69 falusi, nagyközségi önkormányzat területén (106 faluban, nagyközségben) éri el azt az arányt, amely ahhoz szükséges, hogy az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény rendelkezései kiterjedjenek anyanyelvünkre az adott közigazgatási egység területén (lásd a térképet).

Beregszász városban 55,87% a magyar anyanyelvűek aránya; az önkormányzathoz tartozik még Tasnád község is, s összesen a városi tanács területén 54,85% a magyart anyanyelvként beszélők aránya. Csapon 41,52% a magyar anyanyelvűek részaránya. Técsőn a város lakosságának 22,62%-a tekinti anyanyelvének a magyart, Nagyszőlősön pedig 13,54%-a.

A magyar anyanyelvűek aránya Kárpátalja közigazgatási egységeiben a 2001-es népszámlálás adatai alapján (%-ban)

Közigazgatási egység	Magyar anyanyelvűek aránya %-ban
Kárpátalja	**12,65**
Ungvár (megyei alárendeltségű város)	7,03
Munkács (megyei alárendeltségű város)	9,64
Beregszász (megyei alárendeltségű város)	54,84
Huszt (megyei alárendeltségű város)	4,31
Beregszászi járás	*80,23*
Nagybereznai járás	0,05
Nagyszőlősi járás	*26,30*
Volóci járás	0,07
Ilosvai járás	0,09
Ökörmezői járás	0,01
Munkácsi járás	*13,83*
Perecsenyi járás	0,19
Rahói járás	2,48
Szolyvai járás	0,50
Técsői járás	2,76
Ungvári járás	*36,52*
Huszti járás	3,85

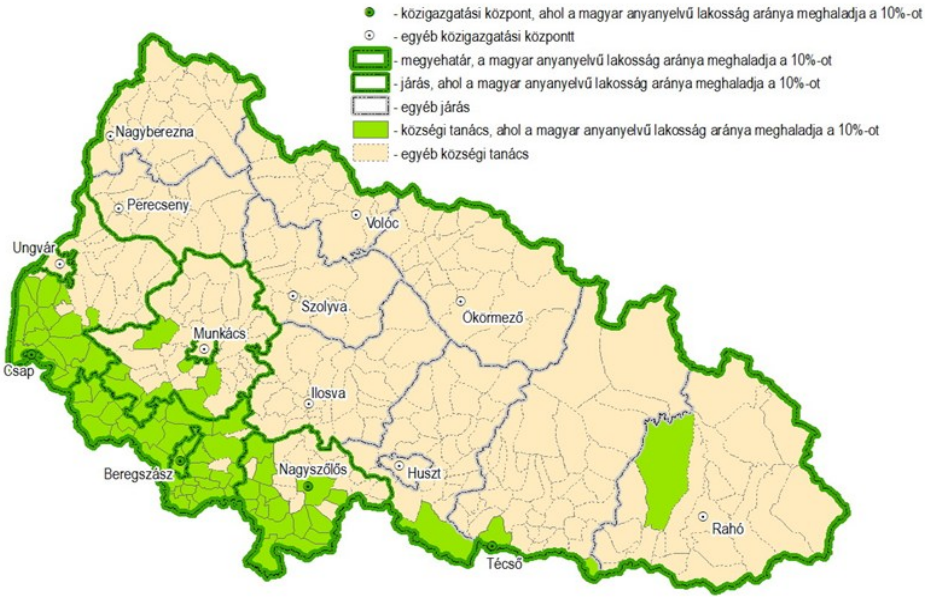

Azoknak a kárpátaljai helyi önkormányzatoknak a listája, ahol a 2001-es összukrajnai népszámlálás hivatalos adatai szerint a magyar anyanyelvűek aránya eléri (vagy meghaladja) a 10%-ot, és ahol az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény értelmében [7.3.] a magyar nyelv regionális nyelv, és a jogszabály alkalmazandó:

(Nagy)községi tanács (*település*)	Magyar anyanyelvűek aránya, %-ban
Bátyu	64.64
Bótrágyi tanács	77.75
Bótrágy	77.19
Harangláb	79.05
Nagybereg	87.44
Badaló	98.19
Vári	98.09
Borzsova	95.07
Nagybégányi tanács	90.82
Nagybégány	87.53
Kisbégány	95.62
Halábor	98.14
Gut	95.79
Gáti tanács	92.54
Gát	94.20
Csikósgorond	27.50

Gecse	88.64
Nagybakta	31.23
Tiszacsoma	87.99
Kígyós	86.93
Déda	83.41
Somi tanács	77.01
Som	95.23
Kastanovó	1.15
Bene	90.63
Zápszony	94.27
Jánosi tanács	91.18
Jánosi	91.53
Balazsér	90.32
Kaszony	96.11
Asztély	87.30
Macsolai tanács	68.04
Macsola	80.15
Hunyadi	2.77
Muzsaly	82.31
Beregújfalu	82.19
Oroszi	95.08
Papi tanács	98.11
Papi	97.95
Hetyen	98.55
Kispapi	97.14
Rafajnaújfalu	96.41
Szvobodai tanács	27.70
Szvoboda	33.61
Badó	0.55
Bakos	49.7
Danyilovka	3.45
Csetfalva	97.35

b) az Ungvári járásban:

(Nagy)községi tanács (*település*)	Magyar anyanyelvűek aránya, %-ban
Nagygejőci tanács	85.68
Nagygejőc	91.53
Kisgejőc	91.18
Oroszgejőc	3.17
Nagydobrony	97.73
Gálocsi tanács	80.8

Gálocs	87.95
Bátfa	79.65
Palló	72.99
Palágykomoróci tanács	89.07
Palágykomoróc	88.25
Kisszelmenc	92.50
Kereknyei tanács	19.21
Kereknye	3.20
Kincses	20.43
Császlóc	49.88
Kisdobronyi tanács	87.48
Kisdobrony	98.45
Dimicső	17.29
Tiszaágtelek	98.39
Tiszaásványi tanács	94.77
Tiszaásvány	95.66
Tiszaújfalu	92.06
Rát	80.68
Szalókai tanács	63.87
Szalóka	94.79
Petrivka	2.41
Salamon	59.91
Szürte	78.77
Téglás	82.94
Tarnóci tanács	53.13
Tarnóc	41.85
Botfalva	65.98
Sislóc	59.59
Korláthelmec	51.05
Homoki tanács	26.75
Homok	48.52
Koncháza	50.23
Minaj	13.47
Ketergény	15.88
Cservona	13.46
Eszeny	97.56

Az Ungvári járásban az oroszkomoróci községi tanács területén összesen 8,70% a magyar anyanyelvűek aránya; a községi önkormányzathoz három falu tartozik: Alsószlatina, Mélyút és Oroszkomoróc. A három falu közül az utóbbiban a magyart anyanyelvüknek vallók aránya 16,18% volt, ám a közigazgatási egység (azaz a tanács) területén összesítve nem éri el a magyar ajkúak aránya a 10%-ot. Ez pedig azt jelenti, hogy Oroszkomorócon és a tanácsához tartozó településeken nem lép automatikusan életbe az állami nyelvpolitika alapjairól szóló

jogszabály, hiszen az önkormányzat területén a magyar ajkúak aránya nem éri el a 10%-ot; a helyi tanács azonban hozhat olyan határozatot, mely szerint (részben vagy egészében) alkalmazza a jogszabály rendelkezéseit a magyar nyelv vonatkozásában. A törvény ugyanis egyértelműen meghatározza, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelv anyanyelvi beszélőinek egy-egy közigazgatási egység (azaz megyei, járási, városi, városi típusú települési, falusi) önkormányzat (tanács) területén kell elérniük a 10%-os arányt. [1.]

c) a Munkácsi járásban:

(Nagy)községi tanács (*település*)	Magyar anyanyelvűek aránya, %-ban
Dercen	97.82
Izsnyéte	63.40
Fornos	97.04
Pósaháza	13.60
Beregrákosi tanács	23.69
Beregrákos	45.58
Benedeki (Benedekivci)	1.10
Dombok (Domboki)	1.22
Kajdanó	12.91
Orosztelek (Ruszke)	0.87
Csapolc (Csopivci)	0
Szernyei tanács	91.70
Szernye	97.47
Barkaszó	86.58
Csongor	97.70

d) a Nagyszőlősi járásban:

(Nagy)községi tanács (*település*)	Magyar anyanyelvűek aránya, %-ban
Tiszaújlak	81.47
Nagypaládi tanács	97.06
Nagypalád	97.26
Fertősalmás	96.73
Verbőci tanács	94.65
Verbőc	94.11
Feketepatak	95.25
Nevetlenfalui tanács	90.28
Nevetlenfalu	86.83
Batár	96.32
Akli	96.72
Aklihegy	97.71
Újakli	68.47

Mátyfalvai tanács	49.64
Mátyfalva	66.54
Csonka (Verbove)	0
Oroszvölgy	10.86
Tiszaújhely	68.47
Tiszakeresztúri tanács	38.06
Tiszakeresztúr	74.22
Karácsfalva	83.25
Puskino	1.76
Tiszapéterfalvai tanács	96.95
Tiszapéterfalva	96.08
Tiszabökény	97.65
Forgolány	97.19
Tekeházai tanács	32.55
Tekeháza	26.65
Gödényháza	47.97
Fancsikai tanács	18.41
Fancsika	37.06
Csonkás (Pritiszjanszke)	3.23
Tiszasásvár (Trosznik)	1.98
Csepei tanács	42.71
Csepe	66.91
Tiszahetény (Hetinya)	1.73
Csomafalva	12.12
Feketeardói tanács	48.31
Feketeardó	32.75
Hömlőc (Holmovec)	1.96
Szőlősgyula	96.06
Salánk	89.61

e) a Huszti járásban:

(Nagy)községi tanács (*település*)	Magyar anyanyelvűek aránya, %-ban
Visk	45.26

f) a Técsői járásban:

(Nagy)községi tanács (*település*)	Magyar anyanyelvűek aránya, %-ban
Aknaszlatina	24.30

g) a Rahói járásban:

(Nagy)községi tanács (*település*)	Magyar anyanyelvűek aránya, %-ban
Gyertyánliget	14.33

Hogyan kell eljárni abban az esetben, ha egy közigazgatási egység területén nem csupán egy, hanem több nyelv anyanyelvi beszélőinek aránya eléri a 10%-ot?

A Krími Autonóm Köztársaság területén az orosz anyanyelvi beszélői mellett a krími tatár ajkúak aránya is magasabb, mint az összlakosság tizede.

Kárpátalján három olyan település is akad, ahol a 2001-es cenzus adatai alapján nem csupán egy, hanem két nyelv beszélőinek aránya is elegendő ahhoz, hogy a nyelv regionális nyelvi státussal rendelkezzék. Csap városában a magyar (41,52%) és az orosz (11,60%), Aknaszlatinán a magyar (24,30%) és a román (56,52%), Pausching/Pavsino/Pósaháza községben pedig a magyar (13,60%) és a német (34,25%) nyelv anyanyelvi beszélőinek aránya magasabb 10%-nál. E három önkormányzat területén tehát nem egy, hanem egyidejűleg két regionális nyelvre terjed ki a törvény. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy Csapon magyar és orosz, Aknaszlatinán román és magyar, Pósaházán pedig német és magyar feliratok szerepelhetnek az államnyelvi mellett vagy alatt, illetve az állami intézményekben az ukrán mellett két regionális nyelven kell biztosítani a hivatali ügyintézés lehetőségét. A jogszabály ugyanis egyértelműen előírja, hogy valamennyi olyan nyelv esetében alkalmazni kell a jogszabályt, melyek anyanyelvi beszélőinek aránya a legutóbbi népszámlálás hivatalos adatai alapján eléri a tíz százalékos küszöböt. [7.]

***

Mi a teendő ahhoz, hogy az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény hatálya kiterjedjen arra a közigazgatási egységre, ahol a magyar anyanyelvűek aránya eléri a 10 százalékot?

A jogszabály kimondja, hogy minden olyan közigazgatási egység területén, ahol a törvényben felsorolt nyelvek valamelyikét (esetünkben a magyart) anyanyelvként beszélők elérik a 10 százalékos arányt, a törvény *automatikusan* hatályossá válik. [7.3.] A törvény tehát attól függetlenül hatályos az adott közigazgatási egység területén, hogy erről hoz-e külön határozatot a helyi önkormányzat (tanács), vagy sem. Az egyes önkormányzatoknak nem kell arról döntést hozniuk, hogy területükön egyes nyelveket regionális nyelvi státussal ruháznak fel (erre egyébként az alkotmány 92. cikkelye értelmében nem is terjed ki a jogkörük), hiszen a nyelvtörvény szerint ez a státus automatikusan megilleti azt a nyelvet, melynek anyanyelvi beszélői legalább 10%-os arányban vannak jelen a megye, járás vagy település lakosai között.

Az adott megye, járás, település önkormányzatának (tanácsának) az a feladata, hogy arról határozzon, milyen intézkedéseket hoz annak érdekében, hogy a jogszabály alkalmazható legyen saját területén. A képviselők dönthetnek például arról, hogy a pecséteket, bélyegzőket, űrlapokat, formanyomtatványokat egynyelvű ukrán helyett ezentúl kétnyelvű (ukrán–magyar) változatban rendelik meg, s ennek megvalósításához költségvetési forrást rendelnek. Határozhatnak arról is, hogy az állami hivatalokba csak úgy nyerhet alkalmazást egy jelentkező, ha az államnyelv mellett az adott regionális nyelvet is beszéli, stb.

A jogszabály számos rendelkezése esetében azonban nincs mérlegelési lehetősége az egyes tanácsoknak. Például azoknak a közigazgatási egységeknek a területén, ahol egy kisebbségi nyelv beszélőinek száma meghaladja a 10%-ot, nem lehet mérlegelés tárgya, hogy biztosítják-e az adott nyelven a hivatali ügyintézés jogát, esetleg a hivatalos levelek, kérelmek benyújtásának lehetőségét, vagy sem. A törvény ugyanis egyértelműen kimondja, hogy ezek a jogok automatikusan megilletik a regionális nyelvek beszélőit. [7.6.] [7.7.]

Ha egy kisebbségi nyelv anyanyelvi beszélőinek aránya a népszámlálás hivatalos adatai alapján eléri a tíz százalékot, akkor az önkormányzat nem hozhat olyan határozatot, hogy nem veszi figyelembe a törvényt, és nem alkalmazza azt a területén. A törvények hatálya ugyanis az ország egész területére kiterjed.

Mit jelent az a gyakorlatban, hogy a magyar – mivel a magyar anyanyelvűek aránya meghaladja a 10%-ot a megyében – egész Kárpátalján regionális nyelv? Ez azt jelenti, hogy akár Ilosván, Volócon vagy Ökörmezőn is intézhetem magyarul minden hivatali ügyemet?

Számos példa van arra, hogy egy kisebbségi nyelv elterjedtségi területén túl, egy magasabb szintű közigazgatási egység viszonylatában is hivatalos nyelvi státussal bír. Kanadának például két államnyelve van: az angol és a francia. Szövetségi szinten tehát az állam kétnyelvű. A két nyelvnek azonos a helyzete a parlamentben és a szövetségi szintű (országos) hivatalokban. Ha valaki a központi kormányzathoz vagy a fővárosi állami szervekhez fordul, akkor választhat, hogy angolul vagy franciául teszi ezt. Ám Kanada egyes tartományai nem kétnyelvűek. Az egyetlen kétnyelvű tartomány New Brunswick. A többi tartomány egynyelvű. Québecben a francia, a többiben az angol az egyetlen hivatalos nyelv. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy ha egy kanadai polgár saját lakóhelyén a helyi vagy a tartományi hivatalhoz fordul, akkor – a kétnyelvű New Brunswick kivételével – ezt csak az adott régió hivatalos nyelvén teheti meg: vagy angolul, vagy pedig (Québecben) franciául. Ám ha a szövetségi bíróságnak vagy a kormánynak nyújt be egy állampolgár kérelmet, beadványt, akkor már választhat, hogy melyik nyelven teszi ezt, hiszen szövetségi szinten kétnyelvűség van.

Hasonló a helyzet az ukrajnai törvénnyel is. Ha egész Kárpátalja területén regionális nyelv a magyar, az nem azt jelenti, hogy az egész régióban minden településen be kell vezetni a két- vagy többnyelvűséget. A megyei hatalmi szerveknek azt kell biztosítaniuk, hogy a megyei hatóságokhoz mindenki ukrán és/vagy magyar nyelven fordulhasson, és az általa választott nyelven kapjon tájékoztatást, választ; továbbá a megyei állami közigazgatás és a megyei tanács rendeleteit, közleményeit az államnyelv mellett magyarul is közzé kell tenniük.

A megyei szint alatti olyan közigazgatási egységekben (járás, település), ahol a magyar nyelv beszélőinek aránya nem éri el a 10%-ot a magyar, a helyi ügyintézésben nem kell alkalmazni a magyar nyelvet, hiszen ott a magyar ajkúak aránya ezt nem indokolja.

Az, hogy a Beregszászi, az Ungvári, a Munkácsi és a Nagyszőlősi járásban eléri a magyar anyanyelvűek aránya a 10%-ot, szintén nem jelenti azt, hogy az adott járások mindegyik településén kötelező biztosítani a kétnyelvű ügyintézés lehetőségét. Itt járási szinten (azaz a járási hivatalok szintjén) a jogszabály szerint használható a magyar nyelv, ám a járás területén található azon települések esetében, ahol a magyar nyelv hordozóinak aránya kisebb, mint 10%, a törvény azt a jogot biztosítja, hogy a járási hatóságok felé fordulhat anyanyelvén a kisebbségi polgár, illetve ezektől várhat saját nyelvén választ; helyi szinten azonban nincs olyan kötelezettsége az önkormányzatnak, hogy bevezesse a kétnyelvű hivatalos ügyintézést.

Mia helyzet akkor, ha járási szinten nem, de helyben eléri a magyar anyanyelvűek aránya a 10%-ot?

A Huszti vagy Rahói járás területén nem éri el a magyar anyanyelvűek aránya a törvényben meghatározott minimális szintet, de a járáson belül (például Visken a Huszti, illetve Gyertyánligeten a Rahói járásban) a magyar anyanyelvűek aránya magasabb, mint az összlakosság tizede. Ez esetben a magyarok járási szinten nem, ám helyi szinten, a települési önkormányzat területén rendelkeznek a regionális nyelvek beszélőire vonatkozó nyelvi, nyelvhasználati jogokkal.

Kárpátalján több olyan regionális vagy kisebbségi nyelv is használatos, melyek beszélői a nyelvtörvény 7. cikkelyének 3. pontja alapján rendelkezhetnek a törvényben biztosított nyelvi jogokkal. Ezek a nyelvek egyformán használhatók Kárpátalja minden részén?

Kárpátalján valóban számos nyelv elterjedt. Az államnyelv (az ukrán) mellett magyar, orosz, román, német, szlovák, cigány és ruszin anyanyelvűek, valamint más nyelvek beszélői is jelentős számban élnek a vidéken. Ez azonban nem azt jelenti, hogy mindegyik nyelv használható minden olyan helyzetben, melyekről a nyelvtörvényben szó esik.

Az, hogy az adott nyelv milyen (megyei, járási vagy helyi) szinten használható széles körben, a közigazgatási egység lakosságának a népszámlálás során meghatározott anyanyelvi összetételétől függ.

Az ukránt minden hivatalos helyzetben használhatják a kárpátaljaiak, hisz ez az ország államnyelve.

A megyei hivatalokhoz – nemzetiségüktől és anyanyelvüktől függetlenül – ukrán vagy magyar nyelven fordulhatnak a régió lakosai.

A Beregszászi, Munkácsi, Nagyszőlősi és Ungvári járás, valamint Beregszász megyei alárendeltségű város területén szintén államnyelven vagy magyarul intézhetik ügyeiket az emberek az államhatalmi és önkormányzati szerveknél. Az említett négy járásnak azokon a településein, ahol a magyar anyanyelvűek aránya kisebb, mint 10%, a helyi önkormányzatokban csak az államnyelv használatát írja elő a jogszabály, helyi szinten a magyar nyelv használata a hivatalokban nem kötelező.

Csap megyei alárendeltségű városban az ukrán mellett magyarul vagy oroszul lehet hivatalos ügyeket bonyolítani.

Azok, akik Ungváron és Munkácson fordulnak a városi állami hivatalokhoz, vagy ukránul, vagy pedig oroszul bonyolíthatják ügyeiket.

A Rahói és Técsői járás szintjén a járási hivatalokban az államnyelv mellett románul vehetik igénybe a hivatalok szolgáltatásait az állampolgárok. Emellett hét olyan település is van Kárpátalján, ahol helyi szinten úgyszintén e két nyelv közül választhatnak azok, akik az önkormányzathoz fordulnak hivatalos ügyeik során.

Két-két olyan település van Kárpátalján, ahol az ukrán mellett vagy a német, a cigány vagy a ruszin nyelvű hivatali ügyintézés lehetőségét biztosítani kell a helyi önkormányzatnak.

A szlovák nyelvű ügyintézés lehetőségét csak egyetlen helyi önkormányzatnak kell biztosítania Kárpátalján.

Más nyelvek anyanyelvi beszélőinek aránya sem megyei, sem járási, sem pedig helyi (városi, nagyközségi vagy falusi) szinten nem éri a 10%-os arányt, ennek következtében semmi sem kötelezi arra a megyei, járási vagy helyi önkormányzatokat (tanácsokat), hogy például görög, belarusz vagy jiddis nyelven biztosítsák a hivatali ügyintézés lehetőségét, vagy hogy ezeken a nyelveken is közzétegyék közleményeiket, határozataikat.

Az országos állami szervek (az államelnöki hivatal, a kormány, a Legfelsőbb Tanács, a minisztériumok stb.) csak az államnyelven biztosítják a hivatalos ügyek bonyolításának lehetőségét.

A törvény rendelkezéseinek alkalmazása során tehát figyelembe kell venni az egyes nyelvek elterjedtségét [7.3.], valamint állapotát is. [5.2.3.] [5.2.5.] [11.6.]

Ott, ahol a magyar nyelv beszélőinek aránya meghaladja a 10%-ot, csak a magyar anyanyelvűek jogosultak a magyar nyelvű ügyintézésre az állami hivatalokban?

Az állampolgárok anyanyelvéről egyetlen személyes okmányban sem szerepel bejegyzés, így a hivatalokban sem ellenőrizhetik, ki milyen anyanyelvű. Azoknak a közigazgatási egységeknek a területén, ahol az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény 7. cikkely 2. pontjában felsorolt 18 nyelv közül egy vagy több nyelv anyanyelvi beszélőinek aránya a legutóbbi cenzus hivatalos adatai szerint eléri a 10%-os küszöböt, az adott nyelv(ek) használatára a törvényben előírt intézkedések alkalmazásra kerülnek. [7.3.] Ez pedig azt jelenti, hogy az illetékes önkormányzatnak biztosítani kell annak lehetőségét, hogy ezeken a nyelveken lehetőség legyen a hivatali ügyintézésre. Az állampolgárokat ilyen esetekben nyelvi vagy nemzetiségi hovatartozásától függetlenül megilleti az államnyelven vagy pedig az adott regionális vagy kisebbségi nyelven való hivatali ügyintézés joga.

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy például Beregszász városában – ahol a magyar anyanyelvűek aránya messze magasabb, mint 10% – anyanyelvtől vagy nemzetiségtől függetlenül mindenkinek joga van államnyelven (ukránul), vagy pedig magyarul igénybe venni a városi önkormányzat hivatalainak szolgáltatásait

Ahol a magyar anyanyelvűek nem érik el a 10%-os határt, ott egyáltalán nem használható az anyanyelvünk?

Azokon a településeken, járásokban, ahol a magyar anyanyelvűek aránya nem éri el a 10%-ot, a helyi önkormányzat (tanács) döntése szerint alkalmazhatók az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény rendelkezései. Az önkormányzat ilyen esetekben is határozatot hozhat például arról, hogy – bár az adott nyelv anyanyelvi beszélőinek aránya nem éri el a 10%-os határt – a településen hagyományosan használatos kisebbségi nyelven is feltüntetik az utcanévtáblákat. [7.3., 2. bekezdés]

A jogszabály alkalmazását a lakosság is kezdeményezheti. Ezt az igényt a lakosság legalább 10%-a aláírásának összegyűjtésével lehet alátámasztani. [7.3., 3. bekezdés] A sikeres népszavazás ügydöntő: ha a referendum eredménye pozitív, az a tanács számára kötelező hatályú, azaz a nyelvtörvény rendelkezéseit alkalmaznia kell az adott nyelvre vonatkozóan. (Fel kell azonban hívnunk a figyelmet arra, hogy Ukrajnában 2013 augusztusában nincs hatályban olyan törvény, amely a helyi népszavazások szervezését szabályozza, így helyi referendum kezdeményezésére a gyakorlatban jelenleg nincs lehetőség.)

Ahol az adott nyelv anyanyelvi beszélőinek aránya nem éri el a lakosság egytizedét, és nincs érvényben a helyi tanácsnak a törvény alkalmazására vonatkozó intézkedése sem, a törvény egyes rendelkezései egyéni jogként alkalmazhatók az állampolgár egyéni kérelme alapján, a törvény által megszabott rendben. [7.8.] Így például a választások, népszavazások agitációs anyagainak nyelvét (nyelveit) a jelölt határozza meg [12.4.]; a személyazonosságot igazoló okmányokban a személy kérelmezheti adatainak az államnyelv mellett kisebbségi nyelven való feltüntetését is (e rendelkezés hatálya kiterjed az anyakönyvi kivonatokra és az anyakönyvi hivatal által kiadott okmányokra, a végzettséget igazoló okmányra, a munkakönyvre, a katonakönyvre és az egyéb hivatalos dokumentumokra [13.]). Az ország egész területén szabadon alkalmazhatják a kisebbségi nyelvet tevékenységük során a vállalatok, intézmények, szervezetek [18.2.]; a magán oktatási intézményekben az oktatás nyelvéről az intézmény alapítója (tulajdonosa) dönt [20.6.]; a reklámok nyelvéről a megrendelő határoz [26.1.]; az áruk, termékek címkézése az áru előállítójának döntése alapján két- vagy többnyelvű is lehet [26.3.] stb.

***

Tájékozódhatok-e jogaimról, kötelezettségeimről, az ukrajnai törvényekről, jogszabályokról magyarul?

Ukrajnában a törvényeket, a kormány és a minisztériumok rendeleteit államnyelven fogadják el, és hivatalosan ezen a nyelven, valamint regionális és kisebbségi nyelveken teszik közzé. [10.1.]

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy az elnöki rendeleteket, kormányhatározatokat és törvényeket az államnyelv mellett azon a 18 nyelven – köztük magyarul – is hivatalosan publikálnia kell az államnak, melyeket a jogszabály felsorol.

A nyelvhasználatot szabályozó 2012-es törvény előtt elfogadott jogszabályok közül azonban nem mindegyiknek van magyar fordítása (érdekes, hogy az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvénynek sem készült egyelőre hivatalos magyar fordítása). Néhány, a kárpátaljai magyar közösség szempontjából is fontos dokumentumnak (például Ukrajna Alkotmánya, a nemzeti kisebbségekről szóló, vagy a helyi önkormányzatok működését szabályzó törvény stb.) azonban magyar nyelvű fordítása is készült, s ezeket közzé is tették külön kiadványként vagy a helyi lapokban. Egyelőre azonban nincs olyan adatbázis, amelyben az ukrajnai törvények magyar nyelven is hozzáférhetők. Államnyelven minden ukrajnai jogszabály könnyen, jól kereshető módon elérhető az interneten a http://zakon2.rada.gov.ua/laws/ címen.

Természetesen a nyelvtörvény szövege is elérhető ukrán nyelven az említett kormányzati honlapon. A törvény nem hivatalos magyar, angol és orosz nyelvű fordítása megtalálható ezen a honlapon: http://www.r-u.org.ua/arhiv/akt/2078-news.html

Milyen nyelven folyhat a hivatalos levelezés a felsőbb szervekkel (a minisztériumokkal, a kormánnyal)?

Ahol a magyar anyanyelvűek elérik a törvényben megszabott 10%-os arányt, és a jogszabály alkalmazásra kerül, a helyi önkormányzatok és regionális állami intézmények a regionális vagy kisebbségi nyelven is fordulhatnak a magasabb szintű államhatalmi szervekhez, így például akár a minisztériumokhoz, a kormányhoz vagy az államelnöki hivatalhoz is. [11.1.]

A felsőbb szintű állami szervekhez azonban csak az alsóbb szintű államhatalmi szervek fordulhatnak regionális vagy kisebbségi nyelveken, ez a jog a magánszemélyekre vagy nem állami intézményekre, szervezetekre nem terjed ki. Ez azt jelenti, hogy ahol a magyar ajkúak aránya magasabb, mint 10%, a helyi tanács választhat, hogy ukránul vagy magyarul levelezik-e a járási, a járási a megyei, a megyei pedig a kormánnyal, minisztériumokkal stb. [11.1.]

***

A legfelsőbb állami szervek rendeleteit, dokumentumait milyen nyelven juttatják el az állampolgárokhoz?

A legfelsőbb állami szervek (az államelnök, a kormány, a parlament, a minisztériumok, a Legfelsőbb Bíróság stb.) államnyelven fogalmazzák meg határozataikat, rendeleteiket, hivatalos leveleiket és közleményeiket, melyeket az ukrán mellett hivatalosan ki kell hirdetniük oroszul és más regionális nyelveken, többek között magyarul is. [10.1.]

Bár a törvénynek ez a része (is) azok közé tartozik, melyeknek automatikusan életbe kell(ene) lépniük, sokat mondó, hogy egy évvel a jogszabály hatályba lépését követően még a nyelvtörvény hivatalos fordítása sem jelent meg a regionális vagy kisebbségi nyelveken.

Milyen nyelve(ke)n kell elfogadni és közzétenni az önkormányzatok határozatait, rendeleteit?

Ahol a magyar ajkú lakosság arány eléri a 10%-ot, a helyi önkormányzatok (tanácsok) határozatait, dokumentumait államnyelven vagy magyar nyelven fogadják el, majd ukránul és magyarul is kötelezően közzé kell tenniük. [10.2.]

Mivel a magyar nyelv Kárpátalján, illetve a Beregszászi, Munkácsi, Nagyszőlősi és Ungvári járásban regionális vagy hivatalos nyelvi státussal bír, a megyei és járási tanácsok és állami adminisztrációk hivatalos határozatait, rendeleteit nem csupán az államnyelven, hanem magyarul is publikálni kell. A Técsői és a Rahói járásban pedig az ukrán mellett románul is meg kell jelentetni ezeket a dokumentumokat, hiszen az említett két járás területén a román anyanyelvűek aránya eléri a 10%-ot. Ám például az Ilosvai, az Ökörmezői vagy a Nagybereznai járási hatóságokat senki és semmi sem kötelezi arra, hogy az ukrán mellett más nyelven is kihirdessék hivatalos határozataikat.

Ugyanez a helyzet a települési önkormányzatok szintjén is: ahol egy vagy több nyelv anyanyelvi beszélőinek aránya legalább 10%, az államnyelv mellett eze(ke)n a nyelve(ke)n is publikálni a testület hivatalos határozatait. Ahol azonban nem regionális nyelv a magyar, csak arra kötelezi a törvény a helyi tanácsokat, hogy ukrán nyelven publikálják anyagaikat.

Lényeges azonban, hogy ott is hozhat az önkormányzat határozatot arról, hogy kisebbségi nyelven is nyilvánossá teszi rendeleteit, határozatait, ahol egyetlen nyelv sem regionális státusú; erre azonban, mint említettük, nincs törvényi kötelezettsége, csupán lehetősége a nyelvtörvény [7.3.], illetve a helyi önkormányzatokról hozott jogszabály 26. cikk 1. részének 50. pontja alapján. Eszerint tehát akár Ungvár és Munkács város képviselőtestülete is elfogadhat olyan döntést, hogy magyarul is kihirdeti hivatalos határozatait, annak ellenére, hogy a magyar anyanyelvűek aránya egyik városban sem éri el a lakosság 10%-át.

Ismét felhívjuk ugyanakkor a figyelmet arra, hogy azoknak a közigazgatási egységeknek a területén, ahol a jogszabály által felsorolt 18 nyelv közül egy vagy több anyanyelvi beszélőinek aránya legalább 10%, az önkormányzat mérlegelheti, hogy csak ukrán nyelven fogadja el határozatait, vagy a regionális nyelve(ke)n is. Nincs azonban döntési helyzetben a téren, hogy milyen nyelveken hirdeti döntéseit: a törvény egyértelműen előírja, hogy az államnyelv mellett a regionális nyelve(ke)n is publikálni kell a határozatokat. Így, példának okáért, Kárpátalján a megyei tanács törvénysértést követ el, ha nem alkalmazza a nyelvtörvénynek ezt az előírását.

Milyen nyelven kell közzétenni az államhatalmi szervek, önkormányzatok tevékenységéről szóló hivatalos információkat, közleményeket?

Az ilyen információkat és közleményeket kötelező államnyelven, azaz ukránul nyilvánosságra hozni, de ahol a magyar regionális vagy kisebbségi nyelv, ott ezen a nyelven is közzé kell tenni. Ha a hivatalos információ, közlemény eredetileg regionális vagy kisebbségi nyelven készül, biztosítani kell az államnyelvre történő fordítását. [10.2.] [24.2.]

A Beregszászi járási tanács, mint ahogyan például Tiszaásvány, Dercen, Nagybereg, Tiszaújlak stb. önkormányzata akár magyar nyelven is hozhat határozatokat, és ezeket ezen a nyelven ki is kell hirdethetni. Ám a törvény azt is előírja, hogy ukránul is közzé kell tenni ezeket a hivatalos közleményeket, információkat. Arra tehát nincs joga egyetlen önkormányzatnak sem, hogy kizárólag magyar nyelven publikáljon hivatalos rendeleteket, információkat, közleményeket. Ahol a magyar regionális nyelv, ott viszont kötelező ezen a nyelven is publikálni az államhatalmi és önkormányzati szervek hivatalos információit. [24.2.] Ez a kötelezettség az államhatalmi és önkormányzati szervek tevékenységének nyilvánosságáról hozott törvény

(Закон України про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації) 4. cikkelyében is rögzítve van.
Az önkormányzatok vagy végrehajtó bizottságok információi közé, melyeket kötelező regionális nyelveken is közzé tenni, az olyanok tartoznak, mint például a helyi tanácsok üléseinek időpontja és napirendje, az esetleges vészhelyzetekről és azok elhárításáról szóló hírek stb.

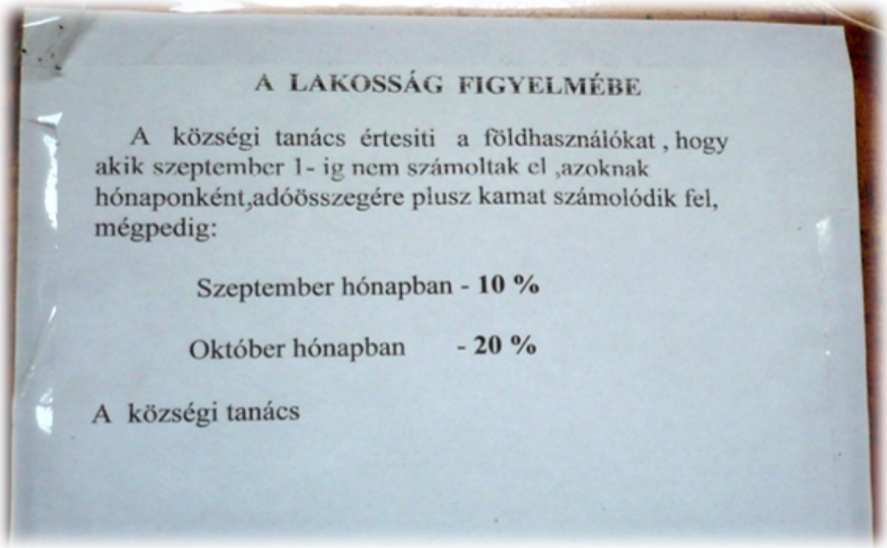

A LAKOSSÁG FIGYELMÉBE

A községi tanács értesiti a földhasználókat , hogy akik szeptember 1- ig nem számoltak el ,azoknak hónaponként,adóösszegére plusz kamat számolódik fel, mégpedig:

Szeptember hónapban - **10 %**

Október hónapban - **20 %**

A községi tanács

Egy helyi önkormányzat hivatalos hirdetése kisebbségi nyelven: nem törvénysértő

Milyen nyelven vezethetik dokumentációjukat, ügyirataikat az önkormányzatok és az államhatalmi szervek?

Az államhatalmi szervek és a helyi önkormányzatok munkájának nyelve alapvetően az ukrán nyelv. Ám abban az esetben, ha az adott megye, járás, település területén a magyar anyanyelvűek aránya legalább 10%, mindennapi munkájuk során a regionális vagy kisebbségi nyelveket (esetünkben a magyart) alkalmazni kell. [7.6.] Az ilyen közigazgatási egységeken belül a jogszabály lehetővé teszi, hogy az önkormányzatok és más államhatalmi szervek (például a végrehajtó bizottság) két nyelven (ukránul és magyarul) vezessék dokumentumaikat (például az ülések jegyzőkönyveit). [11.1.]

Milyen nyelven intézhetem hivatalos ügyeimet az államhatalmi és önkormányzati szerveknél?

Az államhatalmi szerveknek és az önkormányzatoknak (tanácsoknak) garantálniuk kell annak lehetőségét, hogy a hozzájuk fordulók vagy államnyelven, vagy – ha az adott helyen a regionális nyelv beszélőinek aránya eléri a 10%-ot – regionális kisebbségi nyelven is igénybe vehessék a szolgáltatásaikat.
A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy ahol a magyar regionális nyelv, az állami hivatalokban szabadon használható a magyar nyelv az ügyintézés során. [7.6.] Ezt a lehetőséget az önkormányzatnak biztosítania kell. [11.2.]

Ha tehát Kárpátalján a megye, vagy a Beregszászi, Munkácsi, Nagyszőlősi, Ungvári járás állami hivatalaiban akad dolgunk, a hivatalnak meg kell teremtenie annak lehetőségét, hogy ügyeinket anyanyelvükön intézhessük; ugyanez vonatkozik az olyan települések helyi tanácsaira is, melyek területén a magyar anyanyelvűek aránya eléri a 10%-os küszöböt. Az anyanyelvi ügyintézés lehetőségének garantálását egyértelműen az állami hivatal kötelezettségeként jelöli meg, a hivatalnak e téren nincs mérlegelési lehetősége: a jogszabályt minden további utasítás, rendelkezés, útmutatás vagy kérés nélkül alkalmazni kötelező.

És ha a hivatalnok azt mondja, hogy nem ért magyarul? Elutasíthatja-e a magyar nyelvet nem beszélő hivatalnok, hogy magyarul intézhessem ügyeimet abban a hivatalban? Kell-e kötelezően ismernie az állami alkalmazottnak a regionális nyelvet?

Az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény [11.3.], valamint a helyi önkormányzatokban való szolgálatról (Закон України про службу в органах місцевих самоврядувань) elfogadott törvény 5. cikkelye, illetve a helyi állami közigazgatásról (Закон України про місцеві державні адміністрації) alkotott jogszabály 12. cikkelye azt mondja ki, hogy önkormányzati alkalmazottnak és állami köztisztviselőnek csak az nevezhető ki, aki (szakmai felkészültsége és az államnyelv kötelező ismerete mellett) szolgálati kötelezettségeinek teljesítéséhez megfelelő mértékben beszéli az adott közigazgatási egység regionális nyelvét.
Az újonnan kinevezett tisztviselőknél alkalmazhatók ezek a jogszabályok, ám a korábban hivatalba lépett munkatársak között számos olyan van, akik nem tudnak magyarul, hisz amikor ők szolgálatba léptek, nem volt ilyen munkaköri kötelezettségük. A magyar nyelvismeret hiánya azonban nem akadályozhatja a magyar nyelvű ügyintézést azoknak a közigazgatási egységeknek a szintjén, ahol a magyar anyanyelvűek aránya eléri a 10%-ot. A hivataloknak ilyen esetekben is biztosítaniuk kell a magyar nyelvű hivatali ügyintézés lehetőségét. Ez történhet például úgy, hogy a magyarul nem értő ügyintéző olyan kollégájától kér segítséget, aki beszéli a nyelvünket. Ha nincs magyarul beszélő alkalmazott a hivatalban, akkor az ügyfél tolmács segítségét veheti igénybe (ez esetben a költségek nem az ügyfelet terhelik).
Lehetőség szerint ragaszkodjunk a magyar nyelvű ügyintézés jogához, ezzel is arra ösztönözzük az önkormányzatokat, állami hatóságokat, hogy magyarul is beszélő munkatársakat alkalmazzanak! A törvény ugyanis leszögezi: „Az állam garantálja, hogy az állami és az önkormányzati szervekhez forduló személyek az igényelt szolgáltatást államnyelven kapják meg, azon körzetek határain belül, amelyek megfelelnek jelen törvény 7. cikk harmadik bekezdése feltételeinek, e regionális nyelven (nyelveken) is. E garancia biztosításának szükségességét figyelembe kell venni a hivatali személyzet kiválasztásában is”. [11.2.]

Írhatok-e magyarul kérvényt, levelet, beadványt az államhatalmi és önkormányzati szervekhez, és kaphatok-e anyanyelvemen választ?

Az állami nyelvpolitika alapjairól és az állampolgári beadványokról szóló törvény egyaránt biztosítja azt a jogot, hogy – azoknak a közigazgatási egységeknek a területén, ahol az adott nyelv regionális nyelvi státussal rendelkezik – bármilyen írásos beadványt, kérelmet, levelet anyanyelvünkön nyújthassunk be az állami szervekhez, és tőlük ezen a nyelven kapjunk hivatalos írásos választ. [11.3.]
Azaz: ahol a magyar anyanyelvűek aránya 10%-nál magasabb, ott nemcsak szóban, hanem írásban is használhatom anyanyelvemet a hivatalos ügyintézés során. A kisebbségi nyelvek írásbeli használatának jogát a hivatalos levelezésben Ukrajna állampolgári beadványokról szóló törvényének 6. cikkelye (Закон України про звернень громадян) is rögzíti.

Kérhetek-e magyar nyelvű írásos tájékoztatást a helyi/járási/megyei önkormányzattól?

Mivel a legutóbbi ukrajnai népszámlálás hivatalos eredményei alapján a magyar anyanyelvűek aránya Kárpátalja megye területén meghaladja a 10%-ot, minden kárpátaljai lakosnak joga van magyar nyelven fordulnia a megyei hivatalokhoz, illetve azon járási és települési szintű önkormányzatokhoz, állami szervekhez, melyek területén a magyar anyanyelvi beszélőinek aránya szintén eléri a 10%-os határt. A jogszabályok értelmében ahhoz is jogunk van, hogy beadványunkra, levelünkre, kérelmünkre magyar nyelven kapjunk hivatalos választ. [11.3.]
Ha tehát magyar nyelvű levélben fordulunk a Kárpátaljai Megyei Tanácshoz, vagy az Ungvári Járási Tanácshoz, esetleg Vári, Nagydobrony, Tiszapéterfalva, Szernye stb. polgármesteréhez, elvárhatjuk, hogy ezen a nyelven kapjunk hivatalos választ.
Azoknak a járásoknak és településeknek a területén azonban, ahol a magyar ajkúak aránya kisebb, mint az összlakosság egytizede, a járási és helyi önkormányzatnak nincs olyan kötelezettsége, hogy magyar nyelven adjon választ a hozzájuk magyarul forduló állampolgároknak.

Az államhatalmi és önkormányzati szervek által szervezett gyűléseken, konferenciákon, nyilvános rendezvényeken kötelező-e használni az államnyelvet, illetve használható-e a magyar nyelv?

Azoknak a közigazgatási egységeknek a területén, melyeken belül a magyar nyelv regionális nyelvi státussal bír, az ilyen rendezvényeken teljes joggal használható nyelvünk. Amennyiben erre szükség van, biztosítani szükséges a tolmácsolást az államnyelvre, vagy pedig két nyelven (ukránul és magyarul) is megtarthatók ezek az események. [11.4.]
Ha egy közigazgatási egységen belül nem éri el a magyar anyanyelvűek aránya a 10%-ot, az állami szervek és az önkormányzatok által szervezett gyűléseket, nyilvános rendezvényeket államnyelven kell szervezni. Ugyanakkor ezeken a rendezvényeken más nyelv, például a magyar is használható. [11.4.]
A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy nem tiltható meg senkinek, hogy egy nyilvános rendezvényen valamilyen kisebbségi nyelvet vagy egyéb nyelvet használjon valaki. Például Huszton, Rahón vagy Kőrösmezőn (ahol a magyar anyanyelvűek aránya kisebb, mint 10%) a magyar tannyelvű iskola tanévnyitó vagy ballagási ünnepségén nyugodtan felszólalhat bárki magyarul. A megyei vagy járási állami közigazgatási hivatal által szervezett nemzetközi konferencián a tanácskozás munkanyelveinek bármelyikén hangozhat el előadás, hozzászólás.

Milyen nyelven folyhatnak az önkormányzatok, a végrehajtó bizottságok ülései?

Ukrajna helyi önkormányzatokról szóló törvénye (Закон України про місцеве самоврядування в Україні) 26. cikk 1. pontja 50. bekezdése szerint a helyi önkormányzatnak joga van határozatot hoznia arról, hogy – az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény rendelkezéseivel összhangban [11.1.] – milyen nyelven folynak a testület ülései. Azaz azoknak a közigazgatási egységeknek a területén, ahol a magyar anyanyelvűek aránya legalább 10%, dönthetnek arról, hogy üléseiken használják-e a magyar nyelvet. Ahol a törvényben meghatározott 18 nyelv közül legalább egy anyanyelvi beszélőinek aránya eléri vagy meghaladja a 10%-os arányt, az adott nyelv(ek) alkalmazása az önkormányzat és a helyi állami szervek (például a végrehajtó bizottság) munkájában nem csupán jog és lehetőség, hanem jogszabály által előírt kötelezettség. [7.6.]

Szőlősgyulán ukránul és magyarul is elolvasható a végrehajtó bizottság táblája

Lefolytatható-e magyar nyelven egy nyilvános rendezvény, például koszorúzás március 15-én, vagy egy emléktábla-avatás?

Erre egyértelműen igen a válasz. Akár állami szerv, akár önkormányzat, akár társadalmi szervezet vagy magánszemély a szervezője az ilyen nyilvános eseményeknek, azokon a közigazgatási egységeken belül, ahol a magyar nyelv regionális státussal rendelkezik, használható a nyilvános rendezvényeken. [11.4.] [23.1.] [23.3.] Egy-egy magyar vonatkozású kulturális rendezvényen az ország bármely vidékén (például akár a fővárosban, Kijevben is) szabadon használható a magyar nyelv.

Bemondhatja-e a hangosbeszélő magyarul is a közérdekű információkat egy nyilvános rendezvényen (pl. futballmeccsen, fesztiválon, falunapon, koncerten stb.)?

Azoknak a közigazgatási egységeknek a területén, ahol a magyar nyelv regionális státussal rendelkezik (vagyis ahol a magyar anyanyelvűek aránya eléri a 10%-ot), a nyilvános eseményeken, rendezvényeken szabadon használható a magyar nyelv. A rendezvény jellege megkívánhatja, hogy a nyilvános hirdetések, közlemények a magyar nyelv mellett államnyelven is elhangozzanak, a kétnyelvűség azonban nem zárja ki a magyar nyelv használatát. [23.1.] [23.3.]

A hangosbeszélő a vasúti pályaudvaron, autóbusz-állomáson bemondhatja-e magyarul is a közérdekű információkat? Kitehetők-e az ukrán mellett magyar nyelven is a menetrendek, a járatokkal kapcsolatos alapvető információk?

A vasúttársaság központi, a fővárosban lévő minisztériumból irányított állami vállalat, így nem vonatkoznak rá a regionális szabályok. Ez azt jelenti, hogy az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény nem kötelezi arra az állami vasúttársaságot, hogy a nem nemzetközi (azaz belföldi vagy helyi érdekű) járatokkal kapcsolatos közleményeket regionális nyelveken is bemondják a vasúti pályaudvarokon, állomásokon. Azt sem írja elő a jogszabály, hogy a vasúti menetrendet az államnyelv mellett más nyelven is közzétegye a pályaudvarokon, az állomásokon.

A helyi önkormányzatok, melyek területén a vasútállomás vagy megálló található, hozhat azonban olyan határozatot, amelyben felszólítja az ukrán állami vasúttársaság regionális egységét, hogy az adott pályaudvaron, állomáson, megállóhelyen a helyi regionális nyelven is tegye közzé a közérdekű információkat. Úgy is határozhat a helyi önkormányzat, hogy saját költségén készítteti el és helyezteti ki a regionális nyelvű információs táblákat, a vasúttársasággal egyeztetve. [11.1.]

Más a helyzet a regionális és helyi (magán- vagy önkormányzati tulajdonban lévő) közlekedési vállalatokkal. Ha ezek székhelye és működésének hatóköre olyan közigazgatási egységnek a területén van, melynek határain belül a magyar anyanyelvűek aránya eléri a 10%-ot, a működési engedélyeket kiállító regionális hatóság a helyi önkormányzat határozata alapján előírhatja, hogy a személyfuvarozással foglalkozó vállalkozó az államnyelv mellett köteles regionális nyelven is feltüntetni a járatok menetrendjét, az utazással kapcsolatos közérdekű információkat. [11.1.]

Azt azonban egyértelműen előírja az állami nyelvpolitika alapjairól szóló jogszabály [27.1.] és a földrajzi nevekről (Закон України про географічні назви) hozott törvény 6. cikkelye is, hogy a vasútállomások, megállóhelyek megnevezését az ukrán nyelvű név alatt a regionális nyelven (nyelveken) is fel kell tüntetni.

Ki lehetne írni magyarul is az állomás nevét és a menetrendet

***

Kitehetők-e magyar nyelven is a hivatalos hirdetmények, értesítések?

Alapértelmezés szerint a hivatalos hirdetmények és értesítések nyelve az államnyelv. Ahol azonban a magyar regionális nyelv, a helyi tanácsok határozata alapján ezeket a szövegeket regionális nyelvre (tehát magyarra) fordítva is közzétehetik. [11.5.] Ez azt jelenti, hogy a helyi önkormányzat hivatalos tájékoztatói, hirdetményei, értesítői nemcsak az államnyelven, hanem két nyelven: ukránul és magyarul is eljuttathatók a lakosokhoz, ha erről a képviselőtestület határozatot fogad el. Ha tehát a megyei tanács, esetleg a Beregszászi, Munkácsi, Nagyszőlősi, Ungvári járás tanácsa megfelelő határozatot hoz erről, akkor ezek a hivatalos szövegek ukrán és magyar nyelven is eljuthatnak a lakossághoz.

Ha magánszemélyként helyezek ki valamilyen hirdetést, az lehet kizárólag magyar nyelvű?

Ha például valaki az eladó autójára, házára tesz ki kizárólag magyar nyelvű hirdetést, vagy csak magyarul írja ki, hogy az elveszett kutyája megtalálója pénzjutalomban részesül, az nem sért egyetlen jogszabályt sem. [26.1.] Az már más kérdés, hogy ha több nyelven készül a hirdetés, falragasz, plakát, több emberhez juthat el az üzenet.

Ez a hirdető a kétnyelvű reklám mellett döntött

Az áruk és termékek feliratain, címkéin, csomagolásán (összetétel, használati utasítás stb.) szerepelhet-e a magyar nyelv?

A nyelvpolitika alapjairól szóló jogszabály alapján a kereskedelmi forgalomba kerülő termékek címkéinek, csomagolásának szövegét az államnyelven és regionális nyelven is fel kell tüntetni. Azt, hogy a termékről szóló legfontosabb információkat az ukrán mellett melyik (vagy mely) regionális nyelve(ke)n tüntetik fel, a gyártó vagy forgalmazó határozza meg. [26.3.] Ez azt jelenti, hogy ha vállalkozóként, termelőként egy-egy termék csomagolásán az ukrán mellett magyarul is szeretné feltüntetni az áru nevét, összetételét, árát stb., akkor azt megteheti. S célszerű is megtennie: nem minden vásárló tudja értelmezni az ukrán nyelvű szöveget, és a magyar nyelvű felirat ilyenkor nagyon hasznos lehet. Azaz: a terméke iránti kereslet is nagyobb lehet, ha több nyelven szerepelnek rajta a közérdekű adatok.

Ha az áru, termék külföldi exportra készül, a címkézése bármilyen nyelven történhet, ez esetben az államnyelvi felirat sem előírás. [26.3.]

Ezen a terméken kétnyelvű tájékoztató felirat olvasható

Az áruk, termékek címkézésére vonatkozó előírások a használati utasításokra, illetve a gyógyszerek betegtájékoztatóira is vonatkoztathatók.

Érdekes a törvény azon rendelkezése, mely szerint a bejegyzett márkajelzéseket olyan formában kell használni, ahogyan azokat Ukrajnában bejegyezték. [26.2.] Ez azt jelenti, hogy például a *Coca-Cola* vagy *Pepsi Cola* épp így, s nem *Кока-Кола, Пепсі Кола* formában használható.

A gyógyszerek, orvosságok feliratain, címkéin, csomagolásán (összetétel, használati utasítás stb.) szerepelhet-e a magyar nyelv?

A gyógyszereknél, gyógyhatású készítményeknél életet menthet, ha az összetétel és a használati útmutató a beteg anyanyelvén is szerepel a csomagoláson. A hatályos törvény értelmében az orvosságok csomagolásán magyar nyelven is fel lehet tüntetni a legfontosabb információkat. [26.3.] Az orvosságok kezelési útmutatóinak szövege is lehet többnyelvű: a gyártó vagy a forgalmazó az ukrán nyelvű tájékoztató mellett más nyelveken (így akár magyarul) is közölheti a gyógyszer szedésével, adagolásával, esetleges mellékhatásaival kapcsolatos ismereteket. Ugyanezt írja elő a gyógyszerekről és gyógyhatású készítményekről szóló törvény (Закон України про лікарські засоби) 12. cikkelyének záró bekezdése is.

***

Milyen nyelven kell feltüntetni az államhatalmi és önkormányzati szervek névtábláit?

Kárpátalján nagy hagyományai vannak annak, hogy az egyes intézmények, hivatalok bejárata fölött két nyelven olvasható, hogy hová lép be az ember. Jóval az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény 2012-es elfogadása (hatályba lépése?) előtt megjelentek az ukrán–magyar, ukrán–román, néhol az ukrán–német hivatalos intézménynév-táblák.

Az új jogszabály előírja, hogy az ilyen szervek megnevezését kötelező államnyelven feltüntetni. Ugyanakkor a törvény arra is lehetőséget nyújt, hogy – a területileg illetékes önkormányzat (tanács) döntése szerint – az ukrán nyelvű szöveg mellett vagy alatt regionális nyelven is ki legyen írva az adott hivatal, állami intézmény megnevezése. [11.6.] Ha a helyi önkormányzat ilyen határozatot fogadott el, akkor az alárendeltségébe tartozó állami hivatalok, intézmények névtábláit kétnyelvű változatban kell elkészíttetni és kifüggeszteni. Az önkormányzat területén működő, ám a tanácsnak nem alárendelt intézmények, vállalatok, társadalmi és civil szervezetek számára ez a határozat nem kötelező, de iránymutató jellegű.

Egyes településeken a kárpátaljai német kisebbség is él a törvény adta lehetőségekkel: ukrán –német kétnyelvű tábla egy helyi önkormányzat homlokzatán

A cégtáblákat, a társadalmi és civil szervezetek megnevezését milyen nyelven kell vagy lehet kifüggeszteni?

Az államnyelv mellett a regionális nyelveken is kitehető a társadalmi és civil szervezetek névtáblája. [11.6.] [18.2.]

Vidékünkön egyébként is jelentős hagyománya van a cégtáblák, névtáblák, cégérek többnyelvűségének. 1919 és 1938 között cseh(szlovák)–magyar és cseh(szlovák)–ruszin, 1939 és 1944 között pedig magyar–ruszin (ukrán) kétnyelvű táblák, feliratok voltak láthatók szerte a régióban. A szovjet korszakban a magyar nyelv nagyon ritkán jelenhetett meg a nyilvános térben, de orosz–ukrán kétnyelvű közterületi feliratokkal gyakran találkozhattunk. Az 1980-as évek vége óta pedig természetesnek tekinthetjük, ha az államnyelv mellett kisebbségi nyelven is olvasható egy-egy tábla szövege, hivatal vagy szervezet megnevezése. Mindenképp érdemes továbbra is megőrizni ezt a hagyományt, s erre a törvények is lehetőséget teremtenek.

Milyen nyelvűek legyenek az államhatalmi és önkormányzati szervek, a társadalmi és civil szervezetek körpecsétjei, bélyegzői, űrlapjai?

Az állami nyelvpolitika alapjairól szóló jogszabály értelmében a pecsétek, bélyegzők, fejléces űrlapok az állami és a civil szférában is kétnyelvűek lehetnek azon közigazgatási egységek területén, ahol egy kisebbségi nyelv anyanyelvi beszélőinek aránya eléri a 10%-ot. [11.6.] [24.7.]

БЕРЕГІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ОБЛАСНОГО ЗНАЧЕННЯ
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ
90202, м. Берегово, вул. Б. Хмельницького, 7.
тел.: +(380-3141) 2-21-09, 2-30-42

BEREGSZÁSZ MEGYEI JOGÚ VÁROS
POLGÁRMESTERI HIVATALA
Ukrajna, Kárpátalja
Beregszász, B. Hmelnyickij út 7.
tel.: +(380-3141) 2-21-09, 2-30-42

від "25" 02. 2008 р. № 03-12/777 2008. hó -én kelt sz

Beregszász város kétnyelvű levelezési fejléce

Ez azt jelenti, hogy ahol a magyar anyanyelvűek aránya eléri a 10%-ot, az önkormányzatok (tanácsok) hozhatnak olyan határozatot, melynek értelmében a korábban csak ukrán nyelvű pecséteket, bélyegzőket, fejléceket, fejlécekkel ellátott űrlapokat, formanyomtatványokat ukrán–magyar kétnyelvűvé alakítják. Egy (nem magán) magyar tannyelvű óvoda vagy iskola tehát akkor készíttethet kétnyelvű körpecsétet, ha olyan közigazgatási egység területén működik, ahol a magyar ajkúak legalább az összlakosság tizedét teszik ki, és amennyiben a helyi (járási vagy települési) tanács erről határozatot fogadott el.

A többnyelvű intézménynév-táblák, űrlapok, pecsétek vagy bélyegzők bevezetése és használata tehát nem automatikusan járó jog: használatukhoz szükség van az önkormányzati testület döntésére. [11.6.] [24.7.]

A huszadik század első felének jelentős részében természetes volt, hogy a szülőföldünkön használatban lévő körpecsétek, sarokbélyegzők, fejléces papírok jelentős része nemcsak az épp aktuális államnyelven tartalmaztak feliratokat, hanem a kisebbségi nyelvek is megjelentek rajtuk. Bizonyos esetekben háromnyelvű pecsétek, bélyegzők is használatosak voltak. Nem előzmények nélküli tehát, hogy a pecséteken, bélyegzőkön, nyomtatványokon az ukrán mellett magyar szöveg is legyen.

Milyen nyelvű űrlapokat, formanyomtatványokat használhatnak az államhatalmi szervek, önkormányzatok, állami és nem állami tulajdonú cégek, vállalatok, vállalkozások, szervezetek, társaságok?

Mivel azokon a területeken, ahol a magyar anyanyelvűek aránya eléri a lakosság egytizedét, a jogszabály lehetővé teszi a többnyelvű hivatali ügyintézést, értelemszerűen az is lehetséges, hogy – az illetékes tanács határozata alapján – kétnyelvű (ukrán–magyar) adatlapok, nyomtatványok, űrlapok, számlák, elismervények stb. kerüljenek használatba a hivatalokban, önkormányzatoknál, cégeknél, vállalatoknál. [11.6.] [24.7.]

A nem állami tulajdonú vállalatok, vállalkozások, cégek, intézmények és magánszemélyek szabadon dönthetnek arról, milyen nyelvet alkalmaznak e területen. [24.7.]

A többnyelvű űrlapok, formanyomtatványok, hivatali okmányok használata egyébként is hagyományosnak tekinthető Kárpátalján. Amíg vidékünk Csehszlovákiához tartozott, nem voltak ritkák még a háromnyelvű szöveget tartalmazó nyomtatványok sem. Amikor szülőföldünk visszakerült Magyarországhoz (1938/1939–1944 között), szintén megszokottak voltak a magyar–ruszin kétnyelvű űrlapok. A szovjet korszakban gyakran orosz–ukrán kétnyelvű hivatalos okmányokat használtak.

***

Milyen nyelven tehető ki egy étterem, bár, kocsma, bolt, üzlet, szálloda névtáblája?

Amikor Ukrajna csatlakozott a nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezményhez, ezzel arra is kötelezettséget vállalt, hogy elismeri minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személy azon jogát, hogy saját kisebbségi nyelvén cégtáblákat, feliratokat és egyéb magántermészetű információkat tegyen közzé a nyilvánosság számára láthatóan. Ez azt jelenti, hogy a kereskedelmi egységek, szórakozóhelyek névtáblái, cégtáblái, cégérei, kiírásai magyar nyelven is kihelyezhetők. [11.6.] [18.]

Milyen nyelven készülhet egy étterem étlapja, egy bolt árulistája?

Az éttermek, bárok, kocsmák, üzletek, boltok étlapjai, árulistái, termékbemutatói, szolgáltatásjegyzékei és reklámjai készülhetnek magyar nyelven vagy két nyelven, vagy akár több nyelven is. [11.6.] [18.] [24.7.] [26.] Semmi sem tiltja tehát, hogy magyar nyelvű étlap vagy árulista legyen egy-egy étteremben, üzletben.

Ez a beregszászi étterem két nyelven csalogatja a vendégeket

***

Kiírhatók-e magyar nyelven is a vészhelyzetre, veszélyre figyelmeztető feliratok (pl. *Vigyázat, magasfeszültség!*)?

Az életveszélyre, balesetveszélyre figyelmeztető feliratok, kiírások – ki tudja, mi okból – rendszerint kizárólag ukrán nyelven vannak kihelyezve Kárpátalja-szerte. Mivel azonban egyetlen olyan jogszabály sincs hatályban, amely tiltaná a veszélyre figyelmeztető feliratok kihelyezését kisebbségi nyelven, ez azt jelenti, hogy az ilyen kiírásokat is kitehetjük az ukrán mellett magyarul is.

Bár erről a területről a jogszabály nem rendelkezik, a józan ész és a gyakorlatiasság azt diktálja, hogy itt nagy szükség van a kisebbségi nyelvű kiírásokra. Ebből kiindulva célszerű, hogy azoknak a közigazgatási egységeknek a területén, ahol a magyar anyanyelvűek aránya legalább 10%-os, az önkormányzat (tanács) fogadjon el olyan döntést, melynek értelmében az ilyen feliratok a regionális nyelven is kihelyezhetők.

Az életveszélyre, balesetveszélyre figyelmeztető feliratokat, tájékoztatókat is célszerű több nyelven kihelyezni: a többnyelvűség életet menthet

Kiírhatók-e magyar nyelven is a különböző figyelmeztető és tiltó táblák, feliratok (pl.: *Dohányozni tilos! Fűre lépni tilos! Nem bejárat! Vigyázz, a kutya harap!* stb.)?

Egyetlen törvény vagy rendelet sem írja elő, hogy a tájékoztató vagy tiltó táblák szövege kizárólag államnyelven készülhet. Ez pedig azt jelenti, hogy ezek a táblák is kihelyezhetők kétnyelvű (ukrán–magyar) vagy csak magyar nyelvű változatban.

Ha az adott településen a magyar anyanyelvűek aránya eléri a jogszabályban meghatározott 10%-os küszöböt, a helyi képviselőtestület elfogadhat olyan határozatot, amely lehetővé teszi, hogy az ilyen jellegű feliratok magyar nyelven is kihelyezésre kerülhessenek.

Vigyázat: a kutya igazi, nem hamisítvány, sőt: harap!

***

Készülhetnek-e magyarul a választási dokumentumok (pl. a választási bizottság jegyzőkönyvei)?

Az államelnök, a parlamenti képviselők, a megyei, járási és helyi képviselők, a polgármesterek választása során a dokumentációt államnyelven vezetik. Ahol egy kisebbségi nyelv anyanyelvi beszélőinek aránya eléri a jogszabályban meghatározott minimális szintet, a territoriális választási bizottság határozata alapján a választási dokumentáció (például bizottsági ülések a jegyzőkönyvei) – az államnyelv mellett – az adott regionális nyelven is elkészíthetők. [12.1.] Ez a lehetőség azonban csak a megyei és helyi választások esetében áll fenn, Ukrajna elnökének választása és a parlamenti képviselőválasztás során nem.

Kinyomtathatók-e magyarul is a választási szavazócédulák?

A választási szavazócédulák alapvetően államnyelven készülnek, de a territoriális választási bizottság határozata alapján ezeket a regionális nyelveken is ki lehet nyomtatni. Ez azt jelenti, hogy vagy kétnyelvű (esetünkben: ukrán–magyar) szavazólapokat nyomtatnak, vagy pedig – s erre korábban számos példa akadt az ukrajnai választások során – ukrán és magyar nyelvű cédulákat egyaránt a szavazók rendelkezésére bocsátanak, akik választhatnak, melyiken adják le voksaikat. [12.2.]

A parlamenti képviselők és az államelnök megválasztására kiírt választásokra ez a cikkely nem érvényes.

Elkészíttethetők-e magyar nyelven is a népszavazás során használatos szavazólapok?

A referendumok során a helyi tanács határozatától függ, hogy az államnyelvű szöveg mellett vagy alatt megjelenik-e az adott közigazgatási egység regionális nyelve is a népszavazáson használatos szavazólapon. A jogszabályok lehetővé teszik tehát, hogy az országos vagy helyi népszavazások szavazólapjai kétnyelvűek legyenek. [12.3.]

A választási plakátok, szóróanyagok, reklámok, agitációs anyagok készülhetnek-e magyar nyelven?

A választási információs plakátok ukrán nyelven, vagy pedig – a választáson résztvevő jelölt kérelme alapján – két nyelven készülnek, és az államnyelvi szöveg mellett megjelenhet a kisebbségi nyelvű szöveg is. [12.4.]

A választási kampány agitációs anyagai (szórólapok, plakátok) a választáson résztvevő pártok vagy személyek döntése alapján vagy ukrán nyelven, vagy pedig valamely regionális nyelve (ke)n készíthetők el. [12.5.]

Ezek a rendelkezések azt jelentik, hogy a választások során a jelöltek akár azzal a lehetőséggel is élhetnek, hogy régiónként más-más nyelvű plakátokkal, szórólapokkal próbálják elérni a választókat. Ahol például a magyar ajkú lakosság van jelen jelentős számban, ott magyar, ahol a román, ott román, ahol az orosz, ott orosz nyelven is célszerű reklámoznia magát a jelöltnek.

Kétnyelvű választási plakát: nem tiltja a törvény

***

Milyen nyelve(ke)n állíthatók ki a személyes okmányok (személyi igazolvány, anyakönyvi kivonatok)?

Ha az állampolgár ezt írásban kéri, a személyazonosságot igazoló okmányok és (születésről, házasságkötésről, válásról, elhalálozásról szóló) anyakönyvi kivonatok bejegyzései az államnyelv mellett regionális nyelven is szerepelhetnek. [13.1.]

Ha azt szeretnénk tehát, hogy például a személyi igazolványban (paszport) vagy az útlevélben, a születendő gyermek születési anyakönyvi kivonatában, az anyakönyvi hivatal által kiállított egyéb hivatalos dokumentumokban magyar nyelven is szerepeljenek a személyes adatok, ezt írásban kérvényeznünk kell az illetékes hatóságnál.

Emlékezhetünk arra, hogy már a Szovjetunióban kiadott személyi igazolványokban (paszportokban) is két nyelven szerepeltek a tulajdonos személyes adatai: oroszul, illetve annak a köztársaságnak a nyelvén, melynek területén az okmány tulajdonosa élt; az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság területén orosz és ukrán nyelven szerepeltek ezek a bejegyzé-

sek. Hasonló gyakorlatot honosított meg a független Ukrajna is, amikor a piros színű szovjet igazolványok helyett bevezette a kék színű, ukrán személyi igazolványokat. Ezekben az első oldalon ukrán, a másodikon orosz nyelven szerepelnek a bejegyzések, és a nyomtatvány minden oldala ukrán–orosz kétnyelvű. A változás ehhez a korábbi gyakorlathoz képest abban van, hogy az állampolgár dönthet arról, hogy az államnyelv mellett melyik regionális vagy kisebbségi nyelven szerepeljenek a személyes adatok a személyes okmányban. Természetesen ahhoz is van jogunk, hogy magyar nyelvű bejegyzéseket kérvényezzünk.
A jelen cikkben megfogalmazott jogok Ukrajna egész területén érvényesek, azaz: nemcsak azok kérelmezhetik, hogy személyes adataik az államnyelv mellett regionális nyelven is kerüljenek feltüntetésre személyes okmányaikban, akik olyan megyében, járásban, településen élnek, ahol a magyar anyanyelvűek aránya eléri a 10%-ot, hanem akár Kijevben, Lembergben vagy Donyeckben is.

Kiállítható-e magyarul is a munkakönyv, a katonakönyv?

A munkakönyv és a katonakönyv a személyi okmányok közé tartozik, így érvényes rájuk mindaz, ami például a személyi igazolványra és az útlevélre vonatkozik. Azaz: az állampolgár írásos kérelme alapján ezekben a dokumentumokban az ukrán nyelvű bejegyzések mellett magyar nyelvűek is szerepelhetnek. [13.1.]
A törvény ezen passzusának alkalmazására a kiadvány szerkesztésének idején (egyelőre?) nem került még sor.

Kiállíthatók-e magyarul is az iskolai bizonyítványok, a végzettséget igazoló diplomák, okmányok?

Ha a bizonyítványt, végzettséget igazoló okmányt magyar tannyelvű oktatási intézmény adja ki, az állampolgár személyes, írásban benyújtott kérelme alapján ezt az okmányt két nyelven (ukránul és magyarul) állítják ki. [13.2.] Az állampolgár akkor is kérelmezheti, hogy kétnyelvű bizonyítványt, diplomát kapjon, ha nem magyar tannyelvű iskolában, felsőoktatási intézményben tanult. [13.1.]
Magyar tannyelvű oktatási intézmény esetén az oktatásról szóló, a végzettséget igazoló dokumentumok az állampolgár – kiskorúak esetén: szülei – kérelme alapján az oktatás minden szintjén kiállíthatók két nyelven: az iskolai bizonyítványokra éppúgy vonatkozik ez a jogszabály, mint a szakiskolai, a szakközépiskolai, a főiskolai és az egyetemi diplomákra.
Az általános iskolai és középiskolai végzettség megszerzését igazoló bizonyítványok (атестат про базову або повну загальну середню освіту) és a szakiskolai, szakközépiskolai vagy felsőfokú diplomák (диплом про вищу освіту) kétnyelvű változatának kiadásához szükséges feltételeket Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériumának kell megteremtenie, mert ezeket az okmányokat a központi hatóság állítja ki. Az egyes iskolai osztályok befejezéséről szóló bizonyítványok (табель) kétnyelvű formában történő kiadásának feltételeit az oktatási intézmények, illetve fölöttes városi, járási és megyei intézményeik kötelesek biztosítani. A magyar tannyelvű oktatási intézményben tanuló vagy ott végzett állampolgár (kiskorú esetén: szülei) írásos kérelme ugyanis a törvény alapján kötelezővé teszi a bizonyítványok, diplomák két nyelven történő kiállítását.

***

Lefolytatható-e magyarul is egy bírósági eljárás?

A polgári, a gazdasági, a közigazgatási és a büntetőjogi bírósági eljárások nyelve az államnyelv. Azonban azoknak a közigazgatási egységeknek a határain belül, ahol egy kisebbségi nyelv anyanyelvi beszélőinek aránya legalább 10%, a felek megegyezése szerint regionális nyelven (nyelveken) is lefolytathatók a bíróságok az eljárások. [14.1.] Ez azt jelenti, hogy például a Beregszászi, az Ungvári, a Munkácsi és a Nagyszőlősi járás bíróságain, vagy a kárpátaljai megyei bíróságon elvileg magyar nyelvű bírósági eljárás is lefolytatható. A jogszabály azt is előírja, hogy a bírósági dolgozók kiválasztása során figyelembe kell venni, hogy regionális nyelveken is folyhatnak az eljárások [14.2.]
Az állampolgárok azon jogát, hogy anyanyelvüket használják a bírósági eljárás során, az Alkotmánybíróság egy 2008-ban (8-рп/2008. számmal) elfogadott állásfoglalása szerint Ukrajna Alkotmányának 10. cikkelye 3. bekezdése, az Alkotmánybíróság egy 2011-ben (17-рп/2011. számmal) hozott határozata, az Ukrajna által is ratifikált Regionális vagy kisebbségi nyelvek európai kartája, valamint Ukrajna bírósági eljárásokról és a bírák jogállásról szóló törvényének (Закон України про судоустрій і статус суддів) 12. cikkelye is garantálja.

Benyújthatók-e a bírósághoz magyar nyelvű bizonyítékok, peres dokumentumok?

Alapesetben a bíróság elé tárt összes dokumentum államnyelven készül. Ám azokon a területeken, ahol egy kisebbségi nyelv az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény értelmében regionális státussal rendelkezik, a felek a peres dokumentumokat és a bizonyítékokat az adott regionális nyelven is benyújthatják. Amennyiben ez szükséges, ezeket államnyelvre fordítva is kérheti a bíróság, ez esetben azonban a fordítás költségei nem az eljárás feleit terhelik. [14.3.]

Tehetek-e anyanyelvemen tanúvallomást egy bírósági eljárásban?

Ha tanúként, vádlottként vagy egyéb módon lesz valaki részese bírósági eljárásnak, mindenki számára biztosított az a jog, hogy az eljárás során anyanyelvén vagy más, ismert nyelven tehessen nyilatkozatot vagy tanúvallomást. Jogunk van ahhoz is, hogy anyanyelvünkön vagy más, általunk ismert nyelven nyújtsunk be kérelmet, emeljünk panaszt, fogalmazzunk meg kérdéseket stb. a bíróság felé. Amennyiben erre szükség van, akkor tolmács segítségét is igénybe vehetjük. [14.4.]

Kell-e fizetnem, ha a bírósági eljárás során tolmács segítségét vettem igénybe?

Azokon a közigazgatási egységeknek a területén, ahol egy kisebbségi nyelv anyanyelvi beszélőinek aránya eléri a 10%-ot, a bírósági eljárás során az erre a nyelvre történő tolmácsolás költségei nem a tolmács szolgálatait igénybe vevő állampolgárt terhelik. Ha tehát tolmácsot kérünk a bíróságon, a díját nem nekünk kell kifizetnünk. [14.3.] [14.4.]

Megkaphatom-e magyarul a vádiratot az ügyészségtől vagy a bíróságtól?

Nem csupán Ukrajna törvényei, hanem nemzetközi egyezmények, többek között a nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezmény (melynek végrehajtására Ukrajna törvényben vállalt kötelezettséget) is szigorúan előírja, hogy mindenkinek joga van arra, hogy anyanyelvén vagy az általa beszélt más nyelven ismertessék vele letartóztatásának vagy fogva tartásának okait, az ellene felhozott vádak természetét és a vádemelés okát. Joga van továbbá arra is, hogy anyanyelvén védekezzen a bíróság előtt, szükség esetén tolmács térítésmentes segítségével. [14.6.] [15.]

Kaphatok-e jogi segítséget, tanácsadást ügyvédtől az anyanyelvemen?

Az ügyvédek és jogi tanácsadók olyan nyelven nyújtanak segítséget, jogi tanácsadást a hozzájuk forduló ügyfeleknek, amilyen nyelven a felek megértik egymást. [17.] Ha magyar nyelven szeretnénk igénybe venni jogi tanácsadó vagy ügyvéd szolgáltatásait, célszerű magyar vagy magyarul is beszélő jogászt keresnünk.

***

Kiállíthatók-e magyarul vagy magyarul is a közjegyzői okiratok, dokumentumok?

A közjegyzői ügyintézés nyelve Ukrajnában az államnyelv. Ám ha a közjegyzői szolgáltatásokat igénybe vevő nem beszéli az államnyelvet, kérelme alapján a kiállított dokumentumokat, okmányokat a közjegyzőnek vagy fordítónak le kell fordítania olyan nyelvre, melyet az ügyfél megért. [16.]

Írhatok-e magyar nyelven végrendeletet?

A törvények által szabályozott rendben készített, ám nem államnyelven fogalmazott végrendeletek éppúgy érvényesek, mint azok, melyeket ukrán nyelven írtak meg.

Folyhat-e magyar nyelven a polgári házasságkötés szertartása?

A jogszabályok nem tiltják, hogy a házasulandó felek kérésére magyar nyelven is végbemehessen a polgári házasságkötés szertartása, azaz magyarul is kimondható legyen a boldogító *igen*.

***

Használható-e a magyar nyelv a gazdasági életben, a vállalkozások, intézmények, szervezetek tevékenysége során?

Az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény lehetővé teszi, hogy az állami és nem állami tulajdonú vállalatok, cégek, szervezetek akár az államnyelvet, akár az oroszt, vagy pedig más regionális vagy kisebbségi nyelvet használjanak tevékenységük során. [18.1.] [18.2.] A jogszabály tulajdonképpen bármely nyelv használatát lehetővé teszi ezen a területen. A törvénynek ez a passzusa az ország egész területén érvényes, azaz ott is, ahol a magyar anyanyelvűek aránya nem éri el a 10%-ot.

Megtilthatja vagy korlátozhatja-e a cég vagy intézmény vezetője, hogy az alkalmazottak, munkatársak a magyar nyelvet is használják a munkájuk során, vagy egymás között anyanyelvükön beszélgessenek?

A cégek, vállalatok, vállalkozások, intézmények belső jogszabályai, rendeletei, szervezeti-működési szabályzatai nem tartalmazhatnak olyan rendelkezéseket, melyek tiltják vagy korlátozzák a dolgozókat abban, hogy akár az államnyelvet, akár regionális vagy kisebbségi nyelveket használjanak nyilvánosan vagy egymás közötti beszélgetéseikben. Egyetlen főnök, vezető sem tilthatja meg tehát, hogy alkalmazottai, beosztottjai egymás között magyarul (vagy más nyelven) beszélgessenek. [18.3.]

Köthet-e a vállalat, cég, vállalkozás, intézmény, szervezet, társaság magyar nyelven is szerződéseket belföldi partnereivel?

Az ukrajnai jogi személyek közötti szerződések, megállapodások nyelve az ukrán nyelv. Ha azonban a szerződés más nyelvek használatáról is rendelkezik, akkor a megállapodás az államnyelv mellett más nyelveken is megszövegezhető. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy ha a megállapodás szövegében szerepel az a kitétel, hogy a szerződésnek az ukrán mellett más nyelvű változata is azonos hatályú, nincs akadálya annak, hogy az ukrán mellett más nyelven is aláírható legyen. [18.]

Köthet-e a vállalat, cég, vállalkozás, intézmény, szervezet, társaság magyar nyelven is nemzetközi szerződéseket külföldi partnerekkel?

Alapesetben a nemzetközi szerződések nyelve Ukrajna államnyelve és a másik ország államnyelve. Ám ha a megállapodás más nyelv vagy nyelvek használatát szögezi le, akkor a szerződésben szereplő nyelven vagy nyelveken is aláírhatók a nemzetközi megállapodások. [19.]

Közzétehetek-e magyar nyelvű reklámot, hirdetést?

A reklám megrendelője dönt arról, hogy a reklám vagy hirdetés milyen nyelven készül. Azaz semmi sem tiltja a kizárólag magyar nyelvű reklám, hirdetés készítését és közzétételét. [26.1.]

Amikor egy árut vagy terméket szeretne ismertté tenni (reklámozni) valaki, célszerű figyelembe venni a célközönséget, és ennek megfelelően megválasztani a reklámkampány nyelvét. A többnyelvű reklám elvileg több embert érhet el, szélesebb közönséghez juthat el, s így nagyobb forgalmat eredményezhet, mint a csak egynyelvű.

Egy vállalkozás kétnyelvű cégtáblája

***

Megválaszthatom-e szabadon, milyen nyelven tanuljon a gyermekem?

Az oktatás nyelvének megválasztása törvényben rögzített alapvető joga minden ukrán állampolgárnak. Ez azt jelenti, hogy a szülő szabadon dönthet arról, milyen tannyelvű iskolába íratja gyermekét. [20.]

A kárpátaljai magyarok a tannyelvet illetően több típusú oktatási intézmény közül választhatnak. Száznál több olyan iskola van a régióban, ahol a magyar a tannyelv, kötelező tantárgyként oktatják az államnyelvet (az ukránt) és egy vagy két idegen nyelvet (I. típus).

Olyan intézmények (egyes iskolákon belül osztályok) is vannak Kárpátalján, ahol az ismeretek átadásának eszköze az államnyelv (ukrán), és a gyerekek anyanyelve (a magyar) csak tantárgyként szerepel az órarendben, az idegen nyelvvel együtt (II. típus).

Sok olyan iskola is működik szülőföldünkön, ahol az ukrán a tannyelv, egy vagy két idegen nyelvet kötelező tantárgyként tanítanak a gyerekeknek, a magyar azonban csupán fakultatív tárgyként van jelen az órarendben (III. típus).

A legtöbb kárpátaljai iskolában az ukrán nyelvet használják tannyelvként, és egy vagy két idegen nyelvet oktatnak; más nyelvek (így a magyar sem) egyáltalán nincs jelen az oktatási folyamatban: sem kötelező, sem fakultatív tantárgyként (IV. típus).

Típus	Nyelvek az oktatási folyamatban	Tannyelv (az ismeretek átadásának eszköze)	Kötelező tantárgyként oktatott nyelv (ek)	Fakultatív tantárgyként oktatott nyelv(ek)
I.	Magyar	+		
	Ukrán		+	
	Idegen nyelv(ek)		+	
II.	Magyar		+	
	Ukrán	+		
	Idegen nyelv(ek)		+	
III.	Magyar			+
	Ukrán	+		
	Idegen nyelv(ek)		+	
IV.	Magyar			
	Ukrán	+		
	Idegen nyelv(ek)		+	

Az iskolaválasztás és a tannyelv megválasztásának joga tehát az állampolgár alapjogai közé tartozik. Ám ne feledjük el: egyáltalán nem mindegy, milyen tannyelvű oktatási intézményt választunk gyermekünk számára! Az iskolai sikerességet, a tanulmányi eredményeket, a gyermekek pszichológiai fejlődését, nemzeti azonosságtudatának alakulását nagy mértékben befolyásolhatja, milyen tannyelvű iskolát látogat.

Az ismeretek megszerzésének leghatékonyabb eszköze a legjobban ismert nyelv. Ez pedig az anyanyelv. A kárpátaljai magyar szülők számára tehát azt ajánljuk, hogy éljenek azzal a lehetőségükkel és jogukkal, hogy olyan iskolát választanak magyar anyanyelvű gyermekeik számára, ahol a magyar a tannyelv (ezen a nyelven oktatják a tantárgyakat), és emellett az államnyelvet (ukránt) és az idegen nyelv(ek)et (angolt, németet vagy franciát) kötelező tantárgyként oktatják.
A magyar nemzetiségű és anyanyelvű kárpátaljai magyarok számára tehát a fenti táblázat alapján az I. típusú oktatási intézményeket ajánljuk.
A tannyelvválasztásról, a tannyelv hatásáról a gyermekek nyelvi, pszichológiai és identitásbeli fejlődésére például itt olvashatnak bővebben:
http://www.kmf.uz.ua/hun114/images/konyvek/
csernicsko_goncz_tannyelv_valasztas_utmutato.pdf
Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az oktatási nyelv megválasztásának joga állampolgári aktivitással érvényesíthető: azzal, ha a szülő erre vonatkozó írásos kérelmet nyújt be a megfelelő hatósághoz. Az anyanyelven való oktatás joga tehát nem automatikusan járó jog: tenni kell érte, legalább egy kérvény megírásával.

Ki dönthet arról, milyen tannyelvű iskolába járjon a gyermek?

Azt, hogy milyen tannyelvű iskolába járjon a gyermek, a szülő (vagy a törvényileg kijelölt gyám) döntheti el. [20.3.] [20.4.] Az iskolaválasztás szabadsága ugyanis magában foglalja az oktatási nyelv megválasztásának jogát is. A témában kutatásokat folytató szakemberek (nyelvészek, pszichológusok, pedagógusok és szociológusok) azt állapították meg, hogy az iskolai előmenetel akkor a legsikeresebb, ha a gyermek anyanyelvén tanulhat. Ebből következik, hogy a kárpátaljai magyar nemzetiségű, magyar anyanyelvű gyerekek számára a magyar tannyelvű iskola választása javasolt.
A tannyelv megválasztásáról a szülőnek (gyámnak) írásos kérelemben kell nyilatkoznia. Nagykorúak (például felsőoktatásban tanuló diákok) saját maguk a kérelmezők. [20.3.] [20.4.]
Ha a hatóságokhoz nem futnak be olyan kérelmek, melyek a kisebbségi nyelven folyó oktatás megszervezését kérik, akkor az állam (önkormányzat) nem köteles biztosítani az anyanyelvi oktatást a kisebbségiek számára. A kérvények megírása és időben történő benyújtása tehát lényeges feltétele az anyanyelvi oktatáshoz kapcsolódó törvényi jog érvényesítésének.

Mit tegyek, ha azt szeretném, hogy gyermekem magyar nevelési nyelvű óvodába járhasson?

Az óvoda is szerves része az oktatási rendszernek, így erre az iskola előtti oktatási formára is érvényes az, hogy az állampolgárnak joga van megválasztania az oktatás nyelvét. [20.1.] [20.2.] Ha olyan településen él, ahol a magyar anyanyelvűek aránya eléri a 10%-ot, akkor gyermeke óvodai beiratkozásakor nyújtson be kérelmet, melyben feltünteti, hogy magyar nevelési nyelvű óvodai csoportba szeretné járatni csemetéjét. [20.3.] [20.4.]
A tannyelv megválasztására azonban csak olyan közigazgatási egységen belül van valódi lehetőség, ahol a magyar regionális státusú. Kevés esély van ugyanis arra, hogy például Lembergben, Odesszában vagy épp Donyeckben egyetlen magyar ajkú gyermek kedvéért magyar nevelési nyelvű óvodát, magyar tannyelvű iskolát, szakiskolát, egyetemi tagozatot nyitnak. Ez az igény természetesen irreális. Az azonban egyáltalában nem az, hogy a magyarok által hagyományosan lakott településeken magyar tannyelvű oktatási intézményekben tanulhassanak a magyar anyanyelvű gyermekek és fiatalok.

Kétnyelvű felirat egy magyar tannyelvű iskola homlokzatán: a szülő választhatja meg a gyermekei tanulmányainak nyelvét

Mi a teendő, ha településemen nincs magyar nyelvű bölcsőde, óvoda, iskola?

Ha megfelelő számú szülő kérvényezi, hogy gyermekét magyar nyelvű csoportba, osztályba szeretné járatni, a hatóságoknak meg kell szervezniük a magyar nyelvű oktatást. [20.4.] [20.5.] A törvény sajnos nem nevezi meg pontosan, hogy hány kérelem tekinthető megfelelő számúnak, s ez megnehezítheti ennek a jognak az érvényesítését, ám az óvodai és iskolai csoportok, osztályok megnyitására vonatkozó miniszteri rendeletek szerint városokban 8, falvakban 5 kérelem esetén indítható csoport, osztály.

A fogyatékos gyerekek is jogosultak az anyanyelvi oktatásra?

Az anyanyelvi oktatás, illetve a tannyelv megválasztásának joga természetesen a fogyatékkal élő gyermekeket is megilleti. [20.1.] Megfelelő számú kérelem esetén a hatóságoknak a speciális iskolákban, oktató-nevelő intézményekben is lehetővé kell tenniük, hogy a fogyatékkal élő gyermekek is anyanyelvükön tanulhassanak. [20.3.] [20.4.] [20.5.]

A szakképző intézményekben, szakiskolákban is tanulhatok magyar nyelven?

A tannyelv megválasztásának szabadsága nem csupán az általános középfokú oktatásra, hanem az oktatás valamennyi szintjére, bármely szakaszára kiterjedő jog. [20.2.] [20.3.] Ez azt jelenti, hogy a szakiskolákban, szakközépiskolákban is van lehetőség arra, hogy a jelentkező – kérvénye alapján – olyan tannyelvű intézménybe vagy osztályba, csoportba, tagozatra nyerjen felvételt, ahol az oktatás nyelve a magyar.
Sajnos azonban a tannyelv megválasztásának joga nem minden esetben érvényesíthető. Számos olyan szakiskola és szakközépiskola működik Kárpátalján, ahol – például magyar szaktanárok hiányában – nincs lehetőség a magyar nyelven való tanulásra. Ám ha évről évre számos olyan kérelem fut be az intézmény vezetőihez, melyben magyar nyelvű csoport, tagozat indítását kérelmezik, akkor lehet esély arra, hogy előbb vagy utóbb magyar tannyelvű csoport indul.

A felsőoktatásban (egyetemen, főiskolán) is tanulhatok magyarul?

Az oktatás nyelvének megválasztására természetesen a felsőoktatási intézményekbe történő jelentkezés esetén is joga van az ukrán állampolgároknak. [20.2.] [20.3.] Kárpátalján az Ungvári Nemzeti Egyetem magyar tannyelvű karán magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika és fizika szakon tanulhatnak (részben) magyar nyelven a fiatalok. A Beregszászon működő II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán – az angol és az ukrán szak mellett – óvodapedagógia, tanítói, magyar nyelv és irodalom, történelem, földrajz, biológia és matematika szakon szerezhetnek anyanyelvükön felső végzettséget a kárpátaljai magyar diákok.
Mivel azonban az állami nyelvpolitika alapjait rögzítő jogszabály erre lehetőséget teremt, az Ungvári Nemzeti Egyetem más (nem a magyar karon belül működő) szakjaira felvételt nyert hallgatóinak is érdemes kérelmezniük, hogy számukra magyar tannyelvű tagozatot vagy csoportot hozzanak létre. [20.1.] [20.2.] [20.3.]

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola felvételi reklámplakátja

Ha a gyerek már ukrán iskolába jár, menet közben is kérvényezhető az, hogy a továbbiakban magyarul tanuljon?

A tannyelv megválasztásának joga, azaz az anyanyelven (esetükben: magyarul) folyó oktatás kérelmezésének lehetősége az oktatási folyamat bármely szakaszában lehetséges. [20.3.] Ez azt jelenti, hogy ha például egy ukrán tannyelvű iskola valamely osztályában több magyar ajkú gyermek tanul, a szülők akár a 4. osztály elvégzését követően is kérelmezhetik gyermekeik számára a magyar nyelvű oktatás megszervezését (vagy pedig átírathatják csemetéjüket egy magyar tannyelvű iskolába, osztályba).

Írhatok-e magyar nyelven tesztet a független tesztelés (a központi érettségi/felvételi eljárás) és az egyetemi, főiskolai felvételi vizsgák során?

Az ukrán nyelv és irodalom, valamint az idegen nyelv tesztvizsgák kivételével minden felvételi vizsga, beleértve a független (külső) tesztelés keretében szervezett vizsgákat is, magyarul is letehető. [20.9.]

Ahhoz, hogy magyar nyelven vizsgázhasson valaki, a jelentkezés során az erre szolgáló adatlap megfelelő helyén meg kell jelölni, hogy nem ukránul, hanem más nyelven, például magyarul szeretné megkapni a vizsgaanyagokat. Míg korábban a kárpátaljai magyarok jogát az anyanyelven történő felvételizésre, független tesztelésre csupán esetleges miniszteri rendelet hosszabbította meg minden évben, „ezt ma már törvényi szintű jogszabály, az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény biztosítja”. Nagyon fontos azonban, hogy felhívjuk a figyelmet arra: a magyar nyelven történő tesztírás joga sem automatikusan biztosított jog: ahhoz, hogy élni tudjanak vele a felvételizők, kérelmezniük kell a megfelelő helyen, időben és formában.

Kötelező-e gyermekemnek tanulnia az ukrán nyelvet az óvodában, az iskolában, a felsőoktatásban?

Az ukrajnai törvények és a kisebbségek oktatási jogaira vonatkozó nemzetközi normák is előírják az államnyelv oktatását/tanulását minden állampolgár számára. Az ukrán nyelv tanulása tehát Ukrajna minden oktatási intézményében kötelező. [20.1.] [20.7.] [20.8.] Ez azonban nem kisebbségi jogaink korlátozása, hanem valójában nagyon fontos nyelvi jog. Az államnyelv tanulása, elsajátítása ugyanis nem veszélyezteti anyanyelvünket. Az ukrán nyelv ismerete szélesíti érvényesülési lehetőségeinket, megkönnyíti az integrációt az ukrajnai társadalmi, politikai, gazdasági rendszerbe.

A magyar nyelvet és nyelvi jogainkat nem az fenyegeti, ha megtanulunk ukránul, hanem az, ha nem élünk az anyanyelv használatára vonatkozó jogainkkal, és nem használjuk a magyar nyelvet mindazokban a helyzetekben, ahol erre mód van. Anyanyelvünk jövőjét sem az veszélyezteti, ha elsajátítjuk az államnyelvet, hanem az, ha nem adjuk át anyanyelvünket a következő nemzedékeknek, azaz gyermekeinknek, unokáinknak.

A magyar tannyelvű iskolában minden alkalmazottnak kötelezően tudnia kell magyarul?

Egyetlen olyan törvény vagy rendelet sincs érvényben, mely kötelezően előírná a regionális nyelv ismeretét a nem államnyelven oktató óvodákban, iskolákban. A magyar tannyelvű iskolákban dolgozó pedagógusoknak és más alkalmazottaknak sem kötelező tehát beszélniük magyarul. Ám az nyilvánvaló, hogy ha az oktatás nyelve a magyar, olyan tanítók, tanárok alkalmazása indokolt, akik képesek ellátni feladataikat, azaz tudnak magyarul tanítani.

Az iskolai kiírások is lehetnek kétnyelvűek

Kötelezően tudnia-e kell magyarul a tanfelügyelőnek, ha magyar tannyelvű oktatási intézményt ellenőriz?

Az ukrajnai törvénykezésben nincs arra vonatkozó előírás, hogy az oktatási hatóságok munkatársainak kötelező ismerniük a regionális nyelveket. Mivel azonban a magyar tannyelvű iskolákban az oktatás nyelve értelemszerűen a magyar, és számos dokumentum is lehet magyar nyelvű, az oktatási intézmények munkáját ellenőrző hatóságnak célszerű olyan munkatársat megbízni ezen iskolák ellenőrzésével, akik beszélnek magyarul. Azokban a járásokban, ahol működnek magyar tannyelvű óvodák, iskolák, egészen bizonyosan megoldható, hogy magyarul is beszélő tanfelügyelők látogassák meg ezeket az intézményeket.

***

Futhat-e magyar nyelvű program is az államhatalmi szervek, önkormányzatok hivatali számítógépein, vagy ezeknek kizárólag ukrán nyelvűeknek kell lenniük?

A törvény szerint az állami szervek számítógépes rendszerein biztosítani kell az ukrán, az orosz és az angol nyelvű programok működéséhez szükséges feltételeket. Az említett nyelvek mellett más nyelvű programok is telepíthetők és használhatók az állami hivatalok, intézmények számítógépein. Eszerint magyar nyelvű számítógépes szoftverek is alkalmazhatók. [22.1.]

Használhat-e magyar nyelvű számítógépes programokat egy nem állami tulajdonú cég, vállalat, vállalkozás, intézmény vagy szervezet, illetve magánszemély?

A nem állami számítógépes rendszereken alkalmazott programok nyelvét a tulajdonos határozza meg. Ez azt jelenti, hogy magyar nyelvű programokat is használhatnak a magánszemélyek és a nem állami tulajdonformájú jogi személyek (például cégek, vállalkozások) is. [22.2.]

***

Használható-e a magyar nyelv a kulturális rendezvényeken, koncertek, kiállítások, konferenciák során?

A koncerteken, műsoros esteken, kiállításokon, irodalmi eseményeken és más kulturális rendezvényeken ezek felkonferálása, vezetése, hirdetése folyhat az államnyelven (ukránul), regionális nyelven (esetünkben magyarul), vagy pedig két nyelven. A kulturális rendezvényeken használatos nyelvek használatáról az esemény szervezői szabadon dönthetnek. [23.3.]

Nyilván a rendezvény jellegétől, a közönség összetételétől, a szervezők, a művészek és a résztvevők nyelvtudásától is függ, hogy egy-egy kulturális esemény során milyen nyelveket használnak. Semmilyen jogszabály nem tiltja azonban azt, hogy egy magyar vonatkozású rendezvényt magyar nyelven hirdessenek, konferáljanak és vezessenek.

Megjelentethetők-e magyar nyelvű könyvek, újságok, folyóiratok Ukrajnában?

A nemzeti kisebbségek védelméről szóló európai keretegyezmény, melyet Ukrajna is integrált saját jogrendszerébe, úgy rendelkezik, hogy „minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek a véleménynyilvánítási szabadsága magába foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, az eszmék megismerésének és közlésének szabadságát a kisebbség nyelvén". A véleményalkotás szabadsága, illetve az információk és eszmék megismerésének, közlésének szabadsága tehát kisebbségi nyelven is szabadon gyakorolható. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy természetesen kiadhatók és szabadon forgalmazhatók Ukrajnában magyar és más nyelvű szépirodalmi, kulturális, ismeretterjesztő és egyéb jellegű könyvek, újságok, folyóiratok. A lapok, folyóiratok megjelentetésének nyelvét a lapalapító határozza meg. [24.1.] [24.6.]

Létrehozható-e magyar nyelven sugárzó televízió- vagy rádióadó?

A véleménynyilvánítás, illetve az információk és eszmék megismerésének, közlésének szabadsága nem csupán a nyomtatott sajtótermékekre, hanem a televízió- és rádióadókra is érvényes. Jelenleg Ukrajnában nincsenek érvényben olyan korlátozások, amelyek megszabják egy-egy rádió- vagy televízióadónak, hogy milyen nyelven vagy nyelveken sugározzon; az adások nyelvét a tulajdonosok (alapítók) határozzák meg. [24.3.] [24.4.] A törvény átmeneti rendelkezései 24. pontjának megfelelően a parlament módosította Ukrajna törvényét a televíziózásról és rádiózásról (Закон України про телебачення і радіомовлення), melynek 10. cikkelye a nyelvtörvénnyel összhangban határozza meg az adások nyelvét.
Ez azt jelenti, hogy semmilyen jogszabály sem tiltja magyar nyelven (vagy magyar nyelven is) sugárzó elektronikus médiumok alapítását és működtetését. [24.1.] [24.3.] [24.4.] A Beregszászról elsősorban magyar nyelven sugárzó Pulzus Rádió jó példája ennek.

Szabadon nézhetem és hallgathatom-e a magyarországi televíziók és rádiók magyar nyelvű adásait, olvashatom-e a Magyarországon kiadott lapokat, folyóiratokat, könyveket itthon?

Nemzetközi egyezmények (például a nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezmény 9. cikk 1. és 3. bekezdése), valamint ukrajnai jogszabályok biztosítják azt a jogot, hogy a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek hozzáférhessenek az anyaországukból sugárzott televíziók és rádiók adásaihoz, illetve hogy előfizethessenek, vásárolhassanak olyan lapokat, könyveket, melyeket anyaországukban anyanyelvükön adtak ki. [24.5.] Több kárpátaljai városban például számos magyarországi televízió műsorai érhetők el a helyi kábelszolgáltatók csomagjaiban, s a magyarországi tévék és rádiók adásai a földi és a műholdas műsorszórás révén, illetve az interneten is elérhetők.

Bemutathatók-e magyar nyelvű vagy magyarra szinkronizált, esetleg magyarul feliratozott filmek a mozikban? Forgalomba hozhatók-e ilyen videokazetták?

A filmszínházak nyilvános vetítésein a filmek ukránul, eredeti (például angol, francia stb.) vagy regionális nyelven, illetőleg ilyen szinkronnal vagy feliratozással mutathatók be. Hasonló szabályozás vonatkozik a videokölcsönzőkben vagy a kereskedelemben forgalomba hozott filmművészeti alkotásokra. Ha volnának mozik a kárpátaljai magyarlakta településeken, semmi akadálya sem volna tehát annak, hogy egy magyar filmet mutassanak be a helyi mozikban. [23.4.]

***

Az államhatalmi szervek, önkormányzatok, állami tulajdonú cégek, vállalatok, intézmények és szervezetek kiadhatnak-e magyar nyelven is űrlapokat, nyomtatványokat, elismervényeket, jegyeket stb.?

A szolgálati, hivatali és közhasználatú nyomtatványokat, űrlapokat, elismervényeket, egyéb dokumentumokat az állami hatóságok és az önkormányzatok államnyelven, azaz ukránul adják ki, de azoknak a közigazgatási egységeknek a területén, ahol a magyar anyanyelvűek aránya legalább 10%-os, a helyi önkormányzat úgy is határozhat, hogy ezeket a nyomtatványokat kétnyelvű (ukrán–magyar) változatban készítik el. [24.7.]

A nem állami tulajdonú cégek, vállalatok, intézmények és szervezetek kiadhatnak-e magyar nyelven is űrlapokat, nyomtatványokat, elismervényeket, jegyeket stb.?

A nem állami szféra által kiadott nyomtatványokon, űrlapokon, elismervényeken, egyéb dokumentumokon használt nyelvről vagy nyelvekről szabadon határozhatnak a megrendelők. A nem állami cégek, magánvállalkozások, intézmények és szervezetek tehát akár úgy is határozhatnak, hogy magyar nyelven állítják elő az ilyen jellegű közhasználatú termékeket, de az ukrán–magyar kétnyelvű változat mellett is dönthetnek. [24.7.]
Amikor magánvállalkozóként, nem állami intézmény vezetőjeként arról hozunk döntést, milyen nyelvű nyomtatványokat, belépőjegyeket, űrlapokat, elismervényeket készíttetünk, célszerű abból kiindulni, milyen célközönségnek szánjuk ezeket. Ha például kétnyelvű, ukrán–magyar formanyomtatványokat rendelünk meg a nyomdában, a többségi és kisebbségi polgároknak egyaránt a kedvére tehetünk.

Kitehető-e egy emléktábla felirata magyar nyelven is?

A nyilvános területeken kihelyezett feliratok, táblák szövege, beleértve az emléktáblákon olvasható szövegeket is, az államnyelv mellett a kisebbségi állampolgárok anyanyelvén is feltüntethető.

***

Feladhatok-e magyar nyelvű táviratot bel- vagy külföldre?

Ukrajnában a postai szolgáltatásokban az államnyelv mellett a regionális nyelvek is használhatók, ami azt jelenti, hogy éppúgy jogunk van ukrán nyelven táviratot küldeni, mint magyar nyelven. [25.1.] A postának biztosítania kell a latin írásrendszerrel írott táviratok elküldésének, kézbesítésének lehetőségét. [25.2.]

Megcímezhetem-e magyarul a belföldi (Ukrajnán belüli) postai küldeményeket?

Az országon belüli címzettel rendelkező postai küldeményeket ukrán nyelven kell megcímezni. A más nyelven (például magyarul) megcímzett leveleket, levelezőlapokat, egyéb küldeményeket a posta nem feltétlenül kézbesíti. [25.2.]

Ha Magyarországra küldök levelet, milyen nyelven címezhetem meg a borítékot?

Az Ukrajnából Magyarországra feladott leveleket, táviratokat, postai küldeményeket nyugodtan meg lehet címezni magyarul. [25.2.]

Ha külföldre (nem Magyarországra) küldök levelet, milyen nyelven címezhetem meg a küldeményt?

A nemzetközi forgalomba kerülő postai küldeményeken használható nyelveket nemzetközi egyezmények szabályozzák. [25.3.] Az ukrán nyelven megcímzett küldeményeket éppúgy továbbítja az ukrán posta, mint a latin betűkkel (akár magyarul) megcímzett leveleket, képeslapokat, csomagokat.

***

Kiírhatók-e magyarul is a földrajzi megnevezések (településnevek, utak, utcák és terek nevei, a vasútállomások és közigazgatási egységek neve)?

Amikor Ukrajna csatlakozott az Európa Tanácshoz, a nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezmény ratifikálásával azt is vállalta, hogy „a hagyományos helységneveket, utcaneveket és egyéb, a közösség számára szánt földrajzi megjelöléseket a kisebbség nyelvén is kiírják, ha megfelelő igény van ilyen jelzésekre”. Az állami nyelvpolitika alapjairól szóló jogszabály is biztosítja azt a jogot, hogy a földrajzi neveket az államnyelv mellett kisebbségi nyelveken is feltüntessék azokon a közigazgatási egységeken belül, ahol az adott regionális nyelv hordozói elérik a 10%-os arányt. [27.1.]

Két ugocsai település kétnyelvű helységnévtáblája

A törvény értelmében Ukrajnában a földrajzi megnevezések (azaz a közigazgatási egységek, a települések, a vasútállomások, az utcák, utak, terek stb. nevét) államnyelven teszik közzé. A már említett esetekben azonban az államnyelvi megnevezés alatt ezeket a neveket kisebbségi nyelven is fel kell tüntetni. [27.1.] Itt tehát nincs mérlegelési joga az önkormányzatoknak, a kétnyelvű helynévtáblák kihelyezését kötelezően előírja a törvény. Ahol azonban nem csupán egy, hanem több kisebbségi nyelv anyanyelvi beszélőinek aránya éri el a 10%-os arányt, a névtábláknak többnyelvűeknek kell lenniük: a földrajzi neveket mindegyik érintett nyelven fel kell tüntetni. Kárpátalján például Aknaszlatinán a román és a magyar is regionális státusú, s ennek megfelelően a helynévtáblán az ukrán nyelvű felirat alatt ezen a két nyelven is ki van írva a település neve.

Fontos része a jogszabálynak az a passzus, mely leszögezi: ha egy földrajzi nevet regionális vagy kisebbségi nyelven tüntetnek fel, akkor azt az adott nyelv hagyományai szerint teszik. [27.2.] Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a magyar helységneveket, a magyarok lakta településeken az utcák, utak, terek, vasútállomások nevét a magyar nyelv hagyományai és helyesírása szerint írják ki.

Lényeges azonban tudnunk azt, hogy ez a rendelkezés a települések határában felállított helynévtáblákra vonatkozik. Az országos vagy nemzetközi jelentőségű utak, határátkelők stb. útjelző tábláin a településeknek nem a magyar helyesírás szerinti változatát tüntetik fel, hanem az ukrán nyelvből átírt változatát. Ez azt jelenti, hogy például a város határában nyugodtan ki lehet írni a helységnévtáblára, hogy *Ужгород / Ungvár, Берегово / Beregszász, Чоп / Csap,* de a Kijev–Csap országos főút bizonyos szakaszain *Ужгород / Uzhgorod, Берегово / Berehovo, Чоп / Chop* fog szerepelni. Ennek oka az, hogy ezek a kiírások elsősorban nem a helyi lakosságnak, hanem a nemzetközi forgalomban közlekedőknek készülnek, s ezeket a hivatalos térképeken szereplő államnyelvi változatból írják át a nemzetközi normák alapján.

A földrajzi nevek kisebbségi nyelveken való feltüntetéséről rendelkezik a földrajzi nevekről szóló törvény (Закон України про географічні назви) 6. cikkelye is. Ez a jogszabály azt is előírja, hogy a ukrán nyelvű feliratot az államnyelvi szöveg alatt kell elhelyezni, betűinek mérete pedig nem lehet nagyobb, mint az ukrán nyelven feltüntetett földrajzi névé.

Ukrán–német, illetve ukrán–román helynévtábla Kárpátalján: nem csak a magyarok élnek nyelvi jogaikkal

Nem árt tudni, hogy a földrajzi nevekről szóló törvény 1. cikkelye értelmében a közigazgatási egységek (megye, járás, település), utcák, terek stb. neve mellett természetesen a hegyek, folyók, tavak, patakok stb. neve is a földrajzi nevek közé tartozik. Ez pedig azt jelenti, hogy azoknak a közigazgatási egységeknek a területén, ahol a magyar regionális nyelvi státussal rendelkezik, a folyók, tavak, patakok, hegyek stb. nevét az ukrán név alatt magyarul is fel kell tüntetni. [27.1.]

A településnevek, az utak, utcák, terek megnevezését Kárpátalján már jóval az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény megszületése előtt is általában több nyelven tüntették fel. Ezek kihelyezése a helyi önkormányzaton múlik. Ne hagyjuk elveszni ezt a hagyományt!

***

Milyen formában használhatom a nevemet Ukrajnában?

Ukrajna nemzetközi kötelezettségvállalásai között 1997, azaz a nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezmény ratifikálása óta többek között az is szerepel, hogy az állam elismeri minden nemzeti kisebbséghez tartozó személy azon jogát, hogy család- és utónevét kisebbségi nyelvén használhassa, illetve ennek a névformának a hivatalos elismeréséhez való jogot is garantálja a dokumentum. Ukrajna nemzeti kisebbségekről szóló (Закон України про національні меншини в Україні), még 1992-ben elfogadott törvénye 12. cikkelye meghatározza, hogy „Ukrajna minden állampolgárának joga van nemzeti család-, utó- és apanevére. A polgárok, meghatározott rend szerint, jogosultak helyreállítani saját nemzetiségi család-, utó- és apanevüket. Azok a polgárok, akiknek nemzeti hagyományaikban nincs szokásban az apanév feltüntetése, jogosultak személyigazolványaikban (paszport) csak a család- és utó, valamint a keresztlevelekben az apjuk és az anyjuk nevének a beírására".

A 2012-ben hatályba lépett új jogszabály értelmében minden ukrán állampolgárnak joga van család- és utónevét, illetve apai nevét az anyanyelvén ennek a nyelvnek a hagyományai szerint használni. [28.2.] [28.3.] Ez azt jelenti, hogy ha egy kisebbségi nyelv tradícióiban nem szerepel az apai név (ukránul: *по батькові*, oroszul: *отчество*) használata, akkor ennek feltüntetése a hivatalos okmányokban sem kötelező. Ukránul a kisebbségekhez tartozó polgárok nevét is az ukrán helyesírási normák szerint írják. [28.1.]

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az illetékes hatóságoknál kérje elferdített (szlávosított) utónevének megváltoztatását. [28.5.] Azaz: az *Iván*ból, *Olená*ból *János* és *Ilona* lehet ismét. A magyar hagyományok szerinti névváltozatok hivatalos elismerésének joga is megilleti az ukrán állampolgárokat. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy egy kárpátaljai magyarnak hivatalos, ukrán nyelven is használható névformája lehet például a *Kovács Erzsébet (Ковач Ержебет)* vagy *Molnár József (Молнар Йожеф)* az apai név feltüntetése, illetve az utónév szlávosítása nélkül.

Milyen nyelven és formában szerepelhet a nevem a személyi igazolványomban (paszportomban), útlevelemben?

Az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény szerint államnyelven az ukrán állampolgárok neve az ukrán helyesírási normáknak megfelelően használatos a személyi igazolványban és az egyéb, személyazonosságot igazoló hivatalos okmányban (útlevél, jogosítvány, diákigazolvány stb.). [28.1.] A jogszabály rendelkezései értelmében azonban a személyi igazolványban az állampolgár írásos kérésére az ukrán nyelven, cirill betűkkel feltüntetett névforma mellett magyarul, a magyar helyesírás szabályai szerint is feltüntethető az irat tulajdonosának neve. [13.1.] [28.3.] Azt, hogy kisebbségi nyelven milyen helyesírással szerepel az okmányban (személyazonossági igazolványban, útlevélben) az állampolgár neve, előzetesen a tulajdonossal egyeztetik a hatóságok. [28.2.] [28.4.] Ez a norma azért figyelemre méltó, mert ezáltal elkerülhető, hogy például egy magyar családnevet a cirill betűs ukrán névformáról úgy írják át magyarra, ahogyan azt a név viselője szeretné, azaz: a *Сабо, Чех, Ковач* ne *Sabo, Cheh, Kovach*, hanem *Szabó, Cseh, Kovács* legyen.

A jogszabály azonban arról is rendelkezik, hogy a kisebbségi nyelven (esetünkben magyarul) oly módon tüntetik fel az állampolgár nevét, hogy a hivatalos ukrán névváltozatot írják át magyarra. [28.3.] Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy akit ukrán nyelven *Киш Василь Степанович*-nak jegyeztek be a személyes okmányaiba, annak nevét magyarul *Kis(s) Vaszil*ként fogják feltüntetni. Ahhoz, hogy a személyiben és az útlevélben *Kis(s) László* legyen belőle, előbb kérvényezni kell a névváltoztatást, és a *Vaszil* név *László*ra cserélését.

Fontos tudni, hogy a személyes adatok anyanyelven történő feltüntetése a személyes okmányokban olyan egyéni jog, melyet az állampolgárnak egyénileg, írásban kell kérelmeznie, azaz: a hatóságok nem tüntethetik fel automatikusan magyarul is ezeket az adatokat a kiállítandó dokumentumokban. Felhívjuk a figyelmet azonban arra, hogy ha az állampolgár erre irányuló írásos kérelmet nyújtott be, ez olyan kötelezettséget ró a hatóságokra, melyek alapján fel kell tüntetniük az adott regionális vagy kisebbségi nyelven a kérelmező személyes adatait az újonnan kiadott okmányban.

***

Lehet-e magyar nyelvű istentiszteletet, misét tartani, működhetnek-e magyar nyelvű egyházak Ukrajnában?

Bár erről külön nem rendelkezik az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény, a magyar nyelvű egyházi szertartások nem ütköznek törvénybe. A nemzeti kisebbségek egyházaival, hitéletével, illetve az anyanyelven történő szertartások nyelvével sem az Alkotmány, sem a vonatkozó speciális, a lelkiismereti szabadságról és a vallási szervezetekről szóló törvény nem foglalkozik külön. Ukrajna nemzetiségei jogainak nyilatkozata [Декларація прав національностей України] 4. cikkelye szerint Ukrajna valamennyi nemzetiségű állampolgára számára garantált a jog saját vallása követésére, a saját népe hagyományos szertartásaiban való részvételre. A nemzeti kisebbségekről szóló törvény a nemzeti kisebbségeknek saját vallásuk követését a számukra garantált nemzetiségi kulturális autonómia keretébe foglalja (6. cikkely).

A kisebbségi nyelvű mise, istentisztelet, esketés, keresztelő, temetés, áldozás, bérmálás, gyónás stb. jogát közvetve vagy közvetlenül nemzetközi normák biztosítják. Így például a nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezmény 5. cikk 1. pontja kimondja: „A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy támogatják a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára kultúrájuk megőrzését és fejlesztését, úgyszintén identitásuknak, nevezetesen vallásuk, nyelvük, hagyományaik és kulturális örökségük megőrzésének feltételeit.” A 7. cikk pedig leszögezi: „A Felek biztosítják minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek a békés célú gyülekezés szabadságához és a másokkal való egyesülés szabadságához, a véleménynyilvánítás szabadságához, a gondolat-, a lelkiismeret- és vallásszabadsághoz való jogának tiszteletben tartását.” A 8. cikkben pedig ez áll: „A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy elismerik minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek vallása vagy hite kifejezésére, úgyszintén vallási intézmények, szervezetek és egyesületek alapítására való jogát.”

A vallási identitás megőrzése, a hit megélése és kifejezése nyilvánvalóan valamilyen nyelvhez is kötődik, s ebből következően a kisebbségi polgároknak ahhoz is joguk van, hogy mindezt anyanyelvükön tehessék.

***

Használhatom-e anyanyelvemet a fegyveres erők (hadsereg, rendőrség) kötelékében?

Ukrajnában a hadsereg, a rendőrség és más fegyveres testületek szolgálati szabályzatának, okmányainak, ügyvezetésének, parancsainak és egyéb szabályzati kommunikációjának nyelve az államnyelv. [29.] Semmilyen jogszabály sem tilthatja azonban, hogy a sorkatonák, altisztek, tisztek, rendőrök, tűzoltók stb. egymás közötti magánbeszélgetéseikben, a szeretteiknek írott leveleikben saját anyanyelvüket használják. [18.3.]

***

A kórházakban, rendelőkben lehet-e magyar nyelven beszélni, tájékoztatást kérni az orvosoktól, nővérektől, dolgozóktól?

A törvény nem írja elő, hogy milyen nyelvet használhat egymással az orvos és betege. Amennyiben az orvos, ápoló beszél magyarul, természetesen magyarul is beszélhetnek egymással.

Egészségügyi szolgáltatás kétnyelvű hirdetése

A segélyhívókon (mentők, tűzoltók, rendőrség) hívhatok/kérhetek-e magyarul segítséget?

Bár ez rendkívül fontos volna, akár életeket is menthet, egyelőre semmilyen jogszabály nem írja elő, hogy a segélykérő telefonszámokon olyan munkatársak is elérhetők legyenek, akik beszélik a regionális nyelveket. Jogszabály ugyan nem tiltja, hogy a magyar nyelvet használva hívjunk rendőri, orvosi segítséget, hívjunk mentőt vagy tűzoltót, ám sajnos könnyen előfordulhat, hogy nem értenek meg bennünket.

A rendőrség helyi körzeti megbízottjával beszélhetek-e magyarul?

Azt egyértelműen leszögezi a törvény, hogy a rendőrség (milícia) szolgálati nyelve az államnyelv. [29.] Ám ha a körzeti megbízott vagy a milícia más munkatársa beszél magyarul, természetesen magyarul is fordulhatnak hozzá, hisz azokon a területeken, ahol a magyar regionális státusú, ezt a jogszabály lehetővé teszi. [11.3.]

Tehetek-e magyar nyelvű fel- vagy bejelentést a rendőrségen, ügyészségen?

Igen, a törvény garantálja azt a jogot, hogy az igazságszolgáltatási eljárásokban az anyanyelvét használja az állampolgár. [14.] Az ügyészségnek, bíróságnak, rendőrségnek a regionális nyelven benyújtott vallomást, feljelentést, bejelentést is figyelembe kell vennie.

A rendőrség és az ügyészség a nyomozás során az államnyelv mellett regionális nyelveket, illetve további nyelveket is használhat munkájában. [15.]

Kétnyelvű felirat az ügyészség épületén: magyarul is lehet tanúskodni

***

Megjelenhet-e a magyar nyelv a tudományban Ukrajnában: a kutatásokban, a szakmai konferenciákon, a publikációkban?

A nemzetközi tudományosság többnyelvű. Természetes hát, hogy a törvény lehetőséget teremt arra, hogy a regionális vagy kisebbségi nyelvek megjelenjenek az ukrajnai tudományos életben: a tudományos konferenciákon, a tudományos közleményekben (szaktanulmányokban, monográfiákban) szabadon használhatók a regionális vagy kisebbségi nyelvek épp úgy, mint a nemzetközi világnyelvek (angol, francia stb.).

A törvény előírja, hogy az államnyelven közzétett tudományos publikációhoz nemzetközi és/vagy regionális nyelven (például angolul és magyarul) készüljön rövid összefoglaló, illetve hogy a nemzetközi vagy regionális nyelven megjelent tanulmányok mellett ukrán nyelvű rezümé jelenjen meg. [21.]

***

Kötelezően tudnia kell-e ukránul minden ukrán állampolgárnak?

A sajtóban, értelmiségiek, politikusok nyilatkozataiban, de gyakran egyszerű hétköznapi emberektől is hallhatunk arról, hogy fölösleges a kisebbségek nyelvi jogainak biztosítása, hiszen Ukrajnában mindenkinek tudnia kell ukránul; s ha az összes polgár ismeri az államnyelvet, akkor mindenkinek azonos jogai vannak: valamennyien használhatják ezt a nyelvet az összes helyzetben. Felmerül azonban a kérdés: valóban kötelező-e minden ukrán állampolgárnak ismernie az államnyelvet?

Az állampolgárok jogait és kötelezettségeit demokratikus jogállamokban az alkotmány, törvények és rendeletek rögzítik. Ukrajnában azonban egyetlen olyan normatív jogi dokumentum sincs hatályban, amely kötelezően előírja, hogy az ország valamennyi állampolgárának ismernie kell az államnyelvet.

A jogszabályok előírják, hogy mindenkinek, aki részt vesz a közoktatásban, az oktatás minden szintjén (az óvodától az egyetemig) tanulnia kell az államnyelvet. [20.1.] [20.7.] [20.8.] Arra vonatkozó jogszabály azonban nincs, amely nyelvtanulásra kötelezné azokat, akik 1991-ben (azaz Ukrajna függetlenné válása) előtt már befejezték tanulmányaikat, s azok során (mert például magyar tannyelvű iskolába jártak) egyáltalán nem tanulták az ukrán nyelvet.
Az alkotmány (a 103., 127. és 148. cikkelyében) előírja, hogy bizonyos tisztségek (az állam elnöke, bíró, alkotmánybíró) betöltéséhez elengedhetetlenül szükséges az államnyelv ismerete. Számos olyan törvény is van, melyek az állampolgárok bizonyos kategóriája számára (például: parlamenti képviselő, felsőoktatási intézmény rektora, helyi önkormányzat vagy állami közigazgatás munkatársa stb.) írják elő az ukrán nyelv kötelező ismeretét, hogy betölthessék hivatalukat. Az állampolgárságról szóló törvény azt is rögzíti, hogy azok a bevándorlók, akik ukrán állampolgárságért folyamodnak, számos egyéb feltételnek való megfelelés mellett akkor kaphatnak ukrán állampolgárságot, ha beszélik az államnyelvet. Ám az ukrán nyelv ismeretének kötelezettségét egyetlen törvény sem terjeszti ki Ukrajna minden jelenlegi állampolgárára.
Ezzel szemben a nemzetközi egyezmények (mint például a nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezmény, a regionális vagy kisebbségi nyelvek európai kartája, a nemzeti kisebbségek oktatási jogairól szóló hágai ajánlások), illetve például az állami nyelvpolitika alapjairól szóló ukrajnai törvény [5.2.5. bekezdés] rögzítik azt, hogy mindenkinek joga van az ország államnyelvének elsajátításához. Az államnyelv megtanulása tehát nem mindenkire kiterjedő kötelezettségként, hanem általános jogként jelenik meg. Jogaink érvényesítéséhez pedig az államnak kell megteremtenie a szükséges feltételeket. Többek között azzal, hogy biztosítja azokat a személyi és tárgyi feltételeket, melyek révén a magyar tannyelvű iskolákban is magas szinten elsajátítható lesz az ukrán nyelv.
Az ukrán állami nyelvpolitika egyik fontos célja annak a gyakorlatnak az elősegítése, melynek keretében minden állampolgár több nyelvet ismer [5.2.9.], illetve a többnyelvűség kialakításának és a nemzetközi nyelvek elsajátításának támogatása. [5.3.]
Minden ukrán állampolgárnak érdeke, hogy elsajátítsa az államnyelvet, ez egyértelmű. Ám ne feledjük: a hétköznapi polgár, aki nem beszél ukránul, ettől még nem törvénysértő.

Mit jelent az, hogy az ukrán állampolgárnak olyan szinten kell ismernie az államnyelvet, amely „elegendő az ukrán társadalomba való integrálódáshoz”?

Az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvénynek az oktatás nyelvéről szóló cikke előírja az államnyelv megtanulását mindenki számára, aki ukrajnai oktatási intézménybe jár. Azt is meghatározza a jogszabály, hogy az ukrán nyelvet olyan szinten kell megtanulni, amely „elegendő az ukrán társadalomba való integrálódáshoz”. [20.1.] Mit jelent ez a gyakorlatban? Vajon milyen szintű nyelvismeretet jelent ez a követelmény?
A nyelvtudás szintjének meghatározása egyáltalán nem könnyű. Az azonban nyilvánvaló, hogy anyanyelvi szintű ukrán nyelvtudást elvárni a kisebbségi polgároktól képtelenség. Az sem reális elvárás, hogy minden kárpátaljai magyar azonosan magas fokon sajátítsa el az államnyelvet. A matematika, fizika, történelem vagy irodalom tantárgyak anyagát sem egyforma mértékben szívták magukba az iskolában a tanulók, miért volna ez másként az ukrán nyelvvel? A fent idézett jogszabály sem azt mondja ki, hogy mindenkinek egyforma szinten kell tudnia ukránul. A törvény szövegéből is kiolvasható, hogy nincs is szükség erre. Más jellegű és szintű államnyelvi tudásszintre van szüksége annak a kárpátaljai magyarnak, aki például ügyész, bíró, parlamenti képviselő, polgármester vagy banktisztviselő, mint annak, aki pincérként, bolti eladóként vagy éppen kéményseprőként dolgozik. A jogszabályban szereplő nyelv-

tudásszint azt jelenti, hogy mindenkitől olyan nyelvtudásszint várható el, amely lehetővé teszi, hogy boldoguljon saját munkaköri feladataival, illetve hogy ne okozzon számára gondot a mindennapi életben való eligazodás Ukrajnában.

***

Milyen jogorvoslati lehetőségeim vannak, ha megsértik nyelvi jogaimat vagy akadályozzák ezen jogaim érvényesítését?

Az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény biztosítja az állampolgárok számára azt a jogot, hogy ha úgy érzik, megsértették nyelvi jogaikat vagy akadályozzák a jogszabályból fakadó nyelvi jogaik érvényesítését, jogorvoslattal élhessenek. [8.1.] [8.2.] [8.3.] [8.4.] [8.5.] [31.3.] [32.]

Ha valaki úgy érzi, hogy megsértették nyelvi jogait, vagy nem teszik lehetővé, hogy éljen a nyelvtörvény biztosította jogaival, minden törvényes eszköz felhasználásával kiállhat jogaiért. [8.2.] Első lépésben annak az önkormányzatnak, hatóságnak, testületnek, szervezetnek a vezetőihez vagy felettes szerveihez lehet fordulni, amely a jogsértést elkövette. [8.3.] Amennyiben a problémát nem sikerül orvosolni, a sértett bírósághoz fordulhat. [8.3.] [31.3.] Végső esetben mindenkinek joga van nyelvi jogai védelméért Ukrajna Legfelső Tanácsa emberi jogi biztosához fordulni [8.4.], s ha itt sem jár sikerrel, a nemzetközi emberi jogi szervekhez is fordulhatnak panasszal az ukrán állampolgárok. [8.5.]

Ukrajna csatlakozott olyan nemzetközi egyezményekhez is (például a Regionális vagy kisebbségi nyelvek európai kartája vagy a Nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezmény), melyek alkalmazásáról az országnak meghatározott időközönként be kell számolnia az Európa Tanács (ET) felé, amelynek hatóságai rendszeresen ellenőrzik is a jelentésben foglaltakat. Ha az állampolgárok eljuttatják az ET illetékes szerveihez a nyelvi jogaik megsértését igazoló dokumentumokat, az ET akár el is marasztalhatja Ukrajnát.

A törvényt megsértők, végrehajtását akadályozók akár közigazgatási vagy büntetőjogi felelősségre is vonhatók. [32.]

***

Ki felel a törvény végrehajtásáért? Kin lehet számon kérni, ha a jogszabályt nem alkalmazzák a gyakorlatban?

A nyelvtörvény egyértelműen meghatározza [31.1.], hogy a jogszabály gyakorlati alkalmazásáért saját hatáskörének megfelelően Ukrajna Kormánya, a központi és helyi végrehajtó szervek, a helyi önkormányzatok (tanácsok), valamint az állampolgári egyesülések, szervezetek, intézmények felelősek. Azt is megjelölte a jogalkotó, hogy a törvényben foglaltak gyakorlatban való megvalósulását a Legfelsőbb Tanács, az államhatalmi szervek és a helyi önkormányzatok kontrollálják. [31.2.]

A kormány mellett tehát minden állami szervnek, a megyei, járási és települési önkormányzatoknak, a hatóságoknak, de még az intézményeknek, szervezeteknek is van felelőssége abban, hogy megvalósulnak-e a törvény rendelkezései. Minden szintnek a saját hatáskörén belül kell kötelezően, minden további útmutatás vagy rendelkezés nélkül eljárnia a jogszabály alkalmazását illetően.

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy például azokon a területeken, ahol egy-egy nyelv regionális vagy kisebbségi státussal rendelkezik (anyanyelvi beszélőinek aránya legalább 10%), az önkormányzatnak biztosítania kell az adott nyelven az ügyintézés lehetőségét [7.6.] [7.7.] [11.2.]; a közútkezelőknek bármiféle további utasítás, rendelkezés nélkül ki kell helyeznie a földrajzi neveket az adott regionális vagy kisebbségi nyelven is [27.1.] stb.

***

Az, hogy a törvény engedélyezi a regionális nyelvek használatát az állami hivatalokban, azt is jelenti, hogy itt nem is kötelező használni az államnyelvet?

Ukrajna Alkotmánya 10. cikkelyének megfelelően a jogszabály rögzíti, hogy Ukrajna államnyelve az ukrán. [1.1.] [6.1.] Az Alkotmánybíróság egyik 1999-ben (10-рп/99. számmal) kiadott állásfoglalásával összhangban az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény is leszögezi, hogy az ukrán mint államnyelv használata kötelező az államigazgatási szervek, állami hivatalok, intézmények, vállalatok, önkormányzatok stb. munkájában Ukrajna egész területén. [1.1.] [6.2.]

Azt azonban sem az Alkotmány, sem az Alkotmánybíróság állásfoglalásai, sem pedig az állami nyelvpolitika alapjairól szóló jogszabály nem írja elő, hogy az ukrán az egyetlen olyan nyelv, melyet ezeken a területeken alkalmazni lehet. Az Alkotmány 10. cikkelyének 3. bekezdése értelmében „Ukrajnában szavatolt az orosz és a többi ukrajnai nemzeti kisebbség nyelvének szabad fejlődése, használata és védelme". Azaz: a regionális és kisebbségi nyelvek – az államnyelv (az ukrán) kötelező használata mellett – a törvények által meghatározott rendben alkalmazhatók az állami hivatalokban és az önkormányzatok dokumentációjában is. Az állami nyelvpolitika alapjairól szóló jogszabály épp az egyik olyan törvény, amely meghatározza a nyelvek használatának rendjét Ukrajnában.

Valóban korlátozza-e az ukrán anyanyelvűek nyelvi jogait az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény?

Amióta elfogadták az állami nyelvpolitika alapjairól szóló jogszabályt, ukrán politikusok, politológusok, tudósok, művészek, újságírók egész sora követeli, hogy vonják vissza a jogszabályt. Követelésük egyik leggyakrabban hangoztatott érve az, hogy a kisebbségi nyelveken történő hivatali ügyintézés, a hivatali két- vagy többnyelvűség veszélyezteti az ukrán államnyelvi státusát, és sérti az ukrán nemzetiségű és anyanyelvű állampolgárok nyelvi jogait.

Ez az érvelés azonban alapvetően téves. A törvény senkinek semmilyen jogát nem korlátozza, hanem épp ellenkezőleg: a regionális nyelveket anyanyelvként beszélő ukrán állampolgárok nyelvi jogait biztosítja, anélkül, hogy mások jogait szűkítené. Az a lehetőség, hogy például a Beregszászi járásban a magyar anyanyelvűeknek joguk van saját nyelvükön a hivatalokhoz fordulni, nem jelenti azt, hogy ugyanez a jog ne illetné meg az ukrán anyanyelvűeket is. A Beregszászi járási hivatalok nem magyar egynyelvű ügyintézésre térnek át a törvényt alkalmazva, hanem a többnyelvű ügyvitelre. Az ukrán anyanyelvűek továbbra is saját anyanyelvüket használhatják minden olyan helyzetben, ahol korábban, a törvény megszületése előtt ezt tették. Ez a joguk nem szűnik meg. Ukrajna Alkotmánybíróságának egy 1999-ben (10-рп/99. számmal) hozott állásfoglalása, valamint az állami nyelvpolitika alapjairól szóló jogszabály egyértelműen előírja az államnyelv (tehát az ukrán) kötelező használatát az állami hivatalokban, oktatási intézményekben stb. Ukrajna egész területén [1.1.]. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az ukrán az egyedüli nyelv, melyet az állami hivatalokban, az önkormányzatok munkájában, az oktatásban stb. alkalmazni lehet.

Az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvény le is szögezi: „Jelen törvény egyetlen rendelkezése sem értelmezhető úgy, hogy az államnyelv használati körének szűkítésére irányul". [6.5.]

Hogyan kell eljárni akkor, ha a nyelvhasználat szabályozásában ellentmondás van a nyelvtörvény és más ukrajnai jogszabályok között?

A törvény pontosan megnevezi azokat a dokumentumokat, melyek a nyelvhasználat területét érintik. Ezek a dokumentumok a következők: Ukrajna Alkotmánya, a Nemzetiségek jogainak nyilatkozata (Декларація прав національностей України), jelen törvényből, a Regionális vagy kisebbségi nyelvek európai Kartájának ratifikálásáról, Az Európa Tanács nemzeti kisebbségek védelméről szóló Keretegyezménye ratifikálásáról, továbbá a nemzeti kisebbségekről szóló törvényekből, illetve más törvényekből áll, valamint azokból az Ukrajna Legfelső Tanácsa által kötelező érvényűként jóváhagyott nemzetközi egyezményekből, amelyek a nyelvhasználatot szabályozzák.

Lényeges, hogy a törvény kimondja: a nyelvek használatának rendjét Ukrajnában kizárólag az állami nyelvpolitika alapjairól hozott törvény szabályozza, és ennek normáiból kell épülnie az összes olyan más jogszabálynak, melyek érintik ezt a területet. [4.1.]

Ukrajnában számos törvénynek van olyan része, amely kitér a nyelvhasználat rendjére az adott törvény által szabályozott területen. Ilyen esetekben tehát ezeket a részeket összhangba kell hozni az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvénnyel. A jogalkotók meg is tették a lépéseket ebbe az irányba, hiszen a törvény végén, az Átmeneti rendelkezések címet viselő XI. részben felsorolják azokat a jogszabályokat, melyeket módosítani kell a nyelvtörvényben foglaltak szerint. Az említett jogszabályok legnagyobb részének módosítása a törvény elfogadását követő első évben meg is történt. Ahol még nem ment végbe a jogharmonizáció (például a választási törvényekben), ott a nyelvtörvény idézett része a mérvadó, azaz: az adott területen ez a jogszabály szabályozza a nyelvek használatának rendjét.

A nyelvtörvény azt is leszögezi, hogy ha az Ukrajna által aláírt és ratifikált valamely nemzetközi egyezményben más nyelvhasználati jogok vannak rögzítve, mint ebben a törvényben, akkor a gyakorlatban azokat a normákat kell alkalmazni, amelyek az emberi jogokat figyelembe véve kedvezőbb feltételeket teremtenek. [4.2.]

Igaz-e az, hogy a kétnyelvűség bevezetése a hivatali életben hatalmas és fölösleges kiadásokkal jár?

Sokak szerint az ukrajnai kétnyelvűség bevezetése fölösleges és pazarló, mert a sok-sok hivatalos dokumentum fordítására, a kétnyelvű helységnévtáblák elkészítésére és kihelyezésére elköltött pénzből inkább szociális kérdéseket kellene megoldani, utakat, kórházakat, óvodákat és iskolákat építeni. Az – egyébként természetesen – egyetlen jóérzésű embernek sem jut eszébe, hogy a középületek akadálymentesítése vagy egyes kihalóban lévő állatfajok védelme, esetleg városi parkok, zöldövezetek létesítése ellen tiltakozzon, pedig az is pénzbe és időbe kerül. Érthetetlen ugyanakkor, hogy miért ne élhetne azzal a nyelvi és nemzetiségi jogával egy kárpátaljai magyar, hogy saját nyelvén intézi ügyeit egy hivatalban, magyarul tölt ki egy formanyomtatványt, anyanyelvén tájékozódhat különböző helyzetekben.

Ezen felül az olyan többnyelvű környezetben, mint amilyen Kárpátalja is, a kétnyelvű feliratoknak, az anyanyelv környezetben való írásos megjelenésének a gyermeki nyelvelsajátításban, illetve az olvasás és írás megtanulásában is lényeges szerepe van. Ez pedig anyagi értékekkel ki nem fejezhető mértékben is fontos.

Lengyel Zsolt, a Pannon Egyetem professzora egyik tanulmányában arra hívja fel a figyelmet, hogy ma már alig van olyan földrajzi pontja a világnak, „ahol az írás-olvasás első leckéit ne az utcán kapná meg a gyerek. A környezeti vizuális kultúra – szoros összefüggésben az előző megállapítással – többnyelvű társadalom esetében nem tekinthető pusztán nyelvjogi kérdés-

nek. A gyermeknek a családban elsajátított nyelvvel nemcsak a családon belül kell találkoznia, hanem a mikrokörnyezetben is. Ez pl. azt kell, hogy jelentse, hogy a kétnyelvű kiírások, feliratok nem csak 'százalék' kérdése: nem csak akkor kell kétnyelvű feliratokat szerepeltetni, ha a lakosság egy bizonyos százaléka ezt indokolttá teszi nyelvpolitikailag."

A kétnyelvű feliratok az államnyelv elsajátítását is segítik: ha az emberek nap mint nap láthatják például a kétnyelvű feliratokon, hogy a járási tanács ukránul *районна рада*, az üzlet *крамниця*, az ügyészség *прокуратура*, az adóügyi felügyelőség *податкова інспекція*, nagyobb eséllyel sajátítják el ezeket a kifejezéseket, mintha csak ukránul látják ezeket a kiírásokat.

Ahol csak lehet, éljünk tehát a kétnyelvű feliratok kihelyezésének, a többnyelvű okmányok, nyomtatványok, termékismertetők elkészítésének törvény adta lehetőségével! Ezek a kiírások és feliratok ugyanis nem csak jelentős szimbolikus értékük miatt fontosak. Gyakorlati, nyelvi emberi jogi szempontból, valamint a magyar nyelv hosszú távú fenntartása tekintetében is lényeges a szerepük. Anyanyelvünk, nemzeti identitásunk megőrzése pedig nem függhet attól, hogy egyesek pénzkidobásnak tekintik a vizuális többnyelvűséget.

A többnyelvű kiírások, feliratok, a kétnyelvű hivatali űrlapok, nyomtatványok:

1. Elősegítik az államnyelvet nem ismerők tájékozódását, állampolgári jogaik gyakorlását.

2. Segítik a nyelvelsajátítást: ha az ukrán nyelvvel ismerkedők naponta látják, hogy a magyar *járási tanács* kiírás fölött/mellett az van kiírva: *районна рада*, nagyobb eséllyel rögzül az ukrán megfelelő.

3. Mindez fordítva is igaz: ha valaki nem magyar tannyelvű iskolában tanult, annak könnyebb elsajátítania a magyar hivatali nyelvhasználat jellemző jegyeit, ha a hivatalokban, az okmányokban, az űrlapokon nemcsak ukrán, hanem magyar nyelvű szövegekkel is találkozhat.

4. Általában is hozzájárulnak a magyar köznyelv és a hivatali stílus alaposabb megismeréséhez: ha a szemünk előtt van, hogy a *бухгалтерія* az *könyvelőség*, a *виконавчий комітет* az *végrehajtó bizottság*, a *довідка* az *igazolás*, a *контракт* az *szerződés*, a *міліція* pedig *rendőrség*, sokkal nagyobb az esélye annak, hogy nemcsak a szláv nyelvből származó kölcsönszót, hanem közmagyar megfelelőjét is ismerni fogjuk.

A jogszabályban rögzített nyelvi jogok gyakorlati érvényesítése révén a nemzeti kisebbségek képviselői Ukrajna demokratizálódásához és jogállammá váláshoz is hozzájárulnak. Ez pedig nem csupán a mi érdekünk, hanem a többségi társadalomé is.

Kétségtelen tény: a kétnyelvűségnek ára van. Pénzbe kerülnek a kétnyelvű formanyomtatványok, bélyegzők, pecsétek, helynévtáblák stb. Ám az is tény, hogy az egynyelvű, csak államnyelven kivitelezett helynévtábla vagy formanyomtatvány nem kerül (sokkal) kevesebb pénzbe, mint a kétnyelvű. A pénzben kifejezett értéknél sokkal többet ér a kétnyelvűség és az, hogy a kisebbségiek is otthon érezhetik magukat abban az államban, ahol élnek. Ne adjuk fel tehát nehezen kivívott jogainkat: éljünk a kétnyelvű köztéri feliratok kihelyezésének lehetőségével!

Honnan lesz pénz a törvény alkalmazására? Ki állja a költségeket?

Mivel a törvény gyakorlatba ültetéséért saját jogkörén belül a kormány, a központi és helyi végrehajtó szervek, a helyi önkormányzatok (tanácsok), valamint az állampolgári egyesülések, szervezetek, intézmények felelnek [31.1.], a jogszabály egyes rendelkezéseinek alkalmazását a központi, másokat a megyei, járási vagy települési önkormányzat költségvetéséből kell finanszírozni, s vannak olyan passzusai is a jogszabálynak, melyek megvalósításának költségei az állami vállalatokat, intézményeket, esetleg a magánszemélyeket terhelik.
A parlament által elfogadott törvényeknek a 18 regionális vagy kisebbségi nyelvre történő fordítását és ezeken való publikálását, vagy éppen azoknak a feltételeknek a megteremtését, melyek révén a személyi igazolványokban, diplomákban, érettségi bizonyítványokban lehetőség nyílik arra, hogy a tulajdonos személyes adatai az államnyelv mellett kisebbségi nyelven is szerepeljenek, a központi, illetve az illetékes minisztériumok költségvetéséből kell finanszírozni. Annak pénzügyi hátterét azonban, hogy a megyei és járási hivatalok szintjén legyenek kétnyelvű űrlapok, formanyomtatványok, az illetékes megyének, illetve járásnak kell biztosítania. A többnyelvű helynévtáblák elkészítését és kihelyezését az illetékes állami vállalatnak kell finanszíroznia. Ahhoz, hogy a városon vagy falun belül legyenek kétnyelvű utcanévtáblák, intézménynév-kiírások, információs feliratok, a helyi önkormányzatnak kell anyagi áldozatot hoznia. Amennyiben egy magánvállalat kétnyelvű bélyegzőt, számlatömböt, nyomtatványt készíttet, azt a cég költségei között kell elszámolnia. Ám ha egy vállalkozó szeretné, hogy cége neve több nyelven legyen kihelyezve, hogy reklámja ukrán és magyar nyelven is megjelenjen, akkor ennek költségvonzatát nyilván saját magának kell állnia. S ha egy magánszemély azt szeretné, hogy már meglévő személyi igazolványát olyanra cseréljék, melyben az ukrán mellett magyarul is feltüntetik személyes adatait, akkor az ezzel járó állami illetékeket saját zsebből kell fedeznie.

Закон україни про засади державної мовної політики

Відповідно до положень Конституції України, Декларації прав національностей, Закону України "Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин" тощо,

враховуючи, що вільне використання мов у приватному і суспільному житті відповідно до принципів, проголошених у Міжнародному пакті Організації Об'єднаних Націй про громадянські і політичні права, та духу Конвенції Ради Європи про захист прав і основоположних свобод людини є невід'ємним правом кожної людини;

надаючи важливого значення зміцненню статусу державної - української мови як одного з найважливіших чинників національної самобутності Українського народу, гарантії його національно-державної суверенності;

виходячи з того, що тільки вільний розвиток і рівноправність усіх національних мов, висока мовна культура є основою духовного взаєморозуміння, культурного взаємозбагачення і консолідації суспільства,

цим Законом визначаються засади державної мовної політики в Україні.

Ukrajna törvénye az állami nyelvpolitika alapjairól

Ukrajna Alkotmánya, a Nemzetiségek jogairól szóló nyilatkozat, Ukrajna Törvénye a „Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartájának ratifikálásáról” rendelkezéseinek megfelelően,

figyelembe véve, hogy a nyelvek szabad használata a magán- és a társadalmi életben az Egyesült Nemzetek Szervezetének A Polgári és a Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányában kinyilatkoztatott elveknek és az Európa Tanácsnak Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezménye szellemének megfelelően minden ember elidegeníthetetlen joga;

fontos szerepet tulajdonítva annak, hogy megerősítsük az államnyelv, az ukrán nyelv státusát mint az ukrán nép nemzeti sajátsága egyik legfontosabb tényezőjét, mely nemzeti és állami szuverenitásának garanciája;

abból indulva ki, hogy a kölcsönös szellemi megértésnek, a kölcsönös kulturális gazdagodásnak és a társadalmi konszolidációnak csakis minden nemzeti nyelv szabad fejlődése és egyenjogúsága, magas fokú kultúrája lehet az alapja;

e törvényben Ukrajnában meghatározásra kerülnek az állami nyelvpolitika alapjai.

.Розділ
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. Терміни, використані в цьому Законі, вживаються у такому значенні:

державна мова - закріплена законодавством мова, вживання якої обов'язкове в органах державного управління та діловодства, установах та організаціях, на підприємствах, у державних закладах освіти, науки, культури, у сферах зв'язку та інформатики тощо;

мовна група - група осіб, що проживає в Україні, яка має спільну рідну мову;

мовна меншина - група осіб, що проживає в Україні, яка має спільну рідну мову, що відрізняється від державної мови, та яка за своєю чисельністю менша, ніж решта населення держави;

регіональна мовна група - група осіб, що проживає у певному регіоні (населеному пункті), яка має спільну рідну мову;

регіон - окрема самоуправна адміністративно-територіальна одиниця, що може складатися з Автономної Республіки Крим, області, району, міста, селища, села;

регіональна мова або мова меншини - мова, яка традиційно використовується в межах певної території держави громадянами цієї держави, які складають групу, що за своєю чисельністю менша, ніж решта населення цієї держави, та/або відрізняється від офіційної мови (мов) цієї держави;

територія, на якій поширена регіональна мова, - територія однієї або кількох адміністративно-територіальних одиниць України (Автономної Республіки Крим, області, району, міста, селища,

. Fejezet
ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. cikk. A szakkifejezések értelmezése

A jelen Törvényben alkalmazott szakkifejezéseket a következőképpen kell értelmezni:

államnyelv – jogszabály által megerősített nyelv, melynek alkalmazása kötelező az államirányítás és ügyintézés szerveinél, az intézményekben és szervezetekben, a vállalatoknál, az állami oktatási, tudományos, kulturális intézményekben, a hírközlésben, a kapcsolattartás szférájában, az informatikában stb.;

nyelvcsoport – Ukrajnában élő személyek csoportja, melynek közös anyanyelve van;

nyelvi kisebbség – Ukrajnában élő személyek csoportja, melynek olyan közös anyanyelve van, ami eltér az államnyelvtől, és lélekszámát tekintve kisebb, mint az állam többi lakosának száma;

regionális nyelvcsoport – személyek egy bizonyos régióban, földrajzi körzetben (lakott településen) élő csoportja, melynek közös anyanyelve van;

régió – külön önkormányzattal rendelkező közigazgatási-territoriális egység, mely lehet a Krím Autonóm Köztársaság, megye, járás, város, nagyközség, falu;

regionális vagy kisebbségi nyelv – az a nyelv, amelyet hagyományosan használnak az állam egy bizonyos területén – földrajzi körzetében az adott állam polgárai, akik olyan csoportot alkotnak, amely szám szerint kisebb, mint az adott állam többi lakossága; és/vagy különbözik az adott állam hivatalos nyelvétől (nyelveitől);

terület – földrajzi körzet, amelyen használatos a regionális nyelv – Ukrajna egy vagy több közigazgatási-territoriális egységének területe (a Krím Autonóm Köztársaság, megye, járás, város, nagyközség, falu), ahol a regionális nyelv olyan számú személy kom-

села), де регіональна мова є засобом комунікації певної кількості осіб, що виправдовує здійснення різних охоронних і заохочувальних заходів, передбачених у цьому Законі;

рідна мова - перша мова, якою особа оволоділа в ранньому дитинстві;

мови національних меншин - мова меншини, що об'єднана спільним етнічним походженням.

Стаття 2. Завдання державної мовної політики

Державна мовна політика в Україні має своїм завданням регулювання суспільних відносин у сфері всебічного розвитку і вживання української як державної, регіональних мов або мов меншин та інших мов, якими користується населення країни в державному, економічному, політичному і громадському житті, міжособовому та міжнародному спілкуванні, охорону конституційних прав громадян у цій сфері, виховання шанобливого ставлення до національної гідності людини, її мови і культури, зміцнення єдності українського суспільства.

Стаття 3. Право мовного самовизначення

1. Кожен має право вільно визначати мову, яку вважає рідною, і вибирати мову спілкування, а також визнавати себе двомовним чи багатомовним і змінювати свої мовні уподобання.

2. Кожен незалежно від етнічного походження, національно-культурної самоідентифікації, місця проживання, релігійних переконань має право вільно користуватися будь-якою мовою у суспільному та приватному житті, вивчати і підтримувати будь-яку мову.

munikációs eszköze, mely igazolja a jelen törvényben előirányzott különböző védelmi és ösztönző intézkedések megvalósítását;

anyanyelv – az első, a személy által kora gyermekkorban elsajátított nyelv;

a nemzeti kisebbségek nyelve – közös etnikai származás alapján összetartozó kisebbségek nyelve.

2. cikk. Az állami nyelvpolitika feladatai

Az állami nyelvpolitika feladatai közé tartozik Ukrajnában a társadalmi viszonyok szabályozása az ukrán mint államnyelv, valamint a regionális nyelvek vagy a kisebbségi nyelvek sokoldalú fejlődését illetően, továbbá más, az ország lakossága által használt nyelvek használatának szabályozása az állami, a gazdasági, a politikai és a polgári életben, az emberek és népek közötti politikai kapcsolattartásban, a polgárok jogainak védelme ebben a szférában, feladata úgyszintén az emberek nemzeti önérzetének, nyelvének és kultúrájának tiszteletben tartása, és az ukrán társadalom egységének a megerősítésére való nevelés.

3. cikk. A nyelvi önmeghatározás joga

1. Minden embernek joga van szabadon meghatározni, mely nyelvet tartja anyanyelvének, megválasztani a kapcsolattartás nyelvét, valamint két- vagy többnyelvűnek tartani magát és erősíteni saját nyelvi elkötelezettségét.

2. Mindenki, etnikai származásától, nemzeti-kulturális önmeghatározásától, lakhelyétől, vallási meggyőződésétől függetlenül jogosult szabadon használni bármilyen nyelvet a társadalmi és a magánéletben, tanulni és művelni bármilyen nyelvet.

Стаття 4. Законодавство України про мови

1. Законодавство України про мови складається з Конституції України, Декларації прав національностей України, цього Закону, законів України "Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин", "Про національні меншини", "Про ратифікацію Рамкової конвенції Ради Європи про захист національних меншин" та інших законів України, а також міжнародних договорів, що регулюють питання використання мов, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Основи державної мовної політики визначаються Конституцією України, а порядок застосування мов в Україні - виключно цим Законом, з норм якого мають виходити інші правові акти, що визначають особливості використання мов у різних сферах суспільного життя.

2. Якщо чинним міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлені інші правила, ніж ті, що передбачені в законодавстві України про мови, то застосовуються норми, які містять більш сприятливі положення щодо прав людини.

Стаття 5. Цілі та принципи державної мовної політики

1. Державна мовна політика України базується на визнанні і всебічному розвитку української мови як державної і гарантуванні вільного розвитку регіональних мов або мов меншин, інших мов, а також права мовного самовизначення і мовних уподобань кожної людини.

2. При здійсненні державної мовної політики Україна дотримується таких цілей і принципів:

4. cikk. Ukrajna nyelvekről szóló jogszabályai

1. Ukrajnában a nyelvről szóló jogszabályainak összessége Ukrajna Alkotmányából, a Nemzetiségek jogainak deklarációjából, jelen törvényből, a „Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartájának ratifikálásáról", „A nemzeti kisebbségekről" szóló törvényekből, „Az Európai Tanács nemzeti kisebbségek védelméről szóló Keretegyezménye ratifikálásáról" szóló és más ukrán törvényekből áll, valamint azokból az Ukrajna Legfelső Tanácsa által kötelező érvényűként jóváhagyott nemzetközi egyezményekből, amelyek a nyelvhasználatot szabályozzák.

Az állami nyelvpolitika alapjait Ukrajna Alkotmánya határozza meg, a nyelvek alkalmazását Ukrajnában pedig kizárólag e törvény, melynek normáira épül a többi jogszabály, mely megszabja a nyelvek használatának sajátosságait a társadalmi élet különböző szféráiban.

2. Amennyiben Ukrajna hatályos nemzetközi szerződésében, melyet Ukrajna Legfelső Tanácsa kötelező érvényűként jóváhagyott, más szabályokat állapítottak meg, mint azok, melyeket Ukrajna nyelvek használatával kapcsolatos jogszabályai előírnak, akkor azokat a normákat kell alkalmazni, amelyek rendelkezései az emberi jogokra való tekintettel kedvezőbbek.

5. cikk. Az állami nyelvpolitika céljai és elvei

1. Az állami nyelvpolitika Ukrajnában az ukrán nyelv államnyelvként való elismerésén és sokoldalú fejlesztésén, valamint a regionális vagy kisebbségi nyelvek és más nyelvek szabad fejlődésének garantálásán, úgyszintén minden ember számára a nyelvi önmeghatározás és a nyelvi azonosulás jogán alapszik.

2. Az állami nyelvpolitika megvalósítása során Ukrajna a következő célokat és elveket tartja szem előtt:

1) визнання всіх мов, які традиційно використовуються в межах держави чи її певної території, національним надбанням, недопущення привілеїв чи обмежень за мовними ознаками;

2) забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території держави із створенням можливості паралельного використання регіональних мов або мов меншин на тих територіях і в тих випадках, де це є виправданим;

3) сприяння використанню регіональних мов або мов меншин в усній і письмовій формі у сфері освіти, в засобах масової інформації і створення можливості для їх використання у діяльності органів державної влади і органів місцевого самоврядування, в судочинстві, в економічній і соціальній діяльності, при проведенні культурних заходів та в інших сферах суспільного життя в межах територій, на яких такі мови використовуються, та з урахуванням стану кожної мови;

4) підтримання і розвиток культурних взаємин між різними мовними групами;

5) забезпечення умов для вивчення української мови як державної, регіональних мов або мов меншин, інших мов і викладання цими мовами з урахуванням стану кожної мови на відповідних рівнях освіти у державних і комунальних навчальних закладах;

6) сприяння здійсненню наукових досліджень у сфері мовної політики;

7) розвиток міжнародного обміну з питань, що охоплюються цим Законом, стосовно мов, які використовуються у двох або декількох державах;

8) поважання меж ареалу розповсюдження регіональних мов або

1) minden nyelvnek, melyet hagyományosan használnak az állam határain belül vagy annak egy bizonyos területén, nemzeti örökségként való elismerése, nyelvi sajátságok szerinti előjogok vagy korlátozások megengedhetetlensége;

2) az ukrán, mint államnyelv sokoldalú fejlődésének és funkcionálásának biztosítása a társadalmi élet minden szférájában az állam egész területén, a regionális vagy kisebbségi nyelvek párhuzamos alkalmazása feltételeinek biztosítása azokon a területeken és azokban az esetekben, ahol ez indokolt;

3) a regionális vagy a kisebbségi nyelvek szóbeli és írásbeli alkalmazásának elősegítése az oktatásban, a tömegtájékoztatási eszközökben, és alkalmazásuk lehetőségének megteremtése az államhatalmi szervek és a helyi önkormányzatok tevékenységében, a bírósági eljárásokban, a gazdasági és a szociális tevékenységben, kulturális rendezvények lebonyolításában és a társadalmi élet egyéb szféráiban, azon földrajzi körzetek határain belül, amelyekben az ilyen nyelvek használatban vannak, e nyelvek helyzetének figyelembevételével;

4) a különböző nyelvi csoportok közötti kulturális kapcsolatok fenntartása és fejlesztése;

5) az ukrán nyelvnek, mint államnyelvnek, a regionális vagy a kisebbségi nyelveknek, más nyelveknek oktatása és tanulása megfelelő formáinak és eszközeinek biztosítása, figyelemmel mindegyik nyelv helyzetére, a megfelelő szintű oktatás biztosítása állami és önkormányzati tanintézetekben;

6) tudományos kutatások ösztönzése a nyelvpolitika szférájában;

7) nemzetközi cserekapcsolatok fejlesztése e törvény hatálya alá tartozó kérdésekben, a két, illetve több államban használatban lévő nyelveket illetően;

мов меншин з метою забезпечення того, щоб існуючий або новий адміністративно-територіальний устрій не створював перешкод для їх розвитку;

9) застосування принципу плюрилінгвізму, за якого кожна особа в суспільстві вільно володіє кількома мовами, на відміну від ситуації, коли окремі мовні групи володіють тільки своїми мовами.

3. Держава сприяє розвитку багатомовності, вивченню мов міжнародного спілкування, насамперед тих, які є офіційними мовами Організації Об'єднаних Націй, ЮНЕСКО та інших міжнародних організацій.

Стаття 6. Державна мова України

1. Державною мовою України є українська мова.

2. Українська мова як державна мова обов'язково застосовується на всій території України при здійсненні повноважень органами законодавчої, виконавчої та судової влади, у міжнародних договорах, у навчальному процесі в навчальних закладах в межах і порядку, що визначаються цим Законом. Держава сприяє використанню державної мови в засобах масової інформації, науці, культурі, інших сферах суспільного життя.

3. Обов'язковість застосування державної мови чи сприяння її використанню у тій чи іншій сфері суспільного життя не повинні тлумачитися як заперечення або применшення права на користування регіональними мовами або мовами меншин у відповідній сфері та на територіях поширення.

4. Норми української мови

8) a regionális vagy a kisebbségi nyelv földrajzi körzetének tiszteletben tartása annak érdekében, hogy a fennálló vagy később létesítendő közigazgatási felosztás ne képezze e regionális vagy kisebbségi nyelv támogatásának akadályát;

9) a soknyelvűség elvének alkalmazása, mely szerint a társadalomban minden személy szabadon beszél több nyelvet annak a szituációnak ellentételezéseképp, amikor egyes nyelvi csoportok csak saját nyelvüket beszélik.

3. Az állam segíti a többnyelvűség fejlődését, a nemzetközi kapcsolattartás nyelveinek elsajátítását, mindenekelőtt azokét, amelyek az Egyesült Nemzetek Szervezetének, az UNESCO-nak és más nemzetközi szervezeteknek a hivatalos nyelve.

6. cikk. Ukrajna államnyelve

1. Ukrajna államnyelve az ukrán nyelv.

2. Az ukrán nyelv, mint államnyelv, kötelezően alkalmazandó Ukrajna egész területén a törvényhozó szervek, a végrehajtó és bírói hatalom hatásköreinek megvalósításakor, a nemzetközi szerződésekben és az oktatási intézményekben az oktatási folyamatban, a jelen törvény megszabta keretekben és rendben. Az állam elősegíti az államnyelv alkalmazását a tömegkommunikációs eszközök, a tudomány és a kultúra, valamint a társadalmi élet egyéb területein.

3. Az államnyelv használatának kötelezővé tétele vagy használatának elősegítése a társadalmi élet egyik vagy másik területén nem értelmezhető a regionális vagy kisebbségi nyelv alkalmazásának tiltásaként vagy használati jogának lekicsinyléseként a megfelelő szférában az adott földrajzi körzet területén.

4. Az ukrán nyelv normái az ukrán nyelv szótáraiban és a helyesírási szabályaiban kerülnek meghatározásra. Az ukrán nyelv szótárainak és az ukrán nyelv alkalmazása során

встановлюються у словниках української мови та українському правописі. Порядок затвердження словників української мови і довідників з українського правопису як загальнообов'язкових довідкових посібників при використанні української мови, а також порядок офіційного видання цих довідників визначаються Кабінетом Міністрів України. Держава сприяє використанню нормативної форми української мови в засобах масової інформації, інших публічних сферах.

5. Жодне положення цього Закону не може тлумачитися як таке, що спрямоване на звуження сфери використання державної мови.

Стаття 7. Регіональні мови або мови меншин України

1. Принципи мовної політики, викладені у статті 5 цього Закону, застосовуються до всіх регіональних мов або мов меншин України, які вживаються в межах її території.

2. У контексті Європейської хартії регіональних мов або мов меншин до регіональних мов або мов меншин України, до яких застосовуються заходи, спрямовані на використання регіональних мов або мов меншин, що передбачені у цьому Законі, віднесені мови: російська, білоруська, болгарська, вірменська, гагаузька, ідиш, кримськотатарська, молдавська, німецька, новогрецька, польська, ромська, румунська, словацька, угорська, русинська, караїмська, кримчацька.

3. До кожної мови, визначеної у частині другій цієї статті, застосовуються заходи, спрямовані на використання регіональних мов або мов меншин, що передбачені у цьому Законі, за умови, якщо кількість осіб - носіїв регіональної мови, що проживають на території, на

általánosan kötelező érvényű helyesírási tanácsadók jóváhagyásának rendjét, valamint ezek hivatalos kiadásának rendjét Ukrajna kormánya határozza meg. Az állam segíti az ukrán nyelv normatív formájának alkalmazását a tömegkommunikációs eszközökben és egyéb nyilvános területeken.

5. Jelen törvény egyetlen rendelkezése sem értelmezhető, mint olyan, mely az államnyelv használati területének szűkítésére irányul.

7. cikk. Ukrajna regionális nyelvei vagy kisebbségi nyelvei

1. Jelen törvény 5. cikkében kifejtett nyelvpolitikai elvek Ukrajna határain belül használatban lévő minden regionális nyelvre vagy kisebbségi nyelvre vonatkoznak.

2. A Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája szövegértelmezése szerint Ukrajna regionális nyelveihez vagy kisebbségi nyelveihez – amelyek esetében alkalmazandók a regionális vagy kisebbségi nyelvre vonatkozó jelen törvény intézkedései – a következő nyelvek tartoznak: az orosz, a belarusz, a bolgár, az örmény, a gagauz, a jiddis, a krími tatár, a moldáv, a német, az újgörög, a lengyel, a roma, a román, a szlovák, a magyar, a ruszin, a karaim, a krimcsak.

3. Minden, e cikk második pontjában kijelölt nyelvvel kapcsolatos, a regionális vagy kisebbségi nyelvek használatára jelen törvényben előírt intézkedés alkalmazásra kerül abban az esetben, amikor a regionális nyelvet beszélő személyek száma, akik az adott területen élnek, a lakosság 10 százalékát vagy ennél többet teszi ki.

якій поширена ця мова, становить 10 відсотків і більше чисельності її населення.

За рішенням місцевої ради в окремих випадках, з урахуванням конкретної ситуації, такі заходи можуть застосовуватися до мови, регіональна мовна група якої становить менше 10 відсотків населення відповідної території.

Право ініціювання питання щодо застосування заходів, спрямованих на використання регіональних мов або мов меншин, належить також мешканцям території, на якій поширена ця мова.

У разі збору підписів понад 10 відсотків осіб, які мешкають на певній території, місцева рада зобов'язана прийняти відповідне рішення протягом 30 днів з моменту надходження підписних листів. Дії або бездіяльність місцевої ради можуть бути оскаржені до суду в порядку адміністративного судочинства.

Порядок формування ініціативних груп та складання підписних листів у такому випадку визначається законодавством про референдуми.

4. Чисельність регіональної мовної групи на певній території визначається на підставі даних Всеукраїнського перепису населення про мовний склад населення у розрізі адміністративно-територіальних одиниць (Автономної Республіки Крим, областей, районів, міст, селищ, сіл).

5. При проведенні Всеукраїнського перепису населення для виявлення належності фізичних осіб до конкретних мовних груп у переписному листі має бути використано запитання про мову, яке б ідентифікувало рідну мову особи щодо належності до тієї чи іншої мовної групи.

Egyes esetekben, a helyi tanácsok határozata alapján, a konkrét helyzet figyelembevételével, ezek az intézkedések alkalmazhatóak olyan helyzetekben is, amikor a regionális nyelvi csoport nem éri el az adott földrajzi körzet lakosságának 10 százalékát.

A regionális vagy kisebbségi nyelv alkalmazására vonatkozó intézkedések megtételének kezdeményezésére jogosultak annak a földrajzi körzetnek a lakosai is, amelynek területén az adott nyelvet használják.

Abban az esetben, ha az adott terület lakosai több mint 10 százalékának aláírását összegyűjtötték, a helyi tanács köteles az aláírások kézhezvételétől számított 30 napon belül megfelelő határozatot elfogadni. A helyi tanács ez irányú cselekedete vagy tétlensége közigazgatási bírósági eljárás útján támadható.

A kezdeményező csoportok létrehozásának és a kérdőívek összeállításának rendjét ilyen esetben a népszavazásokról szóló jogszabályok határozzák meg.

4. A regionális nyelvcsoport létszámát egy bizonyos területen az országos népszámlálási adatok alapján állapítják meg közigazgatási-territoriális egységek (a Krím Autonóm Köztársaság, a megyék, a járások, a városok, a nagyközségek, a falvak) keresztmetszete szerint.

5. Az országos népszámlálás levezetésekor a természetes személyek konkrét nyelvi csoporthoz való tartozásának kiderítésére a kérdőívben helyt kell kapnia a nyelvre vonatkozó kérdésnek, mely azonosítja a személy anyanyelvét, azaz egyik vagy másik nyelvcsoporthoz való tartozását.

6. A regionális vagy kisebbségi nyelvet (nyelveket), mely megfelel a jelen cikk harmadik bekezdése feltételeinek, Ukrajna adott földrajzi körzetében munkájuk során alkalmazzák az államhatalom helyi szervei, a Krím Autonóm Köztársaság szervei és a helyi

6. Регіональна мова або мова меншини (мови), що відповідає умовам частини третьої цієї статті, використовується на відповідній території України в роботі місцевих органів державної влади, органів Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, застосовується і вивчається в державних і комунальних навчальних закладах, а також використовується в інших сферах суспільного життя в межах і порядку, що визначаються цим Законом.

7. У межах території, на якій поширена регіональна мова або мова меншини, що відповідає умовам частини третьої цієї статті, здійснення заходів щодо розвитку, використання і захисту регіональної мови або мови меншини, передбачених цим Законом, є обов'язковим для місцевих органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, установ, організацій, підприємств, їх посадових і службових осіб, а також громадян - суб'єктів підприємницької діяльності та фізичних осіб.

8. За межами території, на якій поширена регіональна мова, вона може вільно використовуватися, у порядку, що визначається цим Законом.

9. Жодне з положень цього Закону про заходи щодо розвитку, використання і захисту регіональних мов або мов меншин не повинне тлумачитися як таке, що створює перешкоди для використання державної мови.

Стаття 8. Захист мовних прав і свобод людини і громадянина

1. Публічне приниження чи зневажання, навмисне спотворення державної, регіональних мов або мов меншин в офіційних документах і текстах, що веде до створення перешкод і обмежень

önkormányzati szervek, használják és oktatják az állami és önkormányzati tanintézetekben, valamint a társadalmi élet egyéb területein is, a jelen törvény megszabta keretekben és rendben.

7. Annak a földrajzi körzetnek a határain belül, melyre a regionális vagy kisebbségi nyelv kiterjed, amennyiben e terület megfelel jelen cikk harmadik bekezdésében foglalt feltételeknek, a regionális vagy a nemzeti kisebbségi nyelv e törvényben megfogalmazott fejlesztésére, használatára és védelmére vonatkozó intézkedések kötelezőek a helyi államhatalmi szervekre, a helyi önkormányzati szervekre, a polgárok egyesületeire, az intézményekre, szervezetekre, vállalatokra, ezek tisztségviselőire és hivatali beosztottjaira, valamint a polgárokra – a vállalkozói tevékenység alanyaira és a természetes személyekre vonatkozóan.

8. A jelen törvény megszabta rendben, a regionális nyelv a saját területének – földrajzi körzetének határain kívül is szabadon alkalmazható.

9. A jelen törvény egyetlen, a regionális vagy kisebbségi nyelvek fejlődésére, használatára és védelmére vonatkozó rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az gátat szab az államnyelv használatának.

8. cikk. Az ember és a polgár nyelvi jogainak és szabadságainak védelme

1. Az államnyelv, regionális nyelvek vagy a kisebbségi nyelvek nyilvános lebecsülése vagy becsmérlése, szándékos eltorzítása a hivatalos dokumentumokban és szövegekben, ami alkalmazásuk gátlásához és korlá-

у користуванні ними, порушення прав людини, а також розпалювання ворожнечі на мовному ґрунті тягнуть за собою відповідальність, встановлену статтею 161 Кримінального кодексу України.

2. Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої мовні права і свободи від порушень і протиправних посягань.

3. Кожному гарантується право на захист у відповідних державних органах і суді своїх мовних прав і законних інтересів, мовних прав і законних інтересів своїх дітей, на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади і органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб, юридичних і фізичних осіб, якими порушуються мовні права і свободи людини і громадянина.

4. Кожен має право звертатися за захистом своїх мовних прав і свобод до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

5. Кожен має право після використання всіх національних форм і засобів правового захисту звертатися за захистом своїх мовних прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна.

tozásához vezet, az emberi jogok megsértése, valamint nyelvi alapon ellenségeskedés szítása az Ukrán Büntető Törvénykönyv 161. cikkelye szerinti felelősségre vonást von maga után.

2. Mindenkinek jogában áll minden, a törvény által nem tiltott eszközzel saját nyelvi jogait és szabadságait a támadásoktól és a törvénysértési kísérletektől megvédeni.

3. Mindenki számára biztosított a jog arra, hogy a megfelelő állami és bírósági intézményekben megvédje saját nyelvhasználati jogait és törvényes érdekeit, gyermekei nyelvhasználati jogait és törvényes érdekeit, megfellebbezze a bírósági ítéleteket, panaszt emeljen azon állami hatóságok és önkormányzati szervek, a tisztségviselők és hivatali beosztottak, jogi vagy természetes személyek cselekedetei vagy tétlensége ellen, akik megsértették az ember és a polgár nyelvi jogait és nyelvi szabadságát.

4. Mindenkinek joga van nyelvi joga és szabadsága védelméért Ukrajna Legfelső Tanácsa emberi jogi biztosához fordulni.

5. Mindenkinek joga van az összes nemzeti jogvédelmi forma és eszköz felhasználását követően nyelvi joga és szabadsága védelme érdekében a megfelelő nemzetközi bírósági intézményekhez vagy azokhoz a megfelelő nemzetközi szervezetek szerveihez fordulni, amelyeknek Ukrajna tagja, illetve részvevője.

II. Розділ
МОВА РОБОТИ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, СУДОЧИНСТВА, ЕКОНОМІЧНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 9. Мова ведення засідань Верховної Ради України

1. Засідання Верховної Ради України, її комітетів і комісій ведуться державною мовою. Промовець може виступати іншою мовою. Переклад його виступу на державну мову, у разі необхідності, забезпечує Апарат Верховної Ради України.

2. Проекти законів, інших нормативних актів вносяться на розгляд Верховної Ради України державною мовою.

Стаття 10. Мова актів органів державної влади та органів місцевого самоврядування

1. Акти вищих органів державної влади приймаються державною мовою і офіційно публікуються державною, російською та іншими регіональними мовами або мовами меншин.

2. Акти місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування приймаються і публікуються державною мовою. У межах території, на якій поширена регіональна мова або мова меншини (мови), що відповідає умовам частини третьої статті 8 цього Закону, акти місцевих органів державної влади і органів місцевого самоврядування приймаються державною мовою або цією регіональною мовою, або мовою меншини (мовами) та офіційно публікуються цими мовами.

II. fejezet
AZ ÁLLAMHATALMI SZERVEK, A HELYI ÖNKORMÁNYZETI SZERVEK, A BÍRÓSÁGI ÜGYINTÉZÉS, A GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS TEVÉKENYSÉG ÜGYVITELI NYELVE

9. cikk. Ukrajna Legfelső Tanácsa ülései vezetésének nyelve

1. Ukrajna Legfelső Tanácsa, annak bizottságai és állandó bizottságai üléseit államnyelven vezetik. A felszólaló más nyelven is beszélhet. Szükség esetén, felszólalásának államnyelvre való fordításáról a Legfelső Tanács apparátusa gondoskodik.

2. A törvénytervezeteket és más normaértékű jogszabályokat Ukrajna Legfelső Tanácsához megvitatás céljából államnyelven nyújtják be.

10. cikk. Az állami szervek és helyi önkormányzati szervek rendeleteinek nyelve

1. A legfelső állami szervek rendeleteit államnyelven fogadják el és hivatalosan ukrán, orosz és más regionális vagy kisebbségi nyelveken hirdetik ki.

2. A helyi állami szervek és a helyi önkormányzati szervek rendeleteit államnyelven fogadják el és hirdetik ki. A földrajzi körzet határain belül, melyre a regionális nyelv vagy kisebbségi nyelv (nyelvek) kiterjed, amely megfelel jelen törvény 7. cikk harmadik bekezdése feltételeinek, a helyi államhatalmi és önkormányzati szervek rendeleteiket államnyelven vagy az adott regionális vagy kisebbségi nyelven (nyelveken) fogadják el és hivatalosan ezeken a nyelveken hirdetik ki.

Стаття 11. Мова роботи, діловодства і документації органів державної влади та органів місцевого самоврядування

1. Основною мовою роботи, діловодства і документації органів державної влади та органів місцевого самоврядування є державна мова. У межах території, на якій поширена регіональна мова (мови), що відповідає умовам частини третьої статті 8 цього Закону, в роботі, діловодстві і документації місцевих органів державної влади і органів місцевого самоврядування може використовуватися регіональна мова (мови). У листуванні цих органів з органами державної влади вищого рівня дозволяється застосовувати цю регіональну мову (мови).

2. Держава гарантує відвідувачам органів державної влади і органів місцевого самоврядування надання послуг державною мовою, а в межах території, на якій поширена регіональна мова (мови), що відповідає умовам частини третьої статті 8 цього Закону, - і цією регіональною мовою (мовами). Необхідність забезпечення такої гарантії має враховуватися при доборі службових кадрів.

3. Посадові та службові особи зобов'язані володіти державною мовою, спілкуватися нею із відвідувачами, а в межах території, на якій поширена регіональна мова (мови), що відповідає умовам частини третьої статті 8 цього Закону, з відвідувачами, що вживають регіональну мову (мови), - цією регіональною мовою (мовами). Особам, що вживають регіональну мову (мови), забезпечується право подавати усні чи письмові заяви та отримувати відповіді на них цією регіональною мовою (мовами).

4. Мовою роботи конференцій, зборів та інших офіційних зібрань, які проводяться

11. cikk. Az állami szervek és helyi önkormányzati szervek munkanyelve, ügyintézésének és okmányainak nyelve

1. Az állami szervek és helyi önkormányzati szervek alapvető munkanyelve, ügyintézésének és okmányainak nyelve az államnyelv. A földrajzi körzet határain belül, melyre a regionális nyelv vagy kisebbségi nyelv (nyelvek) kiterjed, amely megfelel jelen törvény 7. cikk harmadik bekezdése követelményeinek, a helyi államhatalmi és önkormányzati szervek munkájában, ügyintézésében és okmányaiban alkalmazható regionális nyelv (nyelvek). E szervek, a felsőbb szintű állami szervekkel való levelezésükben használhatják az adott regionális nyelvet (nyelveket).

2. Az állam garantálja, hogy az állami és az önkormányzati szervekhez forduló személyek az igényelt szolgáltatást államnyelven kapják meg, azon földrajzi körzetek határain belül, amelyek megfelelnek jelen törvény 7. cikk harmadik bekezdése feltételeinek, e regionális nyelven (nyelveken) is. E garancia biztosításának szükségességét figyelembe kell venni a hivatali személyzet kiválasztásában is.

3. A tisztségviselők és a hivatali személyek kötelesek ismerni az államnyelvet, kommunikálni rajta a látogatókkal azoknak a földrajzi körzeteknek a határain belül, melyek megfelelnek jelen törvény 7. cikk harmadik bekezdése feltételeinek, a regionális nyelven (nyelveken) beszélő látogatókkal pedig ezen a regionális nyelven (nyelveken). A regionális nyelven (nyelveken) beszélő személyek számára biztosított az a jog, hogy szóbeli és írásbeli kérelmeiket regionális nyelven (nyelveken) nyújtsák be és ezen a nyelven kapják meg a választ is.

4. Azoknak a konferenciáknak, gyűléseknek és egyéb hivatalos összejöveteleknek nyelve, melyeket az államhatalmi és helyi önkormányzati szervek tartanak – az államnyelv. Ezek munkájában más nyelvek is használhatóak. Azoknak a földrajzi körzeteknek a hatá-

органами державної влади та органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, є державна мова. В їх роботі можуть використовуватися й інші мови. У межах території, на якій відповідно до умов частини третьої статті 8 цього Закону поширена регіональна мова (мови), у роботі конференцій, зборів та інших офіційних зібрань може використовуватися і ця регіональна мова (мови). У разі необхідності забезпечується відповідний переклад.

5. Тексти офіційних оголошень, повідомлень виконуються державною мовою. У межах території, на якій відповідно до умов частини третьої статті 8 цього Закону поширена регіональна мова (мови), за рішенням місцевої ради такі тексти можуть розповсюджуватися у перекладі цією регіональною або російською мовою (мовами).

6. Найменування органів державної влади і органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ та організацій, написи на їх печатках, штампах, штемпелях, офіційних бланках і табличках виконуються державною мовою. У межах території, на якій поширена регіональна мова (мови), що відповідає умовам частини третьої статті 8 цього Закону, за рішенням місцевої ради з урахуванням стану регіональної мови зазначені найменування і написи можуть виконуватися державною і регіональною мовою (мовами).

Стаття 12. Мова документів про вибори та референдуми

1. Документація про вибори Президента України, народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів і посадових осіб місцевого самоврядування,

rain belül, amelyekre a jelen törvény 7. cikke harmadik bekezdése feltételeinek megfelelően a regionális nyelv (nyelvek) kiterjed, a konferenciák, gyűlések és egyéb hivatalos összejövetelek munkájában használható az adott regionális nyelv (nyelvek) is. Szükség esetén biztosítják a megfelelő tolmácsolást.

5. A hivatalos hirdetmények és értesítések nyelve az államnyelv. Azoknak a földrajzi körzeteknek a határain belül, amelyekre a jelen törvény 7. cikk harmadik bekezdése feltételeinek megfelelően a regionális nyelv (nyelvek) kiterjed, a helyi tanácsok határozata alapján ezeket a szövegeket közzétehetik regionális nyelvre (nyelvekre) vagy orosz nyelvre lefordítva.

6. Az állami és a helyi önkormányzati szervek, az állampolgárok egyesületeinek, a vállalatoknak, az intézményeknek és szervezeteknek a megnevezése, körbélyegzőjük, szögletes bélyegzőjük szövege, fejléces űrlapjuk és cégtáblájuk szövege államnyelven kivitelezendő. Azoknak a területeknek a határain belül, amelyekre a jelen törvény 7. cikk harmadik bekezdése feltételeinek megfelelően a regionális nyelv (nyelvek) kiterjed, a helyi tanács határozata alapján, a regionális nyelv állapotának figyelembevételével, a nevezett megnevezések és feliratok államnyelven és regionális nyelven (nyelveken) is kivitelezhetőek.

12. cikk. A választások és népszavazások okmányainak nyelve

1. Ukrajna elnökének, Ukrajna népképviselőinek, a Krím Autonóm Köztársaság Legfelső Tanácsa képviselőinek, a helyi önkormányzat képviselőinek és tisztségviselőinek választásáról szóló okmányok, az országos és a helyi

документація всеукраїнських і місцевих референдумів оформляється державною мовою. У межах території, на якій поширена регіональна мова (мови), що відповідає умовам частини третьої статті 8 цього Закону, документація про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів і посадових осіб місцевого самоврядування за рішенням територіальної виборчої комісії, документація місцевих референдумів за рішенням місцевої ради оформляється і цією регіональною мовою (мовами).

2. Виборчі бюлетені друкуються державною мовою. У межах території, на якій відповідно до умов частини третьої статті 8 цього Закону поширена регіональна мова, виборчі бюлетені по виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів і посадових осіб місцевого самоврядування за рішенням територіальної виборчої комісії можуть оформлятися і відповідною регіональною мовою (мовами).

3. Бюлетені для голосування на всеукраїнському або місцевому референдумі друкуються державною мовою. У межах території, на якій поширена регіональна мова, що відповідає умовам частини третьої статті 8 цього Закону, у бюлетені для голосування на всеукраїнському або місцевому референдумі за рішенням місцевої ради поруч із текстом державною мовою розміщується його переклад цією регіональною мовою (мовами).

4. Інформаційні плакати політичних партій, кандидатів на пост Президента України, кандидатів у народні депутати України, у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, у депутати і посадові особи місцевого

népszavazások dokumentációi államnyelven készülnek. Azoknak a földrajzi körzeteknek a határain belül, amelyekre a jelen törvény 7. cikk harmadik bekezdése feltételeinek megfelelően a regionális nyelv (nyelvek) kiterjed, a Krím Autonóm Köztársaság Legfelső Tanácsa képviselőinek, a helyi önkormányzat képviselőinek és tisztségviselőinek választásáról szóló dokumentációi a territoriális választási bizottság határozatára e regionális nyelven (nyelveken) is elkészíthetők.

2. A szavazólapokat államnyelven nyomtatják. Azoknak a földrajzi körzeteknek a határain belül, amelyekre a jelen törvény 7. cikk harmadik bekezdése feltételeinek megfelelően a regionális nyelv (nyelvek) kiterjed, a Krím Autonóm Köztársaság Legfelső Tanácsa képviselőinek, a helyi önkormányzatok képviselőinek és tisztségviselőinek választásán, a szavazólapokat, a territoriális választási bizottság határozatára, a megfelelő regionális nyelven (nyelveken) is megszövegezhetik.

3. Az országos vagy helyi népszavazás szavazólapját államnyelven nyomtatják. Azoknak a földrajzi körzeteknek a határain belül, amelyekre a jelen törvény 8. cikk harmadik bekezdése feltételeinek megfelelően a regionális nyelv (nyelvek) kiterjed, az országos vagy helyi népszavazás szavazólapján, a helyi tanács határozatára, az államnyelvű szöveg mellett az adott regionális nyelve való fordítás is elhelyezésre kerül.

4. Ukrajna elnökének tisztségére, Ukrajna népképviselőjének, a Krím Autonóm Köztársaság Legfelső Tanácsa képviselőjének, a pártok helyi önkormányzati képviselőjének és tisztségviselőjének jelölt személyek információs plakátjait államnyelven nyomtatják. A választási eljárás alanyának kérelmére az államnyelvű szöveg mellett elhelyezésre kerül e szöveg regionális nyelvű fordítása is.

5. A választási eljárás alanyainak: a jelöltnek, a politikai pártnak, illetve annak helyi szervezetének belátása szerint, a választási

самоврядування друкуються державною мовою.

За заявою відповідного суб'єкта виборчого процесу на інформаційному плакаті місцевої організації партії - суб'єкта виборчого процесу, кандидата у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, кандидата у депутати і посадові особи місцевого самоврядування поруч із текстом державною мовою розміщується його переклад регіональною мовою (мовами). Засвідчений в установленому законодавством порядку текст перекладу подається суб'єктом виборчого процесу одночасно із такою заявою.

{Частину четверту статті 12 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 709-VII від 21.11.2013}

{Частина четверта статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 709-VII від 21.11.2013}

5. Матеріали передвиборної агітації виконуються державною мовою або регіональною мовою (мовами) на розсуд самого кандидата, політичної партії чи її місцевої організації - суб'єктів виборчого процесу.

Стаття 13. Мова документів, що посвідчують особу або відомості про неї

1. Паспорт громадянина України або документ, що його заміняє, і відомості про його власника, що вносяться до нього, виконуються державною мовою і поруч, за вибором громадянина, однією з регіональних мов або мов меншин України. Дія цього положення поширюється й на інші офіційні документи, що посвідчують особу громадянина України або відомості про неї (записи актів громадянського стану і документи, що видаються органами

kampány agitációs anyagai államnyelven vagy regionális nyelven készülnek.

13. cikk. A személyazonosságot vagy a személyről adatokat igazoló okmányok nyelve

1. Ukrajna állampolgárának személyazonossági igazolványa vagy az ezt helyettesítő okmány és a tulajdonosáról szóló benne foglalt adatok államnyelven kivitelezendők, mellette pedig, az állampolgár választása szerint, Ukrajna valamely regionális vagy kisebbségi nyelvén. E rendelkezés hatálya kiterjed az egyéb, az ukrán állampolgár személyazonosságát igazoló hivatalos okmányokra vagy a személyről adatokat igazoló okmányokra is (az anyakönyvi kivonatokra és az anyakönyvi hivatal által kiadott okmányokra, a végzettséget igazoló okmányra, a

реєстрації актів громадянського стану, документ про освіту, трудова книжка, військовий квиток та інші офіційні документи), а також документи, що посвідчують особу іноземця або особу без громадянства, у разі наявності письмової заяви особи.

2. Документ про освіту, отриману в навчальному закладі з навчанням регіональною мовою, за заявою особи виконується двома мовами - державною і поруч відповідною регіональною.

Стаття 14. Мова судочинства

1. Судочинство в Україні у цивільних, господарських, адміністративних і кримінальних справах здійснюється державною мовою. У межах території, на якій поширена регіональна мова (мови), що відповідає умовам частини третьої статті 8 цього Закону, за згодою сторін суди можуть здійснювати провадження цією регіональною мовою (мовами).

2. Професійний суддя повинен володіти державною мовою. У межах території, на якій відповідно до умов частини третьої статті 8 цього Закону поширена регіональна мова, держава гарантує можливість здійснювати судове провадження цією регіональною мовою (мовами). Необхідність забезпечення такої гарантії має враховуватися при доборі суддівських кадрів.

3. Сторони, які беруть участь у справі, подають до суду письмові процесуальні документи і докази, викладені державною мовою. У межах території, на якій поширена регіональна мова (мови), що відповідає умовам частини третьої статті 8 цього Закону, допускається подача до суду письмових процесуальних документів і доказів, викладених цією регіональною мовою

munkakönyvre, a katonakönyvre és az egyéb hivatalos dokumentumokra), valamint a külföldiek vagy hontalanok személyazonosságát igazoló okmányokra, ha azt a személy írásban kéri.

2. A végzettséget igazoló okmány, ha azt regionális oktatási nyelvű tanintézet adta ki, a személyek kérelmére két nyelven kerül kiállításra: államnyelven és mellette az adott regionális nyelven.

14. cikk. A bírósági eljárás nyelve

1. Ukrajnában a polgári, a gazdasági, a közigazgatási és a bűnügyi bírósági eljárások nyelve az államnyelv. Azoknak a földrajzi körzeteknek a határain belül, melyekre a jelen törvény 7. cikk harmadik bekezdése feltéte-leinek megfelelően a regionális nyelv (nyelvek) kiterjed, a felek megegyezése szerint regionális nyelven (nyelveken) is lefolytathatják a bíróságok az eljárást.

2. A hivatásos bírónak ismernie kell az államnyelvet. Azoknak a területeknek a határain belül, amelyekre a jelen törvény 7. cikk harmadik bekezdése feltételeinek megfelelően a regionális nyelv (nyelvek) kiterjed, az állam biztosítja annak lehetőségét, hogy a bírósági eljárást e regionális nyelven (nyelveken) folytassák le. E garancia biztosításának szükségességét számításba kell venni a bírósági dolgozók kiválasztásánál.

3. Az ügyben részt vevő felek a bíróságnak a peres dokumentumokat és a bizonyítékokat államnyelven nyújtják be. Azoknak a területeknek a határain belül, melyekre a jelen törvény 7. cikk harmadik bekezdése feltételeinek megfelelően a regionális nyelv (nyelvek) kiterjed, a peres dokumentumokat és a bizonyítékokat az adott regionális nyelven is benyújthatják írásban, szükség esetén államnyelvre való fordításban is, miközben a bírósági ügy feleit ez esetben pótlólagos költségek nem terhelhetik.

(мовами), з перекладом, у разі необхідності, на державну мову без додаткових витрат для сторін процесу.

4. Особам, що беруть участь у розгляді справи в суді, забезпечується право вчиняти усні процесуальні дії (робити заяви, давати показання і пояснення, заявляти клопотання і скарги, ставити запитання тощо) рідною мовою або іншою мовою, якою вони володіють, користуючись послугами перекладача у встановленому процесуальним законодавством порядку. У межах території, на якій поширена регіональна мова (мови), що відповідає умовам частини третьої статті 8 цього Закону, послуги перекладача з регіональної мови або мови меншини (мов), у разі їх необхідності, надаються без додаткових для цих осіб витрат.

5. Слідчі і судові документи складаються державною мовою.

6. Слідчі і судові документи відповідно до встановленого процесуальним законодавством порядку вручаються особам, які беруть участь у справі (обвинуваченому у кримінальній справі), державною мовою, або в перекладі їх рідною мовою або іншою мовою, якою вони володіють.

Стаття 15. Мова досудового розслідування та прокурорського нагляду

{Назва статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 245-VII від 16.05.2013}

Мовою роботи та актів з питань досудового розслідування та прокурорського нагляду в Україні є державна мова. Поряд із державною мовою при проведенні досудового розслідування та прокурорського нагляду можуть використовуватися регіональні мови або мови меншин України, інші мови. Кожна особа має право бути

4. Az ügy tárgyalásában részt vevő személyeknek a bíróságon biztosított annak joga, hogy a szóbeli eljárási cselekményeket (nyilatkozatot, tanúvallomást tegyenek, kérelmet nyújtsanak be, panaszt emeljenek, kérdéseket tegyenek fel stb.) anyanyelvükön vagy más, általuk ismert nyelven végezzék tolmács segítségével az eljárási jogszabályok megszabta rendben. Azoknak a földrajzi körzeteknek a határain belül, melyekre a jelen törvény 7. cikk harmadik bekezdése feltételeinek megfelelően a regionális nyelv (nyelvek) kiterjed, e személyek részére a regionális vagy kisebbségi nyelvről (nyelvekről) való tolmácsolás, amennyiben ez szükséges, pótlólagos költség nélkül történik.

5. A nyomozati anyagok és a bírósági eljárás dokumentumainak nyelve az államnyelv.

6. A nyomozati és bírósági anyagot az eljárási jogszabályoknak megfelelő módon az ügy résztvevőinek (a bűnvádi eljárásban megvádolt személynek) államnyelven vagy a résztvevők anyanyelvére vagy más, általuk ismert nyelvre lefordítva adják át.

15. cikk. A nyomozati szakasz, a vallomások és az ügyészi felügyelet nyelve

1. A nyomozati szakasz, a vallomások és az ügyészi felügyelet munkanyelve és a keletkezett iratok nyelve Ukrajnában az államnyelv. Az államnyelv mellett a nyomozati szakasz, a vallomások és az ügyészi felügyelet folyhat regionális nyelven vagy Ukrajna kisebbségeinek nyelvén is, esetleg más nyelven. Minden személy jogosult arra, hogy haladéktalanul tudassák vele letartóztatásának vagy fogvatartásának okait, az ellene felhozott vádak természetét és a vádemelés okait az általa beszélt nyelven ismertessék vele, valamint arra, hogy e nyelv segítségével védekez-

невідкладно повідомлена мовою, яку вона розуміє, про мотиви арешту чи затримання і про природу та причини звинувачення проти неї і захищати себе, користуючись цією мовою, у разі необхідності, з безкоштовною допомогою перекладача.

{Текст статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 245-VII від 16.05.2013}

Стаття 16. Мова нотаріального діловодства

Нотаріальне діловодство в Україні здійснюється державною мовою. Якщо особа, яка звернулася за вчиненням нотаріальної дії, не володіє державною мовою, за її заявою тексти оформлюваних документів мають бути перекладені нотаріусом або перекладачем мовою, якою вона володіє.

Стаття 17. Мова юридичної допомоги

Адвокат надає юридичну допомогу фізичним і юридичним особам державною мовою або іншою мовою, прийнятною для замовника.

Стаття 18. Мова економічної і соціальної діяльності

1. В економічній і соціальній діяльності державних підприємств, установ та організацій основною мовою є державна мова, а також вільно використовуються російська та інші регіональні мови або мови меншин.

2. В економічній і соціальній діяльності об'єднань громадян, приватних підприємств, установ та організацій, громадян - суб'єктів підприємницької діяльності та фізичних осіб вільно використовуються державна мова, регіональні мови або мови меншин, інші мови.

3. У внутрішніх правилах підприємств, установ та організацій будь-якої форми

zék, szükség esetén tolmács térítésmentes segítségével.

16. cikk. A közjegyzői ügyintézés nyelve

A közjegyzői ügyintézés nyelve Ukrajnában az államnyelv. Ha az egyén, aki közjegyzőhöz fordul ügyintézés végett, nem ismeri az államnyelvet, kérelmére az okiratok szövegét a közjegyző vagy a tolmács lefordítja az általa ismert nyelvre.

17. cikk. A jogsegély nyelve

Az ügyvéd a természetes és jogi személyeknek államnyelven vagy más, az ügyfél által elfogadott nyelven nyújt jogsegélyt.

18. cikk. A gazdasági és a szociális tevékenység nyelve

1. Az állami vállalatok, intézmények és szervezetek alapnyelve a gazdasági és szociális tevékenységük folyamán az államnyelv, valamint szabadon alkalmazhatják az oroszt és más regionális vagy kisebbségi nyelvet.

2. A polgárok egyesületei, a magánvállalatok, intézmények és szervezetek, a polgárok – vállalkozói tevékenység alanyai és természetes személyek gazdasági és szociális tevékenységükben szabadon alkalmazhatják az államnyelvet, a regionális nyelveket vagy kisebbségi nyelveket, úgyszintén más nyelveket.

3. A vállalatok, intézmények és szervezetek belső szabályaiban, tekintet nélkül tulajdonjogi formájukra, tilos bármilyen olyan rendel-

власності забороняється прийняття будь-яких положень, що виключають або обмежують у спілкуванні співробітників використання державної мови, російської, інших регіональних мов або мови меншин. В роботі підприємств можуть використовуватися й інші мови.

Стаття 19. Мова міжнародних договорів України

Мовами міжнародних договорів України, а також угод підприємств, установ і організацій України з підприємствами, установами та організаціями інших держав є державна мова і мова іншої сторони (сторін), якщо інше не передбачено самим міжнародним договором.

kezés elfogadása, mely kizárná vagy korlátozná az államnyelv, az orosz vagy más regionális, vagy kisebbségi nyelv alkalmazását a munkatársak közötti kommunikációban. A vállalatok munkája során más nyelveket is alkalmazhatnak.

19. cikk. Ukrajna nemzetközi szerződéseinek nyelve

Ukrajna nemzetközi szerződéseinek, a vállalatok, intézmények és szervezetek más államok vállalataival, intézményeivel és szervezeteivel kötött egyezményeinek nyelve az államnyelv és a másik fél (felek) nyelve, feltéve, hogy maga a nemzetközi szerződés nem ír elő egyebet.

III. Розділ
МОВА ОСВІТИ, НАУКИ, ІНФОРМАТИКИ І КУЛЬТУРИ

Стаття 20. Мова освіти

1. Вільний вибір мови навчання є невід'ємним правом громадян України, яке реалізується в рамках цього Закону, за умови обов'язкового вивчення державної мови в обсязі, достатньому для інтеграції в українське суспільство.

2. Громадянам України гарантується право отримання освіти державною мовою і регіональними мовами або мовами меншин. Це право забезпечується через мережу дошкільних дитячих установ, загальних середніх, позашкільних, професійно-технічних і вищих державних і комунальних навчальних закладів з українською або іншими мовами навчання, яка створюється відповідно до потреб громадян згідно із законодавством України про освіту.

3. Потреба громадян у мові навчання визначається в обов'язковому порядку за

III. fejezet
AZ OKTATÁS, A TUDOMÁNY, AZ INFORMATIKA ÉS A KULTÚRA NYELVE

20. cikk. Az oktatás nyelve

1. Az oktatás nyelvének szabad megválasztása az állampolgárok e törvény kereteiben realizálódó elidegeníthetetlen joga az államnyelv kötelező, oly mértékű elsajátítása mellett, amely elegendő az ukrán társadalomba való integrálódáshoz.

2. Ukrajna állampolgárai számára szavatolt az állam- és a regionális vagy kisebbségi nyelvű oktatás. Ezt a jogot az iskola előtti gyermeknevelő intézmények, az általános középiskolák, az iskolán kívüli, a szakmai-műszaki, valamint a felsőfokú állami, illetve önkormányzati/magán, ukrán, illetve más oktatási nyelvű, tanintézmények hálózatán keresztül biztosítják, melyeket a polgárok igénye szerint hoznak létre Ukrajnának az oktatásról szóló jogszabályainak megfelelően.

3. A polgárok igényelte oktatási nyelvet kötelező hatállyal jelölik ki az oktatás nyelvére vonatkozó benyújtott kérelmek alapján,

заявами про мову навчання, які подаються учнями (для неповнолітніх - батьками або особами, які їх замінюють), студентами при вступі до державних і комунальних навчальних закладів, а також, у разі потреби, у будь -який час протягом навчання.

4. Державні і комунальні навчальні заклади у встановленому порядку створюють окремі класи, групи, в яких навчання ведеться іншою мовою, ніж у навчальному закладі в цілому, за наявності достатньої кількості відповідних заяв про мову навчання від учнів (для неповнолітніх - від батьків або осіб, які їх замінюють), студентів згідно із законодавством України про освіту.

5. З метою підтримання нечисленних мовних груп у встановленому законом порядку встановлюються нормативи формування малокомплектних навчальних закладів, класів, груп і забезпечуються умови для їх функціонування.

6. Мова навчання у приватних навчальних закладах усіх освітніх рівнів визначається засновниками (власниками) цих закладів.

7. В усіх загальних середніх навчальних закладах забезпечується вивчення державної мови і однієї з регіональних мов або мов меншин. Обсяг вивчення регіональних мов або мов меншин визначається місцевими радами відповідно до законодавства про освіту з урахуванням поширеності цих мов на відповідній території.

8. У державних і комунальних загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням регіональними мовами вивчення предметів ведеться регіональними мовами (за винятком української мови і літератури, вивчення яких ведеться українською мовою).

melyeket a tanulók (kiskorúak esetében a szülők vagy az őket helyettesítő személyek), a diákok nyújtanak be felvételkor az állami vagy az önkormányzati/magán tanintézetekbe, valamint, ha ez szükséges, az oktatási folyamat bármely szakaszában.

4. Abban az esetben, mikor Ukrajnának az oktatásról szóló jogszabályainak megfelelő rendben elegendő számú vonatkozó kérvény gyűlt össze a tanulóktól (kiskorúak esetében a szülőktől vagy az őket helyettesítő személyektől), diákoktól az oktatás nyelvét illetően, az állami és az önkormányzati/magán tanintézetekben a megszabott rendben külön osztályokat, csoportokat szerveznek, melyekben az intézmény oktatási nyelvétől eltérő nyelven folyik az oktatás.

5. A kis számú nyelvi csoportok támogatása céljából, a törvény megszabta rendben, megállapításra kerülnek az alacsony létszámú iskolák, osztályok, csoportok létrehozásának normatívái, és biztosítják ezen intézmények működési feltételeit.

6. A bármilyen szintű magán oktatási intézményekben az oktatás nyelvét az adott tanintézmény alapítója (alapítói) jelöli ki.

7. Minden általános középfokú tanintézetben biztosítják az államnyelv és egy regionális vagy kisebbségi nyelv oktatását. A regionális vagy kisebbségi nyelv oktatásának mértékét a helyi tanácsok szabják meg az oktatásról szóló jogszabályoknak megfelelően az adott nyelvnek, az adott földrajzi körzetben való elterjedtségének figyelembevételével.

8. A regionális oktatási nyelvű állami és az önkormányzati/magán tanintézetekben a tantárgyakat regionális nyelven oktatják (kivéve az ukrán nyelvet és irodalmat, melyek oktatása ukrán nyelven folyik).

9. A tudás minőségének külső értékelése céljából létrehozott tesztek államnyelven készülnek. A személy kérelmére e teszteket

9. Тести для зовнішнього оцінювання якості освіти укладаються державною мовою. За бажанням особи тести надаються у перекладі на регіональну мову або мову меншин (за винятком тесту з української мови і літератури).

10. Співбесіда або інші форми контролю, якщо такі передбачені при вступі у навчальний заклад, проводяться державною мовою або мовою, якою здійснюється навчання у цьому закладі, за бажанням абітурієнта.

11. Держава забезпечує підготовку педагогічних кадрів для навчальних закладів з навчанням регіональними мовами або мовами меншин, здійснює методичне забезпечення такої підготовки.

12. Навчальні заклади можуть створювати класи, групи з навчанням іноземними мовами.

Стаття 21. Мова у сфері науки

Громадянам України гарантується право вільного використання у сфері наукової діяльності державної, регіональних мов або мов меншин, інших мов. Держава сприяє створенню відповідної мовної інфраструктури, що включає можливість використовувати у науковій діяльності державну, регіональні мови або мови меншин, інші мови, у тому числі іноземні, читати цими мовами наукову літературу, проводити наукові заходи, публікувати результати науково-дослідних робіт і наукові видання, здійснювати інші подібні дії. Результати науково-дослідних робіт оформляються державною, регіональною мовою або мовою меншин, іншою мовою - за вибором виконавців робіт.

У періодичних наукових виданнях, які публікуються державною мовою, виклад окремих положень наукових результатів подається регіональними мовами або

regionális vagy kisebbségi nyelvre lefordítva alkalmazzák (kivéve az ukrán nyelv és irodalom teszteket).

10. Az elbeszélgetés és az ellenőrzés egyéb formái, ha a felvételi az adott tanintézetbe feltételül szab ilyeneket, ukrán nyelven vagy az adott tanintézet oktatási nyelvén folynak a felvételiző választása szerint.

11. Az állam biztosítja a pedagógusok felkészítését a regionális vagy kisebbségi oktatási nyelvű tanintézetekbe és módszertanilag is ellátja az ilyen felkészítést.

12. A tanintézetek létrehozhatnak olyan osztályokat, csoportokat is, melyekben idegen nyelven folyik az oktatás.

21. cikk. A tudomány nyelve

A tudományos tevékenység területén Ukrajna polgárai számára garantált az államnyelv, a regionális vagy kisebbségi nyelvek, más nyelvek szabad használatának joga. Az állam elősegíti megfelelő nyelvi infrastruktúra létrehozását, amely magában foglalja annak lehetőségét, hogy a tudományos tevékenységben alkalmazni lehessen az államnyelvet, a regionális vagy kisebbségi nyelveket, valamint más nyelveket, ideértve az idegen nyelveket is, azt, hogy lehessen tudományos irodalmat olvasni ezeken a nyelveken, lehessen tudományos rendezvényeket tartani, tudományos kutatómunkák eredményeit publikálni, kiadványokat megjelentetni, és más hasonló tevékenységet folytatni. A tudományos kutatómunkák eredményeit államnyelven, regionális vagy kisebbségi nyelven, esetleg más nyelven adják közre a munkát végzők választása szerint.

Az államnyelven megjelenő tudományos folyóiratokban a tudományos eredmények

мовами меншин, іншими мовами. У періодичних наукових виданнях, які публікуються регіональними мовами або мовами меншин, іншими мовами, виклад основних наукових результатів подається державною мовою.

Стаття 22. Мова у сфері інформатики

1. Основними мовами інформатики в Україні є українська, російська та англійська мови. Комп'ютерні системи та їх програмне забезпечення, що використовуються органами державної влади і органами місцевого самоврядування, державними підприємствами, установами та організаціями, повинні забезпечуватися можливістю обробляти україномовні, російськомовні та англомовні тексти. У державних комп'ютерних системах та їх програмному забезпеченні можуть вільно використовуватися інші мови.

2. Мова приватних комп'ютерних систем та їх програмного забезпечення визначається власниками цих систем.

Стаття 23. Мова у сфері культури

1. Держава, підкреслюючи важливість міжкультурного діалогу і багатомовності, дбає про розвиток україномовних форм культурного життя, гарантує вільне використання регіональних мов або мов меншин у сфері культури, невтручання у творчу діяльність діячів культури і забезпечує реалізацію прав і культурних інтересів усіх мовних груп в Україні.

2. З метою широкого ознайомлення громадян України з досягненнями культури інших народів світу в Україні забезпечуються переклади і видання художньої, політичної, наукової та іншої літератури українською мовою, регіональними мовами або мовами меншин, іншими мовами.

egyes tételeit regionális vagy kisebbségi nyelveken, illetve más nyelveken kell megjeleníteni. A regionális vagy kisebbségi nyelveken, vagy más nyelveken megjelenő folyóiratokban az alapvető tudományos eredmények összefoglalását államnyelven kell megjeleníteni.

22. cikk. Az informatika nyelve

1. Ukrajnában az informatika alapvető nyelvei az ukrán, az orosz és az angol.

Az állami szervek és az önkormányzatok szervei, az állami vállalatok, intézmények és szervezetek által alkalmazott számítógépes rendszerek és ezek programellátottságának biztosítania kell ukrán nyelvű, orosz nyelvű és angol nyelvű szövegek feldolgozásának lehetőségét. Az állami számítógépes rendszerekben és programellátottságukban szabadon alkalmazhatók más nyelvek is.

2. A magán számítógépes rendszerek és programellátottságuk nyelvét e rendszerek tulajdonosai határozzák meg.

23. cikk. A kultúra nyelve

1. Az állam, hangsúlyozva a kultúrák közötti dialógus és a többnyelvűség fontosságát, gondoskodik a kulturális élet ukrán nyelvű formáinak a fejlődéséről, garantálja a regionális vagy kisebbségi nyelvek szabad használatát a kulturális életben, azt, hogy nem avatkozik be a kulturális szféra szereplőinek alkotó tevékenységébe és biztosítja minden nyelvcsoport jogainak és kulturális érdekeinek megvalósítását Ukrajnában.

2. A célból, hogy Ukrajna polgárai széles körben megismerhessék a világ más népeinek kulturális értékeit, Ukrajnában biztosítva van a szépirodalom, a politikai, a tudományos és egyéb irodalom ukrán nyelvű, regionális vagy kisebbségi nyelvű, valamint más nyelvű fordítása és kiadása.

3. Оголошення і супровід (конферанс) концертів, інших культурних заходів, що проводять особи, які належать до різних мовних груп, виступів зарубіжних митців можуть здійснюватися державною мовою, регіональними мовами або мовами меншин, іншими мовами на вибір організаторів заходу.

4. Виготовлення копій фільмів іноземного виробництва, які розповсюджуються для показу в кінотеатрах, публічному комерційному відео і домашньому відео в Україні, здійснюється мовою оригіналу або із дублюванням або озвученням чи субтитруванням державною мовою, або регіональними мовами, або мовами меншин на замовлення дистриб'юторів і прокатників з урахуванням мовних потреб споживачів.

IV. Розділ
МОВА У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЇ І ЗВ'ЯЗКУ

Стаття 24. Мова засобів масової інформації і видавництв

1. Кожному гарантується право споживати інформаційну продукцію засобів масової інформації будь-якою мовою. Це право з поважанням принципу незалежності і самостійності засобів масової інформації забезпечується створенням умов для розповсюдження інформації різними мовами і вільного вибору мови її споживання. Держава сприяє виданню і розповсюдженню аудіо- та аудіовізуальних творів, друкованих видань державною мовою, регіональними мовами або мовами меншин.

2. Офіційна інформація про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування поширюється державною мовою, а у межах території, на якій поширена регіональна мова

3. A koncertek és más kulturális rendezvények, melyeket különböző nyelvcsoportokhoz tartozó személyek tartanak, a külföldi művészek fellépéseinek hirdetése, felkonferálása, a rendezvény szervezőinek választása szerint, államnyelven, regionális vagy kisebbségi nyelveken, esetleg más nyelveken történhet.

4. A filmszínházakban való vetítés, nyilvános kereskedelmi forgalomba hozás, illetve házi videó céljából külföldi filmekről másolatok, a terjesztők és bérbeadók megrendelése szerint, eredeti nyelven vagy államnyelven, regionális vagy kisebbségi nyelveken, hangaláfestéssel vagy szinkronnal, vagy feliratozva, a fogyasztók nyelvi szükségleteit figyelembe véve készülnek.

IV. fejezet
AZ INFORMÁCIÓ ÉS A HÍRKÖZLÉS NYELVE

24. cikk. A tömegkommunikációs eszközök és a kiadók nyelve

1. Mindenki számára biztosított a tömegkommunikációs eszközök információs termékeihez bármilyen nyelven való hozzáférés joga. A tömegkommunikációs eszközök függetlensége és önállósága elvének figyelembevételével ezt a jogot úgy biztosítják, hogy megteremtik a feltételeket a többnyelvű műsorszóráshoz és a nyelv szabad megválasztásához. Az állam elősegíti az audio- és az audiovizuális alkotások, a nyomtatott kiadványok kiadását államnyelven, regionális vagy kisebbségi nyelveken.

2. Az állami szervek és a helyi önkormányzati szervek működéséről szóló hivatalos információkat államnyelven közlik, azoknak a földrajzi körzeteknek a határain belül, melyekre a jelen törvény 7. cikk harmadik bekezdése feltételeinek megfelelően a regioná-

(мови), що відповідає умовам частини третьої статті 8 цього Закону, - також цією регіональною мовою (мовами). У разі поширення офіційної інформації мовою, яка відрізняється від державної, поширювач повинен забезпечити автентичний переклад з мови, на якій поширюється ця інформація, на державну мову.

3. Телерадіоорганізації України можуть на власний розсуд вести мовлення державною мовою, регіональними мовами або мовами меншин, мовами міжнародного спілкування та іншими мовами - як однією, так і кількома мовами. Обсяги загальнодержавного, регіонального і місцевого мовлення державною мовою, регіональними мовами або мовами меншин мають відповідати чисельності мовних груп і визначаються самими мовниками.

4. Трансляція аудіовізуальних творів здійснюється мовою оригіналу або із дублюванням, озвученням чи субтитруванням державною мовою, регіональними мовами або мовами меншин на розсуд телерадіоорганізацій. За наявності технічних можливостей телерадіоорганізації здійснюють трансляцію аудіовізуальних творів кількома мовами із забезпеченням вільного вибору споживачами мови цих творів.

5. Держава гарантує свободу прямого прийому радіо- і телепередач із сусідніх країн, які транслюються такими самими або схожими до державної мови або до регіональних мов і мов меншин України мовами, і не перешкоджає ретрансляції радіо- і телепередач із сусідніх країн, які випускаються в ефір такими мовами, а також забезпечує свободу виявлення поглядів і вільне поширення інформації друкованих засобів інформації такими мовами. Здійснення зазначених свобод може мати обмеження, які встановлені законом.

lis nyelv (nyelvek) kiterjed, ezen a regionális nyelven (nyelveken) is közzéteszik. Nem államnyelven történő hivatalos információ terjesztése esetén, a terjesztő köteles biztosítani ezen információnak a terjesztési nyelvről államnyelvre való autentikus fordítását.

3. Ukrajna rádió- és televízió szervezetei saját belátásuk szerint műsorszórásukat végezhetik államnyelven, regionális vagy kisebbségi nyelveken, a nemzetközi kapcsolattartás nyelvein és más nyelveken – így egy vagy több nyelven is. Az államnyelven, regionális vagy kisebbségi nyelveken történő országos, regionális vagy helyi műsorszórás terjedelmének meg kell felelnie a nyelvi csoportok létszámának, és ezt maguk a műsorkészítők szabják meg.

4. Az audiovizuális alkotások sugárzása, a rádió- és televízió szervezetek belátása szerint eredeti nyelven vagy államnyelven, regionális vagy kisebbségi nyelveken, hangaláfestéssel vagy szinkronnal, vagy államnyelven feliratozva történik. Műszaki lehetőségek esetén az audiovizuális alkotásokat több nyelven is közvetíthetik, biztosítva az alkotások fogyasztói számára a szabad választás lehetőségét.

5. Az állam garantálja a rádió- és televízióadások szabad közvetlen vételét a szomszédos országokból, melyeket ugyanazon vagy az államnyelvhez hasonló nyelven, vagy Ukrajna regionális, vagy a nemzeti kisebbségek nyelvein sugároznak, és nem gátolja a rádió- és televízióadások átvételét a szomszédos országokból, amelyek az éterbe ilyen nyelven sugároznak, valamint biztosítja a véleménynyilvánítás szabadságát és a szabad információterjesztést nyom-tatott termékek útján ezeken a nyelveken. A jelzett szabadságok megvalósulása törvényben korlátozható.

6. A nyomtatott tömegtájékoztatási eszközök nyelvét az őket alapítók határozzák meg az alapító okiratoknak megfelelően.

6. Мова друкованих засобів масової інформації визначається їх засновниками відповідно до установчих документів.

7. Друкована продукція службового та ужиткового користування (бланки, форми, квитанції, квитки тощо), що розповсюджується органами державної влади і органами місцевого самоврядування, державними підприємствами, установами та організаціями, видається державною мовою. У межах території, на якій поширена регіональна мова (мови), що відповідає умовам частини третьої статті 8 цього Закону, за рішенням місцевої ради така продукція може видаватися і цією регіональною мовою (мовами). У видавництві друкованої продукції ужиткового користування, що розповсюджується приватними підприємствами, установами, організаціями, приватними підприємцями, громадянами, вільно використовуються державна мова, регіональні мови або мови меншин та інші мови.

Стаття 25. Мова у сфері поштового зв'язку і телекомунікацій

1. У сфері надання послуг поштового зв'язку і телекомунікацій в Україні вживаються державна мова, регіональні мови або мови меншин.

2. Адреси відправника та одержувача поштових відправлень, телеграм, що пересилаються в межах України, мають виконуватися державною мовою. Текст телеграми може бути написаний будь-якою мовою з використанням літер кирилиці або латинської абетки.

3. Міжнародні поштові відправлення і повідомлення, які передаються через телекомунікаційні мережі загального користування, обробляються з використанням мов, передбачених міжнародними договорами України.

Стаття 26. Мова реклами і маркування

7. A szolgálati és közhasználatú nyomtatott termékeket (űrlapokat, nyomtatványokat, elismervényeket, jegyeket stb.), melyeket az állami szervek és az önkormányzatok szervei, az állami vállalatok, intézmények és szervezetek terjesztenek, államnyelven adják ki. Azoknak a földrajzi körzeteknek a határain belül, melyekre a jelen törvény 7. cikk harmadik bekezdése feltételeinek megfelelően a regionális nyelv (nyelvek) kiterjed, a helyi tanács határozata alapján, a nevezett termékeket az adott regionális nyelven (nyelveken) is kiadhatják. A magánvállalatok, intézmények és szervezetek, magánvállalkozók, polgárok által terjesztett közhasználatú nyomtatott termékek kiadványaiban szabadon alkalmazhatják az államnyelvet, a regionális nyelveket vagy a kisebbségi nyelveket és más nyelveket.

25. cikk. A posta és a telekommunikáció nyelve

1. Ukrajnában a postai szolgáltatásokban a telekommunikációban az államnyelv, a regionális vagy a kisebbségi nyelvek vannak használatban.

2. Az Ukrajna területén belül küldött postai küldemények, táviratok címzettjét és feladóját államnyelven kell feltüntetni. A távirat szövege bármilyen nyelven írható a cirill vagy a latin ábécé betűivel.

3. A nemzetközi postai küldemények és értesítések, ha azokat az általánosan használatos telekommunikációs hálózaton továbbítják, Ukrajna nemzetközi szerződéseiben előírt nyelvek felhasználásával kerülnek feldolgozásra.

26. cikk. A reklám és az árumarkírozás nyelve

товарів

1. Рекламні оголошення, повідомлення та інші форми аудіо- і візуальної рекламної продукції виконуються державною мовою або іншою мовою на вибір рекламодавця.

2. Знаки для товарів і послуг наводяться у рекламі у тому вигляді, в якому їм надана правова охорона в Україні відповідно до закону.

3. Маркування товарів, інструкції про їх застосування тощо виконуються державною мовою і регіональною мовою або мовою меншини. За рішенням виробників товарів поруч із текстом, викладеним державною мовою, може розміщуватися його переклад іншими мовами. Маркування товарів для експорту виконується будь-якими мовами.

1. A reklámhirdetmények, szórólapok és az audiovizuális reklámtermékek egyéb formái államnyelven vagy a reklámozó választása szerint más nyelven készülnek.

2. Az áruvédjegyek és szolgáltatások a reklámban olyan formában jelennek meg, ahogyan a jogvédelmet kapják Ukrajnában a törvénynek megfelelően.

3. Az áru markírozása, használati utasításának stb. szövege államnyelven és regionális vagy kisebbségi nyelveken történik. Az árutermelő határozatára az államnyelvű szöveg mellett e szöveg más nyelvű fordítása is elhelyezhető. Az exportra szánt áru markírozása bármely nyelven végezhető.

V. Розділ
МОВИ ТОПОНІМІВ ТА ІМЕН ГРОМАДЯН

Стаття 27. Мова топонімів

1. Топоніми (географічні назви) - назви адміністративно-територіальних одиниць, залізничних станцій, вулиць, майданів тощо - утворюються і подаються державною мовою. У межах території, на якій поширена регіональна мова або мова меншини, що відповідає умовам частини третьої статті 8 цього Закону, поруч із топонімом державною мовою відтворюється його відповідник цією регіональною мовою (мовами). У разі потреби наводиться латиноалфавітний відповідник (транслітерація) топоніма, поданого державною мовою.

2. Відтворення українських топонімів регіональною мовою або мовою меншини (мовами) здійснюється відповідно до традицій мови відтворення. Їх

V. fejezet
A FÖLDRAJZI MEGNEVEZÉSEK ÉS A POLGÁROK NEVÉNEK NYELVE

27. cikk. A földrajzi megnevezések nyelve

1. A földrajzi megnevezéseket (toponímiák) – a közigazgatási-területi egységek, a vasútállomások, az utcák, a terek stb. neveit államnyelven alkotják meg és teszik közzé. Azoknak a földrajzi körzeteknek a határain belül, melyekre a jelen törvény 7. cikk harmadik bekezdése feltételeinek megfelelően a regionális nyelv (nyelvek) kiterjed, e megnevezés megfelelő változata az államnyelv mellett ezen a regionális nyelven (nyelveken) is megjelenítésre kerül. Szükség esetén, az államnyelvű megnevezés latin betűs megfelelőjét (transz-li-te-rációját) tüntetik fel.

2. Az ukrán megnevezések regionális vagy kisebbségi nyelven való megjelenítése a megjelenítés nyelvének hagyományai szerint történik. Ezek más nyelveken való megjelenítése az államnyelvből való transzkripcióval történik.

відтворення іншими мовами здійснюється у транскрипції з державної мови.

3. Топоніми із-за меж України подаються державною мовою у транскрипції з мови оригіналу.

4. Картографічні видання, призначені для використання в Україні, готуються і видаються українською мовою.

Стаття 28. Мова імен громадян України

1. Імена громадян України подаються державною мовою відповідно до українського правопису.

2. Регіональними та іншими мовами імена громадян України подаються відповідно до встановлених нормативів.

3. Кожен громадянин України має право використовувати своє прізвище та ім'я (по батькові) рідною мовою згідно із традиціями цієї мови, а також право на їх офіційне визнання. При використанні цього права запис прізвища та імені (по батькові) в паспорті громадянина України, паспорті громадянина України для виїзду за кордон та інших офіційних документах виконується у транскрипції з української, російської або іншої мови за вибором громадянина.

4. Запис прізвища та імені (по батькові) в паспортах та інших офіційних документах здійснюється із попереднім схваленням власника.

5. Кожен громадянин України має право на виправлення помилкового запису свого прізвища та імені (по батькові) в паспортах та інших офіційних документах, у тому числі внаслідок порушення вимог частин третьої та четвертої цієї статті.

3. Az Ukrajna határain kívüli földrajzi megnevezések államnyelven kerülnek feltüntetésre az eredeti nyelvből való transzkripciójával.

4. Az Ukrajnában történő alkalmazásra szánt térképészeti kiadványokat ukrán nyelven készítik és adják ki.

28. cikk. Ukrajna polgárai neveinek nyelve

1. Az ukrán állampolgá-rok neve, az ukrán helyesírásnak megfelelően, államnyelven kerül alkalmazásra.

2. Regionális és más nyelveken az ukrán állampolgárok neve a meghatározott normáknak megfelelően kerül alkalmazásra.

3. Minden ukrán állampolgárnak joga van saját család- és utónevét (apai utónevét) anyanyelvén, az adott nyelv hagyományainak megfelelően használni, valamint jogosult ezek hivatalos elismerésére. E jog alkalmazása során, az állampolgár család- és utónevének (apai utónevének) megjelenítése az ukrán személyazonossági igazolványában, ukrán útlevelében és egyéb hivatalos igazolványában, a polgár választása szerint, az ukrán, az orosz, vagy más nyelvből való transzkripcióval történik.

4. A család- és utónév (apai utónév) a személyazonossági igazolványban, útlevélben és egyéb hivatalos igazolványban való beírása a tulajdonos előzetes jóváhagyásával történik.

5. Ukrajna minden állampolgárának joga van ahhoz, hogy kijavítsák család- és utónevét (apai utónevét) a személyazonossági igazolványban, útlevelében és egyéb hivatalos igazolványában, ha azt hibásan írták be, ideértve azt az esetet is, amikor jelen cikk harmadik és negyedik pontja követelményeinek megsértése következtében keletkezett a hiba.

VI. Розділ
МОВА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА ІНШИХ ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ

Стаття 29. Мова Збройних Сил України та інших військових формувань

Мовою статутів, документації, діловодства, команд та іншого статутного спілкування у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, створених відповідно до законодавства України, є державна мова.

VI. fejezet
UKRAJNA FEGYVERES ERŐINEK ÉS MÁS FEGYVERES TESTÜLETEINEK NYELVE

29. cikk. Ukrajna fegyveres erőinek és más katonai testületeinek nyelve

Ukrajna fegyveres erőinek és Ukrajna jogszabályainak megfelelően létrehozott más katonai testületek szolgálati szabályzatának, okmányainak, ügyvezetésének, parancsainak és egyéb szabályzati kommunikációjának nyelve az államnyelv.

VII. Розділ
СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КУЛЬТУРИ ЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ

Стаття 30. Сприяння розвитку української мови і культури за межами України

Держава відповідно до міжнародних норм і міждержавних угод сприяє розвитку української мови і культури за кордоном, задоволенню національно-культурних потреб закордонних українців, надає згідно з нормами міжнародного права всебічну допомогу, за їх бажанням, освітнім школам, науковим установам, національно-культурним товариствам українців, громадянам українського походження, які проживають у зарубіжних країнах, у вивченні української мови та проведенні наукових досліджень з українознавства, сприяє навчанню громадян українського походження в навчальних закладах України.

VII. Fejezet
AZ UKRÁN NYELV ÉS KULTÚRA FEJLŐDÉSÉNEK ELŐSEGÍTÉSE UKRAJNA HATÁRAIN KÍVÜL

30. cikk. Az ukrán nyelv és kultúra fejlődésének elősegítése Ukrajna határain kívül

Az állam a nemzetközi normáknak és államközi szerződéseinek megfelelően elősegíti az ukrán nyelv és kultúra fejlődését külföldön, a határon túli ukránok nemzeti-kulturális szükségleteinek kielégítését.

A nemzetközi jog normáinak megfelelően, az érdekeltek kérésére, sokoldalú támogatásban részesíti az oktatási és tudományos intézményeket, az ukránok nemzeti-kulturális szervezeteit, a külországokban élő ukrán származású állampolgárokat az ukrán nyelv elsajátításában és a tudományos ukrainisztikai kutatásokban, elősegíti az ukrán származású állampolgárok tanulását Ukrajna tanintézeteiben.

VIII. Розділ ВИКОНАННЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ "ПРО ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ"

Стаття 31. Виконання цього Закону

1. Організація виконання Закону України "Про засади державної мовної політики" покладається на Кабінет Міністрів України, центральні і місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, керівників об'єднань громадян, підприємств, установ та організацій в межах їх компетенції.

2. Контроль за виконанням цього Закону здійснюють Верховна Рада України у формі парламентського контролю, а також інші органи державної влади і органи місцевого самоврядування, уповноважені на це законодавством України.

3. Органи судової влади забезпечують судовий захист виконання цього Закону.

VIII. Fejezet „AZ ÁLLAMI NYELVPOLITIKA ALAPJAIRÓL” SZÓLÓ UKRÁN TÖRVÉNY VÉGREHAJTÁSA

31. cikk. E törvény végrehajtása

1. „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló ukrán törvény végrehajtásának a megszervezése Ukrajna kormányának, a központi és a helyi végrehajtó hatalmi szervek, a helyi önkormányzati szervek, a polgári egyesületek, a vállalatok, intézmények és szervezetek vezetőinek a feladata illetékességi körük szerint.

2. E törvény végrehajtásának a felügyeletét Ukrajna Legfelső Tanácsa parlamenti ellenőrzés formájában, valamint más, az Ukrajna jogszabályai által erre felhatalmazott államhatalmi és helyi önkormányzati szervek végzik.

3. E törvény teljesítésének bírói védelmét a bírósági hatalom szervei látják el.

IX.Розділ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ "ПРО ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ"

Стаття 32. Відповідальність за порушення Закону України "Про засади державної мовної політики"

Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їхні посадові і службові особи, громадяни, винні у порушенні Закону України "Про засади державної мовної політики", несуть адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до законодавства України.

IX. Fejezet FELELŐSSÉGVISELÉS „AZ ÁLLAMI NYELVPOLITIKA ALAPJAIRÓL” SZÓLÓ UKRÁN TÖRVÉNY MEGSÉRTÉSÉÉRT

32. cikk. Felelősségviselés „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló ukrán törvény megsértéséért

Az államhatalmi szervek, a helyi önkormányzati szervek, ezek tisztségviselői és hivatali személyei, a polgárok, akik megsértik „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló ukrán törvényt, Ukrajna jogszabályai szerint közigazgatási vagy büntetőjogi felelősséget viselnek.

X.Розділ
ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування. Опублікування Закону забезпечується державною мовою, регіональними мовами або мовами меншин, іншими мовами.

2. З дня набрання чинності цим Законом втрачають чинність:

Закон Української РСР "Про мови в Українській РСР" (Відомості Верховної Ради Української РСР, 1989 р., № 45, ст. 631; Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 13, ст. 85; 2003 р., № 24, ст. 159);

Постанова Верховної Ради Української РСР "Про порядок введення в дію Закону Української РСР "Про мови в Українській РСР" (Відомості Верховної Ради Української РСР, 1989 р., № 45, ст. 632).

3. До приведення у відповідність із цим Законом чинні нормативно-правові акти застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

4. Кабінету Міністрів України:

у тримісячний термін забезпечити приведення своїх нормативно-правових актів і нормативно-правових актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у відповідність із цим Законом;

вжити заходів до того, щоб відповідні органи влади, організації і установи, їх посадові та службові особи, усі громадяни були поінформовані про права та обов'язки, визначені цим Законом;

доручити спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади у галузі статистики, його територіальним органам у тримісячний термін забезпечити відповідні місцеві ради даними Всеукраїнського перепису

X. Fejezet
ZÁRÓRENDEL-KEZÉSEK

1. Ez a törvény kihirdetésének napján lép életbe. E törvényt államnyelven, regionális vagy kisebbségi nyelveken és más nyelveken közzé teszik.

2. E törvény életbe lépésének napjától érvényüket vesztik:

Az Ukrán SZSZK Törvénye „A nyelvekről az Ukrán SZSZK-ban” (A Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1989., Nr 45., 631. cikk; 1995., Nr 13., 85. cikk; 2003. Nr 24., 159. cikk);

Az Ukrán SZSZK Legfelső Tanácsának Rendelete „Az Ukrán SZSZK „A nyelvekről az Ukrán SZSZK-ban” szóló törvénye életbe lépésének rendjéről” (A Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1989., Nr 45., 632. cikk);

3. Az érvényes jogszabályok, mind azon ideig, amíg nem lesznek jelen törvénynek megfelelően módosítva, kizárólag azokban a részeikben alkalmazandók, melyek nem ellentétesek jelen törvénnyel.

4. Ukrajna Miniszteri Kabinetjének:

háromhavi határidőn belül biztosítani saját normaértékű jogszabályainak, valamint a minisztériumok és a központi végrehajtó hatalom egyéb szervei normaértékű jogszabályainak jelen törvénynek való megfelelését;

intézkedéseket foganatosítani annak érdekében, hogy az érintett hatalmi szervek, szervezetek és intézmények, ezek tisztségviselői és hivatali személyei, a polgárok tájékoztatva legyenek jelen törvényben foglalt jogokról és kötelezettségekről;

utasítani a központi végrehajtó hatalom speciálisan megbízott központi statisztikai szervét és annak területi szerveit, hogy három hónap leforgása alatt, a jelen törvény 7. cikk harmadik pontjának megfelelően lássa

населення про мовний склад населення адміністративно-територіальних одиниць відповідно до частини третьої статті 7 цього Закону.

5. Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення у тримісячний термін забезпечити приведення раніше виданих телерадіоорганізаціям ліцензій на мовлення до вимог цього Закону без додаткових витрат для ліцензіатів.

XI. Розділ ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Внести зміни до законів України:

1) у Законі України "Про освіту" (Відомості Верховної Ради Української РСР, 1991 р., № 34, ст. 451):

статтю 7 викласти в новій редакції:

"Стаття 7. Мова освіти

Мова освіти визначається статтею 20 Закону України "Про засади державної мовної політики";

у статті 18:

частину першу після слів "відповідно до" доповнити словами "потреби громадян у мові навчання";

частину четверту доповнити абзацом першим в такій редакції:

"Потреба у державних і комунальних навчальних закладах усіх освітніх рівнів з різними мовами навчання визначається в обов'язковому порядку за заявами про мову навчання, які надаються учнями (для неповнолітніх - батьками або особами, які їх замінюють), студентами при вступі до навчальних закладів, а також, у разі потреби, у будь-який час періоду навчання".

У зв'язку з цим абзаци перший, другий, третій, четвертий вважати відповідно

el az illetékes helyi tanácsokat az országos népszámlálásnak a közigazgatási területi egységek lakossága nyelvi összetételére vonatkozó adataival;

5. Ukrajna televíziós és rádiós kérdésekben illetékes nemzeti tanácsa biztosítsa három hó leforgása alatt a korábban televízió és rádió szervezeteknek kiadott műsorszórási licencek összehangolását a jelen törvény követelményeivel a licencesekre nézve pótlólagos kiadásoktól mentesen.

XI. Fejezet ÁTMENETI RENDELKEZÉSEK

1. Módosítani Ukrajna törvényeit:

1) Ukrajna törvényében „Az oktatásról” (A Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1991., Nr. 34., 451. cikk);

a 7. cikket az alábbira módosítani:

„7. cikk. Az oktatás nyelve

Az oktatás nyelvét „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 20. cikke állapítja meg”;

a 18. cikk

első részében a „-nak megfelelően” szavak után kiegészíteni „a polgárok igényeinek megfelelően az oktatás nyelvét illetően”szavakkal;

A negyedik részt kiegészíteni egy első bekezdéssel a következő megfogalmazásban:

„Az oktatás minden szintjén, a különböző tanítási nyelvű állami és önkormányzati tanintézetek szükségességét kötelezően az oktatás nyelvére vonatkozó benyújtott kérelmek alapján határozzák meg, melyeket a tanulók (kiskorúak esetében a szülők vagy az őket helyettesítő személyek), a diákok nyújtanak be felvételükkor a tanintézetekbe, valamint, ha ez szükséges, az oktatási folyamat bármely szakaszában.

Ezzel kapcsolatban az első, a második, a

абзацами другим, третім, четвертим, п'ятим;

у статті 35 частину першу після слів "визначеного суспільними" доповнити словом "мовними";

у статті 59 абзац третій частини третьої після слів "шанобливе ставлення до державної" доповнити словами "мови, регіональних мов або мов меншин, інших мов";

2) у Законі України "Про дошкільну освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 49, ст. 259):

у статті 7 абзац третій після слова "державної" доповнити словами "мови, регіональних мов або мов меншин";

статтю 10 викласти в новій редакції:

"Стаття 10. Мова у дошкільній освіті

Мова у дошкільній освіті визначається статтею 20 Закону України "Про засади державної мовної політики";

у статті 36 абзац шостий частини другої після слова "державної" доповнити словами "мови, регіональних мов або мов меншин";

3) у Законі України "Про загальну середню освіту" (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 28, ст. 230):

у статті 5 абзац сьомий після слова "державної" доповнити словами "мови, регіональних мов або мов меншин";

статтю 7 викласти в новій редакції:

"Стаття 7. Мова навчання і виховання у загальноосвітніх навчальних закладах

Мова навчання і виховання у загальноосвітніх навчальних закладах визначається статтею 20 Закону України "Про засади державної мовної політики";

у статті 29 абзац четвертий частини другої після слова "державної" доповнити словами "регіональних мов або мов меншин";

harmadik, a negyedik bekezdés megfelelőképp második, harmadik, negyedik, ötödik bekezdésnek tekintendő;

a 35. cikk első részét „a társadalom által kijelölt” szavak után kiegészíteni a „nyelvi” szóval;

az 52. cikk harmadik részét „az államnyelv iránti tisztelet” kifejezést kiegészíteni a „nyelvek, regionális vagy kisebbségi nyelvek és egyéb nyelvek” szavakkal;

2) Ukrajna törvényében „Az iskola előtti oktatásról” (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 2001., Nr. 49., 259. cikk);

7. cikk harmadik bekezdésében az „állami” szó után kiegészíteni „nyelvek, regionális vagy kisebbségi nyel-vek” szavakkal;

a 10. cikket újra fogalmazni:

10. cikk. Az iskola előtti oktatás nyelve

Az iskola előtti oktatás nyelvét „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 20. cikke állapítja meg;

a 36. cikk hatodik részének második bekezdését az „állami” szó után kiegészíteni a „nyelv, regionális vagy kisebbségi nyelvek” szavakkal;

3) Ukrajna törvényében „Az általános középiskolai oktatásról” (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1999., Nr. 28., 230. cikk);

az 5. cikk hetedik bekezdését az „állami” szó után kiegészíteni a „nyelv, regionális vagy kisebbségi nyelvek” szavakkal;

a 7. cikket újrafogalmazni:

„7. cikk. Az általános középiskolák oktatási és nevelési nyelve

Az általános középiskolák oktatási és nevelési nyelvét „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 20. cikke állapítja meg”;

a 29. cikk negyedik bekezdését az„állami” szó után kiegészíteni a „regionális nyelvek vagy kisebbségi nyelvek” szavakkal;

4) у Законі України "Про позашкільну освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 46, ст. 393) статтю 7 викласти в новій редакції:

"Стаття 7. Мова навчання і виховання у позашкільній освіті

Мова навчання і виховання у позашкільній освіті визначається статтею 20 Закону України "Про засади державної мовної політики";

5) у Законі України "Про вищу освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 20, ст. 134) статтю 5 викласти в новій редакції:

"Стаття 5. Мова навчання у вищих навчальних закладах

Мова навчання у вищих навчальних закладах визначається статтею 20 Закону України "Про засади державної мовної політики";

6) у Цивільному процесуальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 40-41, 42, ст. 492) статтю 7 викласти в новій редакції:

"Стаття 7. Мова цивільного судочинства

Мова цивільного судочинства визначається статтею 14 Закону України "Про засади державної мовної політики";

7) у Господарському процесуальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 6, ст. 56) статтю 3 викласти в новій редакції:

"Стаття 3. Мова господарського судочинства

Мова господарського судочинства визначається статтею 14 Закону України "Про засади державної мовної політики";

8) у Кодексі адміністративного судочинства України (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., № 35-36, 37, ст. 446) статтю 15 викласти в новій

4) Ukrajna törvényében „Az iskolán kívüli oktatásról” (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 2000., Nr 46., 393. cikk) a 7. cikket új megfogalmazásban határozni meg:

7. cikk. „A tanulás és nevelés nyelve az iskolán kívüli oktatásban”

Az iskolán kívüli oktatásban a tanulás és nevelés nyelvét „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 20. cikke állapítja meg;

5). Ukrajna „Felsőoktatásról” szóló törvényében (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 2002., Nr 20., 134. cikk) az 5. cikket új megfogalmazásban határozni meg:

5. cikk. A felsőfokú tanintézmények oktatási nyelve

A felsőfokú tanintézmények oktatási nyelvét „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 20. cikke állapítja meg;

6) Ukrajna Polgári Törvénykönyvében (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 2004., Nr 40 –41., 42. cikk, 492.) a 7. cikket új megfogalmazásban határozni meg:

7. cikk. A polgári bírósági eljárások nyelve

A polgári bírósági eljárások nyelvét „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 14. cikke állapítja meg;

7) Ukrajna Gazdasági Törvénykönyvében (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1992., Nr 6., 56. cikk) a 3. cikket új megfogalmazásban határozni meg:

3. cikk. A gazdasági bíráskodás eljárásának nyelve

A gazdasági bíráskodás eljárásának nyelvét „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 14. cikke állapítja meg;

8) Ukrajna Közigazgatási Eljárási Törvénykönyvében (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 2005., Nr 35–36., 37. cikk, 446.) a 15. cikket új megfogalmazásban meghatározni:

редакції:

"Стаття 15. Мова адміністративного судочинства

Мова адміністративного судочинства визначається статтею 14 Закону України "Про засади державної мовної політики";

{Підпункт 9 пункту 1 розділу XI втратив чинність на підставі Кодексу № 4651-VI від 13.04.2012}

10) у Законі України "Про нотаріат" (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 39, ст. 383) статтю 15 викласти в новій редакції:

"Стаття 15. Мова нотаріального діловодства

Мова нотаріального діловодства визначається статтею 16 Закону України "Про засади державної мовної політики";

11) Закон України "Про адвокатуру" (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 9, ст. 62) доповнити статтею 6а такого змісту:

"Стаття 6а. Мова юридичної допомоги

Мова юридичної допомоги визначається статтею 17 Закону України "Про засади державної мовної політики";

12) у Законі України "Про місцеві державні адміністрації" (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 20-21, ст. 190) у статті 12 частину першу викласти в новій редакції:

"На посади в місцеві державні адміністрації призначаються громадяни України, які мають відповідну освіту і професійну підготовку, володіють державною мовою, регіональними

„15. cikk. A közigazgatási eljárás nyelve

A közigazgatási eljárás nyelvét „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 14. cikke állapítja meg”;

9) Ukrajna Büntetőeljárási Törvénykönyvében (az USZSZK Legfelső Tanácsának Közlönye (BBP) 1961., Nr 2., 15. cikk) a 19. cikket új megfogalmazásban meghatározni:

„19. cikk. A büntetőjogi eljárás nyelve

A büntetőjogi eljárás nyelvét „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 15. cikke állapítja meg”;

10) Ukrajna törvényében „A közjegyzőségről” (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1993., Nr 39., 383. cikk) a 15. cikket új megfogalmazásban határozni meg:

„15. cikk. A közjegyzőségi ügyvitel nyelve

A közjegyzőségi ügyvitel nyelvét „Az államnyelvi politika alapjairól” szóló törvény 16. cikke állapítja meg”;

11) Ukrajna törvénye „Az ügyvédi tevékenységről” (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1993., Nr 9., 62. cikk) a következő tartalmú 6. cikkel egészítendő ki:

„6. cikk. Az ügyvédi jogsegély nyelve

Az ügyvédi jogsegély nyelvét „Az államnyelvi politika alapjairól” szóló törvény 17. cikke állapítja meg”;

12) Ukrajna „A helyi állami közigazgatásról” szóló törvényének (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1999, Nr 20-21.,190. cikk) 12. cikkét új megfogalmazásban határozni meg:

„A helyi állami közigazgatás tisztségeibe olyan ukrán állampolgárokat neveznek ki, akik megfelelő végzettséggel és szakmai felkészültséggel rendelkeznek, beszélik az államnyelvet, a regionális nyelveket vagy kisebbségi nyelveket oly mértékben, amely

мовами або мовами меншин в обсягах, достатніх для виконання службових обов'язків відповідно до вимог статті 11 Закону України "Про засади державної мовної політики";

lehetővé teszi, hogy szolgálati kötelezettségeiket „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 11. cikkelyének követelményei szerint teljesítsék”;

13) у Законі України "Про службу в органах місцевого самоврядування" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 33, ст. 175) у статті 5 частину другу викласти в новій редакції:

13) Ukrajna „A helyi önkormányzati szervekben való szolgálatról” szóló törvényének (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 2001., Nr 33., 175. cikk) 5. cikk második részét új megfogalmazásban határozni meg:

"На посаду можуть бути призначені особи, які мають відповідну освіту і професійну підготовку, володіють державною мовою та регіональними мовами в обсягах, достатніх для виконання службових обов'язків відповідно до вимог статті 11 Закону України "Про засади державної мовної політики";

„Tisztségbe olyan személyeket nevezhetnek ki, akik megfelelő végzettséggel és szakmai felkészültséggel rendelkeznek, beszélik az államnyelvet, a regionális nyelveket oly mértékben, amely lehetővé teszi, hogy szolgálati kötelezettségeiket „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 11. cikkének követelményei szerint teljesítsék”;

14) у Законі України "Про національні меншини в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 36, ст. 529) статтю 8 викласти в новій редакції:

14) Ukrajna „A nemzeti kisebbségekről Ukrajnában” szóló törvényében (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1992., Nr 36., 529. cikk) a 8. cikket új megfogalmazásban határozni meg:

"Стаття 8. Мова роботи, діловодства і документації місцевих органів державної влади і місцевого самоврядування визначається статтею 11 Закону України "Про засади державної мовної політики";

„8. cikk. A helyi államhatalmi szervek és önkormányzatok szerveinek munkanyelvét „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 11. cikke állapítja meg”;

15) у Законі України "Про місцеве самоврядування в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 24, ст. 170):

15) Ukrajna „A helyi önkormányzatokról Ukrajnában” szóló törvényében (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1997., Nr 24., 170. cikk)

у статті 26 пункт 50 частини першої викласти в новій редакції:

a 26. cikk első részének 50. pontját új megfogalmazásban határozni meg:

"50) прийняття рішень щодо виконання положень статей 7, 11, 12, 20, 24 Закону України "Про засади державної мовної політики";

„50) határozatok elfogadása „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 7., 11., 12., 20., 24. cikkének rendelkezései teljesítése vonatkozásában”;

у статті 32 підпункт 1 пункту "б" викласти в новій редакції:

a 32. cikk 1. pontja „b” alpontját új megfogalmazásban határozni meg:

"1) забезпечення в межах наданих повноважень доступності і безоплатності освіти і медичного

„1) az adott területen a meghatározott hatáskörök kereteiben az oktatás és az orvosi ellátás elérhetőségének és térítésmentessé-

обслуговування на відповідній території, можливості отримання освіти державною мовою, а в межах території, на якій поширена регіональна мова, - цією регіональною мовою або мовою меншини згідно з нормами статті 20 Закону України "Про засади державної мовної політики";

16) у Законі України "Про вибори Президента України" (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 14, ст. 81) у статті 59 частину другу:

після слова "текст" доповнити словами "і мову (мови)";

доповнити реченням: "Мова (мови) інформаційного плаката визначається статтею 12 Закону України "Про засади державної мовної політики";

17) у Законі України "Про вибори народних депутатів України" (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 27-28, ст. 366) у статті 67 частину другу:

після слова "текст" доповнити словами "мову (мови)";

доповнити реченням: "Мова (мови) інформаційного плаката визначається статтею 12 Закону України "Про засади державної мовної політики";

18) у Законі України "Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів" (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 30-31, ст. 382):

у статті 24:

пункт 8 частини другої після слова "текст" доповнити словами "і мову (мови)";

пункт 9 частини четвертої після слова "текст" доповнити словами "і мову (мови)";

пункт 9 частини п'ятої після слова "текст" доповнити словами "і мову (мови)";

gének biztosítása az államnyelven történő oktatásban, azon a területen pedig, ahol elterjedt a regionális nyelv, e regionális vagy kisebbségi nyelvű oktatás lehetővé tétele „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 20. cikkében foglalt normáknak megfelelően”;

16) Ukrajna „Ukrajna elnökének megválasztásáról” szóló törvényének (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1999., Nr 14., 81. cikke) 59. cikke második részét:

a „szöveg” szó után kiegészíteni „és nyelvet (nyelveket)” szavakkal;

kiegészíteni a következő mondattal: a „Az információs plakát nyelvét (nyelveit) „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 12. cikke állapítja meg”;

17) Ukrajna „Ukrajna népképviselőinek megválasztásáról” szóló törvénye (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 2004., Nr 27-28., 366. cikk) 67. cikkének második részét:

a „szöveget” szó után kiegészíteni „és nyelvet (nyelveket)” szavakkal;

kiegészíteni a következő mondattal: „Az információs plakát nyelvét (nyelveit) „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 12. cikke állapítja meg”;

18) Ukrajna „A Krím Autonóm Köztársaság Leg-felső Tanácsa, a helyi tanácsok képviselőinek, és a községi, nagyközségi, városi elnökök megválasztásáról” szóló törvénye (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 2004., Nr 30-31., 382. cikk)

24. cikkének:

a második rész 8. pontját, a „szöveget” szó után kiegészíteni „és nyelvet (nyelveket)”szavakkal;

a negyedik rész 9. pontját a „szöveget” szó után kiegészíteni „és nyelvet (nyelveket)” szavakkal;

az ötödik rész 9. pontját a „szöveg” szó után kiegészíteni „és nyelvet (nyelveket)” szavakkal;

у статті 36 пункт 10 частини першої після слів "державною мовою" доповнити словами "а в межах території, на якій поширена регіональна мова або мова меншини, також цією регіональною мовою або мовою меншини";

у статті 52 частину другу:

після слова "текст" доповнити словами "мову (мови)";

доповнити реченням: "Мова (мови) інформаційного плаката визначається статтею 12 Закону України "Про засади державної мовної політики";

у статті 63 частину дев'яту викласти в новій редакції:

"Мова (мови) виборчого бюлетеня визначається статтею 12 Закону України "Про засади державної мовної політики";

{Підпункт 19 пункту 1 розділу XI втратив чинність на підставі Закону № 5475-VI від 06.11.2012}

20) у Законі України "Про органи реєстрації актів громадянського стану" (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 14, ст. 78) статтю 16 викласти в новій редакції:

"Стаття 16. Мова діловодства в органах реєстрації актів громадянського стану

Мова діловодства в органах реєстрації

a 36. cikk első bekezdésének 10. pontját az „államnyelven” szó után kiegészíteni „valamint e regionális vagy kisebbségi nyelven azon földrajzi körzet határain belül, melyre a regionális vagy kisebbségi nyelv kiterjed” szavakkal;

az 52. cikk második részét:

a „szöveget” szó után kiegészíteni „nyelvet (nyelveket)” szavakkal;

kiegészíteni a következő mondattal: a „Az információs plakátok nyelvét (nyelveit) „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 12. cikke állapítja meg”;

a 63. cikk a 9. részét új megfogalmazásban határozni meg:

„A szavazólap nyelvét (nyelveit) „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 12. cikke állapítja meg”;

19) Ukrajna „Az összukrán és a helyi népszavazásról” szóló törvénye 36. cikkének (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1991., Nr 33.,443. cikk)

4. részét: – a „tartalom” szó után kiegészíteni a „nyelv (nyelvek)” szavakkal;

„Az Ukrajna Legfelső Tanácsa által” szavak után kiegészíteni „a helyi tanácsok a szavazólap nyelvéről (nyelveiről) szóló határozatának megfelelően” szavakkal;

az 5. részt új megfogalmazásban határozni meg:

„A szavazólap nyelvét (nyelveit) „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 12. cikke állapítja meg”;

20) Ukrajna „Az anyakönyvi hivatalok szerveiről” szóló törvénye (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1994., Nr 14., 78. cikk) 16. cikkét új megfogalmazásban határozni meg:

„16. cikk. Az ügyintézés nyelve az anyakönyvi hivatalok szerveiben

Az anyakönyvi hivatalok szerveinek ügyintézési nyelvét „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 13. cikke állapítja meg;

актів громадянського стану визначається статтею 13 Закону України "Про засади державної мовної політики";

21) у Законі України "Про культуру" № 2778-VI від 14 грудня 2010 року статтю 5 викласти в новій редакції:

"Стаття 5. Мова у сфері культури

1. Застосування мов у сфері культури гарантується Конституцією України та визначається статтею 23 Закону України "Про засади державної мовної політики";

2. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування державної мови у сфері культури, гарантує вільне використання мов усіх національних меншин України";

22) у Законі України "Про кінематографію" (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 22, ст. 114):

статтю 6 викласти в новій редакції:

"Стаття 6. Мова у галузі кінематографії

Застосування мов у галузі кінематографії здійснюється згідно зі статтею 23 Закону України "Про засади державної мовної політики";

у статті 14 частину другу викласти в новій редакції:

"Розповсюдження іноземних фільмів здійснюється згідно зі статтею 23 Закону України "Про засади державної мовної політики" та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України";

23) у Законі України "Про інформацію" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 48, ст. 650) статтю 11 викласти в новій редакції:

"Стаття 11. Мова інформації

Мова інформації визначається Законом

21) Ukrajna „A kultúráról” szóló törvénye (2010.12.14-i Nr 2778-VI) 5. cikkét új megfogalmazásban határozni meg:

„5. cikk. A kultúra nyelve

1. A nyelvek alkalmazását a kulturális életben Ukrajna Alkotmánya garantálja és „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 23. cikk határozza meg”;

2. Az állam biztosítja az államnyelv sokoldalú fejlődését és alkalmazását a kulturális életben, garantálja Ukrajna minden nemzeti kisebbsége nyelvének szabad használatát.

22) Ukrajna „A filmművészetről” szóló törvénye (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1998., Nr 22., 114. cikk)

6. cikkét új megfogalmazásban határozni meg:

„6. cikk. A nyelvek alkalmazása a filmművészet területén

A nyelvek alkalmazása a filmművészet területén „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 23. cikkében foglaltak szerint történik.”

a 14. cikkben a második részt új megfogalmazásban határozni meg:

„A külföldi filmek „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 23. cikkének és azoknak a nemzetközi szerződéseknek megfelelően kerülnek terjesztésre, melyek kötelező érvényességét az Ukrán Legfelső Tanács jóváhagyta”;

23) Ukrajna „Az infor-matizálásról” szóló törvénye (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1992., Nr 48.,650. cikk) 11. cikkét új megfogalmazásban határozni meg:

„11. cikk. Az információ nyelve

Az információ nyelvét „Az állami nyelvpoliti-

України "Про засади державної мовної політики", міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, іншими законодавчими актами України у сфері інформації";

24) у Законі України "Про телебачення і радіомовлення" (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 10, ст. 43) статтю 10 викласти в новій редакції:

"Стаття 10. Вживання мов в інформаційній діяльності телерадіоорганізацій

Вживання мов в інформаційній діяльності телерадіоорганізацій визначається статтею 24 Закону України "Про засади державної мовної політики";

у статті 24 пункт "ж" частини другої виключити;

у статті 27 пункт "д" частини третьої виключити;

25) у Законі України "Про інформаційні агентства" (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 13, ст. 83) статтю 3 викласти в новій редакції:

"Стаття 3. Мова продукції інформаційних агентств

Інформаційні агентства згідно із законодавством України про мови поширюють свою продукцію державною мовою, російською, іншими регіональними мовами або мовами меншин, а також іншими мовами, дотримуючись загальновизнаних етично -моральних норм слововживання";

26) у Законі України "Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації" (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 49, ст. 299) статтю 4 викласти в новій редакції:

"Стаття 4. Мова поширення інформації про діяльність органів державної влади

ka alapjairól" szóló törvény 23. cikke és azok a nemzetközi szerződések, melyek kötelező érvényességét az Ukrán Legfelső Tanács jóváhagyta, valamint Ukrajna egyéb, az informálással kapcsolatos jogszabályai határozzák meg";

24) Ukrajna „A televíziózásról és rádiózásról" szóló törvénye (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1994., Nr 10., 43. cikk) 10. cikkét új megfogalmazásban határozni meg:

„10. cikk. Nyelvhasználat a televízió- és rádiószervezetek információs tevékenységében

A televízió- és rádiószervezetek tevékenységében a nyelvhasználatot „Az állami nyelvpolitika alapjairól" szóló törvény 24. cikke határozza meg";

törölni a 24. cikk második részének „Ж" pontját;

törölni a 27. cikk harmadik részének „Д" pontját;

25) Ukrajna „Az információs ügynökségekről" szóló törvénye (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1995., Nr 13., 83. cikk) 3. cikkét új megfogalmazásban határozni meg:

„3. cikk. Az információs ügynökségek termékeinek nyelve

Az információs ügynökségek termékeiket Ukrajnának a nyelvről szóló jogszabályainak megfelelően államnyelven, orosz nyelven és egyéb regionális vagy kisebbségi nyelveken, valamint más nyelveken közlik, betartva a szóhasználat általános morális-etikai normáit";

26) Ukrajna „Az államhatalmi és a helyi önkormányzati szervek tevékenységének tömegkommunikációs eszközökkel való ismertetésének rendjéről Ukrajnában" szóló törvénye (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1997., Nr 49., 299. cikk) 4. cikkét új megfogalmazásban határozni meg:

„4. cikk. Az államhatalmi szervek és a helyi önkormányzatok szerveinek tevékenységéről

та органів місцевого самоврядування

Мова поширення інформації про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування визначається статтею 24 Закону України "Про засади державної мовної політики";

27) у Законі України "Про поштовий зв'язок" (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 6, ст. 39) статтю 4 викласти в новій редакції:

"Стаття 4. Мова у сфері надання послуг поштового зв'язку

Мова у сфері надання послуг поштового зв'язку визначається статтею 25 Закону України "Про засади державної мовної політики";

28) у Законі України "Про телекомунікації" (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 12, ст. 155) статтю 7 викласти в новій редакції:

"Стаття 7. Мова у сфері телекомунікацій

Мова у сфері телекомунікацій визначається статтею 25 Закону України "Про засади державної мовної політики";

29) у Законі України "Про рекламу" (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 39, ст. 181) статтю 6 викласти в новій редакції:

"Стаття 6. Мова реклами

Мова реклами визначається статтею 26 Закону України "Про засади державної мовної політики";

30) у Законі України "Про лікарські засоби" (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 22, ст. 86) статтю 12 доповнити частиною наступного змісту:

"Мова маркування лікарських засобів, інструкцій про їх застосування визначається відповідно до статті 26 Закону України "Про засади державної

szóló információk terjesztésének nyelve

Az államhatalmi szervek és a helyi önkormányzatok szerveinek tevékenységéről szóló információk terjesztésének nyelvét „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 24. cikke állapítja meg”;

27) Ukrajna „A postáról” szóló törvénye (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 2002., Nr 6., 39. cikk) 4. cikkét új megfogalmazásban határozni meg:

„4. cikk. A postai szolgáltatások nyelve

A postai szolgáltatások nyelvét „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 25. cikke állapítja meg”;

28) Ukrajna „A telekommunikációról” szóló törvénye (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 2004., Nr 12., 155. cikk) 7. cikkét új megfogalmazásban határozni meg:

„7. cikk. A telekommunikáció nyelve

A telekommunikáció nyelvét „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 25. cikke állapítja meg”;

29) Ukrajna „A reklámról” szóló törvénye (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1996., Nr 39., 181. cikk) 6. cikkét új megfogalmazásban határozni meg:

„6. cikk. A reklám nyelve

A reklám nyelvét „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 26. cikke alapítja meg”;

30) Ukrajna „Az orvoslási eszközökről” szóló törvénye (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1996., Nr 22., 86. cikk) 12. cikkét kiegészíteni a következő tartalmú résszel:

„A gyógyszerek markírozásának és az alkalmazásukról szóló utasításoknak a nyelve „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 26. cikkének megfelelően határozandó meg”;

мовної політики";

31) у Законі України "Про географічні назви" (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., № 27, ст. 360) у статті 6:

частину другу викласти в новій редакції:

"Мова назв географічних об'єктів, що знаходяться на території України, визначається статтею 27 Закону України "Про засади державної мовної політики";

частину третю статті 6 виключити;

32) у статті 2 Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України "Про Регламент Верховної Ради України" (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., №14-15, №16-17, ст.133):

частину третю викласти в новій редакції:

"3. Мова ведення засідань Верховної Ради України визначається статтею 9 Закону України "Про засади державної мовної політики";

частину четверту статті 2 виключити;

33) у Постанові Верховної Ради України "Про затвердження положень про паспорт громадянина України, про свідоцтво про народження та про паспорт громадянина України для виїзду за кордон" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 37, ст. 545):

у Положенні про паспорт громадянина України абзац перший пункту 4 викласти в новій редакції:

"4. Мови паспорта визначаються частиною першою статті 13 Закону України "Про засади державної мовної політики". Запис прізвища та імені (по батькові) виконується згідно із статтею 28 Закону України "Про засади державної мовної політики";

у додатку до Положення про свідоцтво

31) Ukrajna „A földrajzi elnevezésekről” szóló törvénye (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 2005., Nr 27., 360. cikk) 6. cikkében

a második részt új megfogalmazásban határozni meg:

„Az Ukrajna területén található földrajzi objektumok elnevezését „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 27. cikke állapítja meg”;

törölni a 6. cikk harmadik részét.

32) Ukrajna Legfelső Tanácsának házszabálya, melyet az „Ukrajna Legfelső Tanácsa házszabá-lyá-ról” szóló ukrán törvény (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 2010., Nr 14-15., Nr 16-17, 133. cikk) hagyott jóvá, 2. cikkének:

harmadik részét új megfogalmazásban határozni meg:

„3. Ukrajna Legfelső Tanácsa ülései vezetésének nyelvét „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 9. cikke állapítja meg”;

törölni a 2. cikk negyedik részét;

33) Ukrajna Legfelső Tanácsa „Az Ukrajna állampolgárainak személyazonossági igazolványáról, születési anyakönyvi kivonatáról és az ukrán állampolgárok útleveléről szóló Szabályzat jóváhagyásáról” szóló határozatában (a Legfelső Tanács Közlönye (BBP) 1992., Nr 37., 545. cikk)

az Ukrajna állampolgárainak személyazonossági igazolványáról szóló Szabályzat 4. pont első bekezdését új megfogalmazásban határozni meg:

„4. A személyazonossági igazolvány nyelvét „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 13. cikkének első része állapítja meg. A család- és utónév (apai utónév) bejegyzése „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 28. cikkének megfelelően történik.”;

a Szabályzat A születési anyakönyvi kivona-

про народження абзац третій викласти в новій редакції:

"Мова свідоцтва про народження визначається відповідно до статті 14 Закону України "Про засади державної мовної політики". Запис прізвища та імені (по батькові) виконується згідно із статтею 28 Закону України "Про засади державної мовної політики";

у Положенні про паспорт громадянина України для виїзду за кордон у пункті 6 друге речення після слова "згідно" доповнити словами та цифрами "із статтею 28 Закону України "Про засади державної мовної політики".

tokról szóló mellékletének harmadik bekezdését új megfogalmazásban határozni meg:

„A születési anyakönyvi kivonat nyelvét „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 14. cikkének első része állapítja meg. A család- és utónév (apai utónév) bejegyzése „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 28. cikkének megfelelően történik.”;

Az ukrán állampolgá-rok útleveléről szóló Szabályzatban a 6. pont második mondatát a „megfelelően” szó előtt kiegészíteni „Az állami nyelvpolitika alapjairól” szóló törvény 28. cikkének” szavakkal.

Президент України

В.ЯНУКОВИЧ

м. Київ
3 липня 2012 року
№ 5029-VI

Viktor Janukovics

Ukrajna elnöke

Kijev, 2012. július 3.

№5029-VI

A kiadvány megjelenését támogatta:
a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.

Bethlen Gábor
Alapkezelő Nonprofit Zrt.

Közreműködtek:
a Nemzetpolitikai Kutatóintézet

NPKI | Nemzetpolitikai Kutatóintézet

a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Hodinka Antal Intézete

Cum Deo Pro Patria et Libertate
Academia de Franciscus Rákóczi II. Nominata

Hodinka Antal Intézet